

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

2012 YILI MAHALLİ İDARELER GENEL FAALİYET RAPORU

ANKARA, HAZİRAN 2013

Ülkemizin idari yapısı bir bütün olarak merkezi yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanmaktadır. Anayasa ve yasalarımızın getirdiği esaslar çerçevesinde, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde merkezi idare ve mahalli idareler uyum ve koordinasyon içinde faaliyet göstermektedir. Bu uyumu temin amacıyla, merkezi idarenin mahalli idareler üzerinde; mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla vesayet yetkisi kullanması öngörülmüştür.

Mahalli idareler; il, belediye ve köy halkına yönelik mahalli müşterek nitelikteki kamu hizmetlerini yerine getirmeleri nedeniyle ülkedeki yönetim anlayışının aynası konumunda olan kurumlardır. Bu idarelerde; hizmetlerin yürütülmesi sırasında, demokratik ilkelere uygun, saydam, hesap verebilir, kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir biçimde yerinde kullanılmasını sağlayan bir yönetim yapısının oluşturulması Bakanlığımızın vazgeçilmez bir önceliğidir. Bu amaç çerçevesinde; mahalli idarelerin sorumluluk, görev ve hizmet alanında birçok temel düzenleme yapılmış; bu düzenlemelerde çağdaş yönetim anlayışını esas alan ve karar alma süreçlerinde halkın katılımına önem veren bir yerel yönetim anlayışı hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Mahalli idarelerin vatandaşlarımızın yerel nitelikteki ihtiyaçlarına zamanında ve etkin olarak cevap verecek ve kamu kaynaklarını etkin kullanacak nitelikte bir ölçüğe kavuşturulması amacıyla yasal düzenleme çalışmaları devam etmektedir.

Türkiye’de yaşanan gelişmeler mahalli idarelerimizi de olumlu yönde etkilemiştir. Hükümetimizin daha yaşanabilir kentler iradesi 2023 vizyonuna da yansımıştır. Türkiye ile birlikte kentleri de dönüşmekte ve gelişmektedir. Bakanlığımca; gerek mahalli idareler üzerinde sahip olunan vesayet yetkisinin gereği olarak, gerekse bu idarelerin yerine getirdiği hizmetlerin nitelik ve verimliliğinin artırılarak geliştirilmesi amacıyla, titiz bir çalışma yürütülmektedir. Bu kapsamda özellikle; mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılması, hizmetlerin vatandaşın en kolay ulaşabileceği bir ortamda verilmesi ve karar süreçlerinde yöre halkının katılımına önem veren hizmet anlayışı çerçevesinde mahalli idareler personelinin eğitilmesi, personel kadro standartlarının tespit edilmesi, mahalli idarelerin geliştirilmesi için araştırmalar yapılması, bu idarelere ait verilerin toplanması ve yayınlanması gibi görevler yerine getirilmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri çerçevesinde, Bakanlığımızca hazırlanan 2012 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi ve mahalli idarelere ilişkin politikaların belirlenmesi bakımından faydalı olacağını umuyor, raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Muammer GÜLER

İçişleri Bakanı

Türkiye'de 2002 yılından itibaren çok kapsamlı bir kamu yönetimi reformu çalışması başlatılmıştır. Bu reform ile idari yapımız yeni yönetim anlayışına uygun bir şekilde yapılandırılması hedeflenmiş, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak merkezi idare tarafından yürütülmesi zorunlu olmayan hizmetlerin kaynaklarıyla birlikte mahalli idarelere devredilmesi ve merkezi idarenin denetim yetkisinin hukuka uygunluk denetimi ile sınırlı tutulması temel ilkeler olarak benimsenmiştir.

Reform kapsamında mahalli idarelerle ilgili temel mevzuat bütünüyle yenilenerek, mahalli idare sistemimizin çağdaş normlara ve özellikle de Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartına uyumu sağlanmaya çalışılmıştır. Birincil mevzuatın uygulanmasına yardımcı olmak üzere gerekli tali mevzuat da tamamlanarak uygulamaya konulmuştur. Çıkarılan ve hayata geçirilen bu yasal düzenlemelerle merkezi idare ve mahalli idareler arasındaki görev ve yetki paylaşımı yeniden tanımlanmış, bugüne kadar merkezi idare tarafından yürütülen, ancak niteliği bakımından mahalli idarelerce daha süratli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilecek hizmetler mahalli idarelere devredilmiştir. Bir başka deyişle, mahalli idarelerin yetki ve görevleri artırılarak bu idareler güçlendirilmiş, personel istihdamı kolaylaştırılmış ve mahalli idarelerde esnek bir organizasyon sistemi benimsenmiştir. Bununla mahalli idareler alanında esneklik, saydamlık, katılımcılık, hesap verebilirlik ve öngörülebilirlik gibi çağdaş ilkeler benimsenerek, mahalli idarelerin vatandaş odaklı, kaliteli, etkili ve hızlı hizmet sunabilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda belediyelerin görev, yetki ve mali kaynakları artırılmıştır. Ayrıca ilk kez olarak mahalli idare birlikleri ile ilgili müstakil bir kanun çıkarılarak belediyelerin kendi başlarına yapamayacakları ya da yüksek maliyetle yapabilecekleri bazı hizmetleri birlik kurarak, daha düşük maliyetle yürütmeleri imkânı sağlanmıştır.

Belediyelerde ölçek konusu dikkate alınarak yeni kurulacak belediyelerde daha evvel 2.000 olan nüfus eşiği 5.000'e çıkartılmış ve 2012 yılında TBMM tarafından kabul edilen 6360 sayılı Kanunla, 2014 mahalli idareler genel seçiminden sonra geçerli olacak şekilde büyükşehir belediye sayısı 16'dan 30'a çıkartılmış, büyükşehirlerde belediye sınırları il mülki sınırlarına genişletilerek büyükşehirlerde tüm belde belediyeleri, diğer illerde ise nüfusu 2000'nin altında olan belde belediyelerinin tüzel kişilikleri sona erdirilmiştir. Yapılan bu düzenlemeyle belediyelerimizin idari mali ve teknik açıdan güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Seyfullah HACİMÜFTÜOĞLU
Müsteşar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
00. Bakan Sunuşu.....	I
01. Müsteşar Sunuşu.....	II
02. İçindekiler.....	III
03. Tablolar Listesi.....	VI
04. Şekiller Listesi.....	IX
05. Grafikler Listesi.....	X
06. Kısaltmalar Listesi.....	XII
GİRİŞ.....	1
I. GENEL BİLGİLER.....	2
I.1. Verilerin Toplanması Yöntemi.....	3
II. MAHALLİ İDARELER.....	4
II.1. Mahalli İdarelerin Tarihçesi.....	4
II.1.1. İl Özel İdarelerinin Tarihsel Gelişimi.....	4
II.1.2. Belediyelerin Tarihsel Gelişimi.....	5
II.2. Mahalli İdarelerin Hukuki Durumları.....	8
II.3. İçişleri Bakanlığının Mahalli İdarelerle İlişkisi.....	8
II.4. Mahalli İdarelere İlişkin Genel Bilgiler.....	11
II.4.1. Türlerine Göre Mahalli İdare Sayıları.....	11
II.4.2. Türlerine Göre Belediye Sayıları.....	11
II.4.3. Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı.....	12
II.4.4. Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı.....	13
II.4.5. Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları.....	13
II.4.6. Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler.....	15
III. MAHALLİ İDARELERİN GÖREV, YETKİ, VE SORUMLULUKLARI.....	16
III.1. İl Özel İdareleri.....	16
III.2. Belediyeler.....	18
III.2.1. Büyükşehir Belediyeleri.....	21
III.2.2. Bağlı İdareler.....	24
III.3. Mahalli İdare Birlikleri.....	25
IV. MAHALLİ İDARELERLE İLGİLİ TÜRKİYE’NİN TARAF OLDUĞU ULUSLARARASI ANLAŞMALAR ve TAAHHÜTLER.....	27
IV.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı.....	27
IV.2. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi.....	30
IV.3. Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi.....	31
IV.4. Avrupa Kentsel Şartı.....	32
IV.5. Yerel Gündem 21.....	33
IV.6. Habitat.....	36

V.	KAMU YÖNETİMİNDE YENİDEN YAPILANMA SÜRECİ ve BU KAPSAMDA MAHALLİ İDARELERLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	38
VI.	MAHALLİ İDARELERİN İNSAN KAYNAKLARI.....	43
VI.1.	Mahalli İdarelerin Personel Sayıları.....	43
VI.1.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdarelerde Çalışan Memur Sayıları.....	44
VI.1.2.	Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları.....	44
VI.1.3.	Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları.....	45
VI.1.4.	Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Durumu.....	46
VI.1.5.	Toplam Kamu Personeli Sayısı ve Mahalli İdarelerin Personel Durumu	46
VI.2.	İl Özel İdarelerinin İnsan Kaynakları.....	47
VI.2.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları.....	48
VI.3.	Belediyelerin İnsan Kaynakları.....	49
VI.3.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları(2011-2012).....	50
VI.3.2.	Belediye Türlerine Göre İnsan Kaynakları.....	51
VI.3.3.	Belediye Bağlı İdarelerinin İnsan Kaynakları.....	52
VI.4.	Mahalli İdare Birliklerinin İnsan Kaynakları.....	53
VI.4.1.	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları....	53
VII.	MAHALLİ İDARE BÜTÇELERİ	55
VII.1.	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri.....	55
VII.1.1.	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	55
VII.1.2.	Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	56
VII.1.3.	Belediye Bağlı İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	57
VII.1.4.	İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler...	58
VII.1.5.	Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler.....	59
VII.2.	Mahalli İdarelerin Harcamaları.....	60
VII.2.1.	Mahalli İdarelerin Harcamalarına İlişkin Genel Göstergeler.....	63
VII.2.2.	Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları.....	64
VII.2.2.1.	Personel Harcamaları.....	65
VII.2.2.1.1.	Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları.....	66
VII.2.2.2.	Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Harcamaları.....	69
VII.2.2.2.1.	Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi.....	70
VII.2.2.3.	Mal ve Hizmet Alımları.....	71
VII.2.2.3.1.	Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları.....	73
VII.2.2.4.	Faiz Harcamaları.....	74
VII.2.2.4.1.	Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları.....	75
VII.2.2.5.	Cari Transferler.....	76
VII.2.2.5.1.	Belediye Türlerine Göre Cari Transferler.....	78
VII.2.2.6.	Sermaye Harcamaları.....	79
VII.2.2.6.1.	Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları.....	81
VII.2.2.7.	Sermaye Transferleri.....	82
VII.2.2.7.1.	Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri.....	84
VII.2.2.8.	Borç Verme.....	85
VII.2.2.8.1.	Belediye Türlerine Göre Borç Verme.....	86
VII.2.3.	Mahalli İdarelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması	88
VII.2.3.1.	Belediyelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması.....	89

VII.2.3.2.	Belediye Bağlı İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması.....	91
VII.2.3.3.	İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması.....	92
VII.2.3.4.	Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması.....	93
VII.3.	Mahalli İdarelerin Gelirleri.....	96
VII.3.1.	Mahalli İdarelerin Gelirlerine İlişkin Genel Göstergeler.....	98
VII.3.2.	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	99
VII.3.2.1.	Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri.....	101
VII.3.3.	Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri.....	102
VII.3.3.1.	Vergi Gelirleri.....	103
VII.3.3.1.1.	Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri.....	105
VII.3.3.2.	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....	106
VII.3.3.2.1.	Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....	108
VII.3.3.3.	Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler.....	109
VII.3.3.3.1.	Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler.....	111
VII.3.3.4.	Faizler, Paylar ve Cezalar.....	112
VII.3.3.4.1.	Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar.....	114
VII.3.3.5	Sermaye Gelirleri.....	115
VII.3.3.5.1	Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri.....	117
VII.3.3.6.	Alacaklardan Tahsilatlar.....	118
VII.3.3.6.1.	Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilatlar.....	119
VII.3.3.7.	Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Ödenekler.....	120
VII.3.3.7.1.	Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar.....	123
VII.4.	Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları.....	124
VII.4.1.	Belediyelerin Borç Dağılımları.....	125
VII.4.2.	İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları.....	125
VII.4.3.	Belediye Bağlı İdarelerinin Borç Dağılımları.....	126
VII.4.4.	Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları.....	127
VIII.	MAHALLİ İDARELERİN DENETİMİ	129
VIII.1.	İç Denetim.....	129
VIII.2.	Dış Denetim.....	130
VIII.3.	İçişleri Bakanlığınca Yapılan Denetim.....	132
VIII.3.1.	Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetim.....	135
VIII.3.2	Mahalli İdareler Kontrolörlerince Gerçekleştirilen Denetim.....	136
IX	KÖYLERİN ALTYAPISININ DESTEKLENMESİ PROJESİ (KÖYDES)	138
IX.1.	2012 Yılı Proje Uygulama Sonuçları.....	139
IX.1.1.	Yol Çalışmaları.....	139
IX.1.2.	İçmesuyu Çalışmaları.....	140
IX.1.3.	Küçük Ölçekli Sulama Çalışmaları.....	141
IX.2.	2005-2012 Yılları Proje Ödenekleri.....	141
IX.3.	Yıllar İtibarıyla İller Bazında Dağıtılan Proje Ödenekleri.....	141
IX.4.	Proje Ödeneginin Bölgesel Dağılımı (2005-2012).....	145
IX.5.	Proje Uygulama Sonuçları (2005-2012).....	147
IX.5.1.	İçmesuyu Çalışmaları.....	147
IX.5.2.	Yol Çalışmaları.....	148
IX.6.	İllerin Köy Yol Envanteri (31/12/2012 Tarihi İtibarıyla).....	149
IX.7.	İllerin İçmesuyu Envanteri (31/12/2012 Tarihi İtibarıyla).....	152
XI.	GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	154

03.Tablolar Listesi

<u>Tablo</u> <u>Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa</u>
1	Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Belediye Sayıları.....	7
2	Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Sayısı.....	11
3	Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı.....	11
4	Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı (2012)	12
5	Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı (2012).....	13
6	Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları (2012).....	13
7	Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler (2009).....	15
8	Mevzuat Düzenlemeleri.....	40
9	Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları (2011-2012).....	43
10	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdareler Memur Sayıları (2011-2012).....	44
11	Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları (2012).....	45
12	Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları (2012).....	45
13	Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Sayıları (2012).....	46
14	Mahalli İdareler Personelinin Toplam Kamu Personeli İçindeki Oranı.....	46
15	Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları (2011-2012).....	48
16	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları (2011-2012).....	50
17	Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları (2012).....	51
18	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları (2011-2012).....	52
19	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları (2011-2012).....	54
20	Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri (2008-2012).....	55
21	Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmeleri (2008-2012).....	56
22	Belediye Bağlı İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri (2008-2012).....	57
23	İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (2008-2012).....	58
24	Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (2009-2012).....	59
25	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları (2008-2012).....	63
26	Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları (2008-2012).....	64
27	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamaları (2011-2012).....	65
28	Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2010-2011).....	67
29	Mahalli İdare Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	69
30	Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	70
31	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	72
32	Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	73
33	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	74
34	Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	75
35	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	77
36	Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	78
37	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	80

38	Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011-2012)	81
39	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	83
40	Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve Toplam Harcamalar (2011-2012)..	84
41	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar (2011-2012)..	87
42	Belediye Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar (2011-2012).....	87
43	Mahalli İdarelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012)....	88
44	Belediyelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012).....	89
45	Belediye Bağlı İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012).....	91
46	İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012)	92
47	Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012)	94
48	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri (2008-2012).....	98
49	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri (2011-2012).....	100
50	Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri (2011-2012).....	101
51	Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri (2008-2012).....	102
52	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012)....	104
53	Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	105
54	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	107
55	Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	108
56	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	110
57	Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	111
58	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	113
59	Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler (2011-2012)..	114
60	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	116
61	Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	117
62	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	118
63	Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler (2011-2012)...	119
64	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	122
65	Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler (2011-2012).....	123
66	Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları (2012).....	124
67	Belediyelerin Borç Dağılımları (2012).....	125
68	İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları (2012).....	126
69	Belediye Bağlı İdarelerinin Borç Dağılımları (2012).....	127
70	Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları (2012).....	128
71	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre İç Denetçi Sayıları (2012).....	130
72	Sayıştay Denetim Faaliyetlerine İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler (2012).....	131
73	2011-2012 Yıllarında Belediye Başkanı ve Diğer Belediye Görevlileri ile İl Genel Meclis Üyeleri Hakkında Alınan Onaylar (Ön İnceleme, Araştırma/Ön İnceleme, Özel Teftiş, Re'sen Ön İnceleme, İşleme Konulmama).....	134
74	2011-2012 Yıllarında Görevden Uzaklaştırma İşlemleri.....	134
75	Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetimler (2008-2012).....	135
76	Mülkiye Müfettişleri Tarafından Düzenlenen Raporlar (2008-2012).....	136
77	Mahalli İdareler Kontrolörlerince Denetlenen Mahalli İdare Türleri (2008-2012)	137

78	Mahalli İdareler Kontrolörleri Tarafından Düzenlenen Raporlar (2008-2012).....	137
79	KÖYDES Yol Çalışmaları (2012).....	139
80	KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları (2012).....	140
81	İller Bazında Dağıtılan KÖYDES Proje Ödenekleri (2005-2012)	142
82	KÖYDES Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı (2005-2012).....	146
83	KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları (2005-2012).....	147
84	KÖYDES Yol Çalışmaları (2005-2012).....	148
85	31/12/2012 Tarihi İtibarıyla İllerin Köy Yol Envanteri.....	149
86	31/12/2012 Tarihi İtibarıyla İllerin İçme Suyu Envanteri.....	152

04.Şekiller Listesi

<u>Şekil Nr.</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa</u>
1	5018 sayılı Kanun Açısından Mahalli İdareler.....	2
2.	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması.....	10

05.Grafikler Listesi

Grafik No.

1	Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Belediye Sayıları.....	7
2	Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları.....	14
3	Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları (2011-2012).....	44
4	Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları (2011-2012).....	48
5	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları (2011-2012).....	50
6	Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları (2012).....	51
7	Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları (2011-2012).....	52
8	Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları (2011-2012).....	54
9	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları (2008-2012).....	63
10	Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları (2008-2012).....	65
11	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	66
12	Belediye Türlerine Göre Personel Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	67
13	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Priminin Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	70
14	Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Priminin Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	71
15	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımlarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	72
16	Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımlarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	73
17	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	75
18	Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	76
19	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	77
20	Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	79
21	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	80
22	Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	82
23	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferlerinin Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	83
24	Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferlerinin Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	85
25	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Vermenin Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	86
26	Belediye Türlerine Göre Borç Vermenin Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012).....	87
27	Mahalli İdarelerin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı (2012).....	89
28	Belediyelerin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı (2012).....	90
29	Belediye Bağlı İdarelerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı(2012)	92
30	İl Özel İdarelerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı (2012).....	93

31	Mahalli İdare Birliklerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Giderlere Oranı (2012)	95
32	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri (2008-2012).....	99
33	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	100
34	Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)...	102
35	Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri (2008-2012).....	103
36	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	105
37	Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	106
38	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	107
39	Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	109
40	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	110
41	Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	112
42	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezaların Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	113
43	Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezaların Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	115
44	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	116
45	Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)..	117
46	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilatların Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	119
47	Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilatların Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012).....	120
48	Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Toplam Gelirlere Oranı(2011-2012).....	122
49	Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Toplam Gelirlere Oranı(2011-2012).....	123
50	KÖYDES Yol Çalışmaları (2012).....	140
51	KÖYDES Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı (2005-2012).....	147
52	KÖYDES Yol Çalışmaları (2005-2012).....	149

06. Kısaltmalar Listesi

ADNKS	:	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BKH	:	Binyıl Kalkınma Hedefleri
BM	:	Birleşmiş Milletler
DPT	:	Devlet Planlama Teşkilatı
DPB	:	Devlet Personel Başkanlığı
EGO	:	Ankara Elektrik, Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Genel Müdürlüğü
ESHOT	:	İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü
UCLG-MEWA:	:	Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı
İETT	:	İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
KHGB	:	Köylere Hizmet Götürme Birliği
KÖYDES	:	Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
MİGM	:	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
SGK	:	Sosyal Güvenlik Kurumu
TOBB	:	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	:	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YG-21	:	Yerel Gündem 21
YPK	:	Yüksek Planlama Kurulu

2002 yılından itibaren Türk belediyeçiliği ve genel olarak mahalli idareler hızlı bir dönüşüme uğramıştır. Bu hızlı dönüşümle birlikte insan odaklı yönetim anlayışına uygun yeni bir belediyeçilik anlayışı doğmuştur.

Bu çerçevede 2002 yılından bu yana 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun, 5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun çıkarılarak yürürlüğe konmuştur.

Son olarak, 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun büyükşehir belediyelerinin sayısını artırırken önemli bir yapısal ve işlevsel dönüşüme de tabi tutmaktadır.

Bakanlığımız, anayasal sistemimizin sağladığı mahalli idareler üzerindeki vesayet yetkisini, bu idarelerce yürütülen hizmetlerin kalitesinin artırılması ve geliştirilmesi yönünde kullanmaktadır. Bu amaçla, mahalli idarelerin araç ve kadro standartlarının tespiti, personel ve mali kaynak hareketlerinin takibi, bu idarelere ilişkin verilerin toplanması, değerlendirilmesi yoluyla hizmet standart ve performans ölçütlerinin geliştirilmesi çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun hazırlanarak kamuoyuna açıklanması görevi, 5018 sayılı Kanunun 41 inci maddesi hükmü ile Bakanlığımıza verilmiştir. Bu kapsamda hazırlanan raporlarda; mahalli idarelerin gelir ve gider hedefleri ile gerçekleştirmelerine, bu idareler ile bağlı kuruluş ve işletmelerinin borçlarına, insan kaynakları ile fiziki kaynaklarına, yardım ve sosyal hizmet harcamalarına, mahalli idarelerin iç ve dış denetim faaliyetlerine, yatırımlar ile gelecek yıllara ait yüklenmelerine ilişkin bilgi ve değerlendirmeler yer almaktadır.

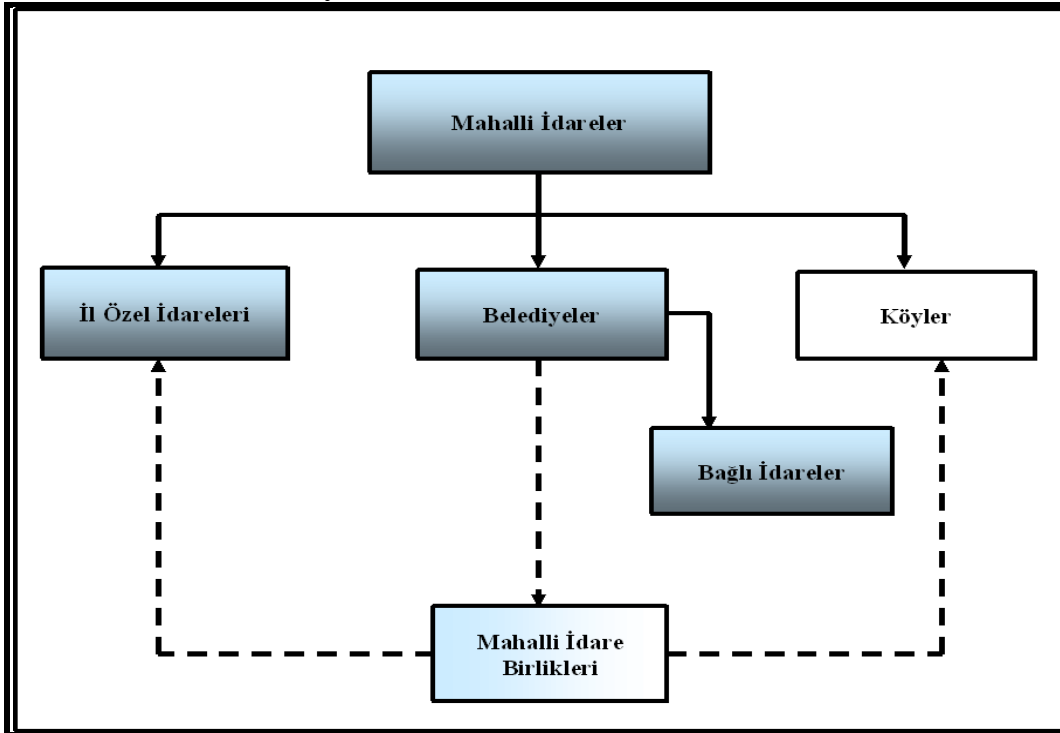
2012 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun mahalli idarelerle ilgili bilgi edinmek ve bu bilgilere dayalı olarak değerlendirme yapmak isteyen kişi ve kurumların beklentilerini karşılmasını diliyorum.

Ömer DOĞANAY
Genel Müdür

Ülkemizde üç tür mahalli idare bulunmaktadır. Bunlar; il özel idaresi, belediye ve köydür. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi gereğince mahalli idare kapsamına giren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler faaliyet raporu hazırlamak zorundadır. Köyler ve üyeleri sadece köylerden oluşan mahalli idare birlikleri 5018 sayılı Kanun kapsamı dışında kaldıklarından bu idarelerin faaliyet raporu hazırlama zorunluluğu bulunmamaktadır. Hazırlanan mahalli idare faaliyet raporlarının birer örneği Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı, bu raporları esas alarak kendi değerlendirmelerini de içeren Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunu hazırlar ve kamuoyuna açıklar. Raporun birer örneği Sayıştaya ve Maliye Bakanlığına gönderilir.

Şekil:1

5018 sayılı Kanun Açısından Mahalli İdareler

- 5018 sayılı Kanuna tabi olup faaliyet raporu hazırlayan idareler.
- 5018 sayılı Kanuna tabi olmayan ve faaliyet raporu hazırlamayan idareler.
- Üyeleri arasında il özel idaresi ve belediye bulunan mahalli idare birlikleri 5018 sayılı Kanuna tabi olup faaliyet raporu hazırlamakla yükümlüdür. Ancak, üyelerinin tamamı köylerden oluşan mahalli idare birliklerinde faaliyet raporu hazırlanması zorunlu değildir.

I.1. Verilerin Toplanması Yöntemi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa istinaden; il özel idareleri, belediyeler, bu idarelerin bağlı kuruluşları ve mahalli idare birlikleri tarafından hazırlanan faaliyet raporları ve kesin hesaplar İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne gönderilmektedir.

Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunun hazırlanmasında esas olarak mahalli idarelerin faaliyet raporları ve kesin hesaplarında yer alan veriler ile bu idarelere ait bilgilerin düzenli olarak toplandığı Yerel Yönetimler Bilgi Tabanı (YERELBİLGİ) Projesi kapsamında toplanan bilgilerden yararlanılmıştır. Raporda yer alan; il özel idareleri, belediyeler, bağlı idareler ve mahalli idare birliklerine ait istatistikî bilgiler ve denetim bilgileri başta olmak üzere bir kısım veriler İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan dairelerden ve Bakanlığın diğer birimlerinden temin edilmiştir.

Mahalli idarelerle ilgili bütçe ve kesin hesap bilgileri ile diğer mali veriler Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü say2000i otomasyon sistemine dayalı olarak elde edilmiştir. Ayrıca TÜİK, DPT ve DPB gibi diğer kamu kuruluşlarının mahalli idarelerle ilgili veri ve istatistikî bilgilerinden de yararlanılmıştır.

II.1. Mahalli İdarelerin Tarihçesi

II.1.1. İl Özel İdarelerinin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğunda Tanzimat dönemini müteakip, önce Muhassıllık Meclisleri ve daha sonra da Memleket Meclisleri olarak ortaya çıkan mahallî oluşumların ülkemizdeki ilk yerel yönetim fikrine temel oluşturduğu bilinmektedir. Böylece halkın idareye fiili iştirakinin sağlanmasına dönük bir gelenek oluşmaya başlamış ve bu uygulamalar mahallî idare yapılarının temelini teşkil etmiştir. Gerek Muhassıllık gerekse Memleket meclislerinin geleneksel temeli ise 18. Yüzyıldan sonra fonksiyonel hale gelen Meşveret Meclislerine dayanmaktadır.

İl özel idarelerinin biçimlenmesi bakımından, 1864 tarihli Tuna Vilayeti Nizamnamesi belirleyici bir tarihi adım olmuştur. Bu Nizamnameyle; mahallinde belli işlerden sorumlu olan bir il idaresi oluşturulmuş ve ilde yaşayan halkın bazı mahalli külfetlere katılımı amaçlanmıştır. 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ilk defa pilot uygulama olarak Mithat Paşa döneminde Tuna Vilayetinde uygulanmış ve müteakiben 1865 yılından itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer bölgelerinde de uygulamaya başlanmıştır. Bu uygulamalarda, Nizamnamenin uygulandığı yerlerin sosyal yapısı da gözetilerek kapsamlı olmayan bazı değişiklikler yapılmıştır. 1864 tarihli Nizamname, bütün Osmanlı İmparatorluğunda uygulanabilecek bir biçim verilerek 1867 yılında "Vilayet-i Umumiye Nizamnamesi" adıyla uygulamaya konulmuştur. Bunu izleyen temel düzenleme ise, 1871 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Nizamnamesidir. Bu Nizamname ile vilayet umumi meclisine bazı yetkiler verilmiş ve nahiye idareleri daha geniş ve etraflı bir düzenlemeye konu edilmiştir.

Bu düzenlemeler çerçevesinde ortaya çıkan ve daha çok istişari bir statüye sahip olan vilayet umumi meclisleri, değişik statü ve süreçleri izleyerek 1913 yılında çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilâyat Kanun-u Muvakkatı ile il özel idarelerinin karar organı durumuna gelmiştir. 1913 tarihli Kanun, il yönetimini genel ve özel yönetim olarak ikiye ayırarak bugünkü yönetim sisteminin de temelini atmıştır. Kanunla vilayetler, hem merkezi idarenin bir parçası hem de hükmi şahsiyeti haiz bir mahalli idare olarak kabul edilmiştir. Söz konusu Kanun, il özel

idarelerini düzenleyen temel metin olarak İmparatorluktan Cumhuriyet'e tevarüs etmiştir. Bu Kanun muhtelif değişiklikler geçirmiş olup en kapsamlı değişikliklerden birisi de 1987 yılında yapılmış ve 1913 tarihli bu Kanunun adı 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu olarak değiştirilmiştir. 2005 yılına kadar yürürlükte kalan 1913 tarihli bu Kanun, 2005 yılında yerini 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa bırakmıştır (Can, 2009, s. 33).

II.1.2. Belediyelerin Tarihsel Gelişimi

Gerek Selçuklu gerekse Osmanlı İmparatorluğunda, başta vakıflar ve esnaf teşkilatı gibi sivil oluşumların birçok belediye hizmetini yerine getirdiği bilinmektedir. 1826 yılına kadar kadıların; maiyetindeki subaşı, ihtisap ağası ve mimarbaşı gibi görevlilerle, mahallî, yargısal ve idari görev yaptıkları görülmektedir. Kadılar, aynı zamanda esnafın mahallî meselelerinin çözümünde de görev almıştır. Kadıların yürüttüğü başlıca mahalli hizmetler arasında; şehrin temizliği, ticaretin sağlıklı yürütülmesi, esnafın denetim ve kontrolü, fiyatların denetimi ve imar düzeninin gözetilmesi gibi bazı temel hizmetleri sayabiliriz.

Belediye hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla 1826 yılında, İhtisap Nazırlığının kurulduğunu görüyoruz. İhtisap Nazırlığı genel olarak kadıların yürüttüğü belediye hizmetlerinin zabıtaya ait görevlerini üstlenmiştir. İhtisap Nazırlığının teşkili ile İhtisap Ağalığı da kaldırılmıştır. İhtisap Nezareti'nin belediye görevlerinin yanında Devletin vergisini toplamak gibi görevleri de vardı.

İstanbul'da modern anlamda ilk belediye idaresi ise, "İstanbul Şehremaneti" adıyla 1854 yılında çıkarılan bir Nizamname ile kurulmuştur. Bu Nizamname ile aynı zamanda İhtisap Nazırlığı da ilga edilmiştir. İstanbul Şehremanetinin; vergi tarh ve tahsili konusunda Maliye Nezareti, kaldırım yapım ve onarımı için Umur-u Nafia Nezareti, asayişle ilgili sorunlar için Zabtiye Nezareti ve Esnaf işleri için de Ticaret Nezareti ile devamlı ilişki içinde olması da öngörülmüştür. Kurulan bu belediye idaresinin başında merkezi hükümet tarafından tayin edilen bir yüksek memur bulunuyordu. Bu belediyede, ileri gelen memurlardan ve esnaf temsilcilerinden oluşan, daha çok istişari/danışma görevleri olan bir şehremaneti meclisi de vardı. Yeni kurulan bu belediye idaresi için 1855 yılında 14 maddelik bir nizamname çıkartılmıştır. Bu nizamnamenin ikinci maddesinde; Dersaadet'te bulunanların zaruri ihtiyaçlarının teminini kolaylaştırmak, esnafın düzenini sağlamak, çarşı ve pazarın denetimini

yapmak, şehir olmanın gerektirdiği intizam ve temizliği temin etmek, yol ve kaldırımların yapım ve onarımını sağlamak, daha önce İhtisap Nazırlığınca toplanan vergileri toplayıp maliyeye teslim etmek gibi görevler şehremanetine verilmiştir. Zorunlu ihtiyaç maddelerinin karşılanması konusundaki görevler de şehremanetine tevdi edilmiştir.

Osmanlı döneminde ilk belediye uygulamalarının, Altıncı Daire-i Belediye adıyla İstanbul'un, Beyoğlu ve Galata semtlerinde yapıldığını görmekteyiz. Altıncı Daire-i Belediyenin teşkili konusundaki tebliğde; İstanbul'un genel olarak 14 belediye dairesine ayrıldığı belirtilmekte; ancak Beyoğlu ve Galata semtlerinin gelir itibarıyla iyi durumda olduğu, buralarda iyi nitelikte binaların yer aldığı, bu yörelerde yaşayan halkın diğer ülkelerdeki belediye uygulamalarını da gördüğü ve faydasını idrak ettiği ifade edilerek ilk belediye uygulamalarının burada yapılmasının münasip olacağı belirtiliyordu.

Altıncı Daire-i Belediye uygulamasından sonra, İstanbul'da belediye sayıları bazen artırılmış bazen de azaltılmıştır. Daha sonra, münhasıran İstanbul'da uygulanmak üzere 1877 tarihli "Dersaadet Belediye Kanunu", İstanbul dışındaki vilayetlerde uygulanmak için ise "Vilayet Belediye Kanunu" çıkarılmıştır. Dersaadet Belediye Kanunu ile İstanbul için yirmi adet belediye idaresi kurulması hüküm altına alınmıştır. Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu savaş şartları ve gelir yetersizlikleri İstanbul'da kurulması öngörülen belediyelerin hemen kurulup faaliyete geçmesine imkân vermemiştir. İstanbul dışındaki vilayetlerde kurulan belediyeler ise daha çok, liman kentlerinde kurulup faaliyete geçmiştir.

Cumhuriyet döneminde ilk yasal düzenlemelerden birisi belediyeler için yapılmıştır. Bu çerçevede Cumhuriyet İdaresinin yasalaştırdığı ilk önemli kanunlardan olan, 1580 sayılı Belediye Kanunu 1930 yılında yürürlüğe girmiştir. 1580 sayılı Kanun, 74 yıl yürürlükte kalarak insanımızın hayatında en etkili kanunlardan birisi olma başarısını da göstermiştir. Bu Kanun, dönemin şartlarına göre belediye yönetimine, medeni hayatın bütün gereklerini yerine getirecek önemli bir misyon yüklemiştir. Bilindiği gibi, 1580 sayılı Belediye Kanunu 24.12.2004 tarihinde yerini 5272 sayılı Belediye Kanununa bırakmıştır. 5272 sayılı Kanun, TBMM'deki oylama yönteminden kaynaklanan Meclis İç Tüzüğüne aykırılık nedeniyle Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş ve bunun yerine şu anda yürürlükte bulunan 03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu 13.07.2005 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. (Can, 2009, s. 33-34).

Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze belediye sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:1
Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Belediye Sayıları

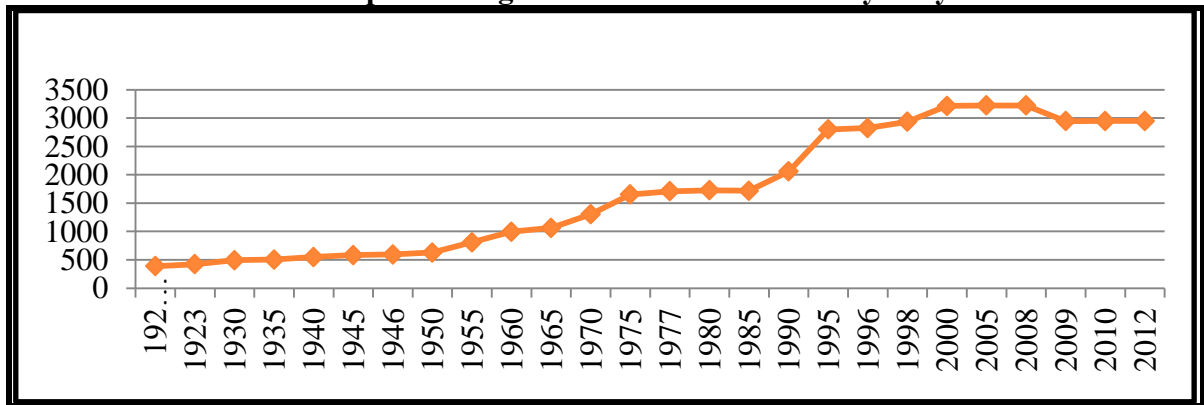
Yılı	Belediye Sayıları	İndeks
1923 öncesi	389	100
1923	421	108
1930	492	126
1940	549	141
1950	628	161
1960	995	256
1970	1.303	335
1980	1.727	444
1990	2.061	530
2000	3.215	826
2005	3.225	829
2008	3.225	829
2009	2.949	758
2010	2.950	758
2012	2.950	758

Kaynak: Gündüzöz, Dr. İlker, Optimal Yerel Yönetim Büyüklüğü ve Belde Belediyelerinde Ölçek sorunu: Tokat İli Örneği, Doktora Tezi, KTÜ, Trabzon, 2005, s.61

Türkiye'deki belediye sayısında 1950'lerden itibaren önemli bir artış yaşanmıştır. 1980'lerde artış daha da hızlanmıştır. 2008 yılı itibarıyla belediye sayısı 3.225 olmuştur. Bu sayı, 5393 sayılı Kanunun 8 ve 11 inci maddelerine göre yapılan düzenlemeler ve 6/3/2008 tarih ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun uygulanması neticesinde 2012 yılı sonu itibarıyla 2.950'dir.

Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze belediye sayılarındaki değişim aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:1
Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Belediye Sayıları

Kaynak: Gündüzöz, Dr. İlker, Optimal Yerel Yönetim Büyüklüğü ve Belde Belediyelerinde Ölçek sorunu: Tokat İli Örneği, Doktora Tezi, KTÜ, Trabzon, 2005, s.61

II.2. Mahalli İdarelerin Hukuki Durumları

Mahalli idareler, Anayasanın 123 ve 127 nci maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasanın 123 üncü maddesinde; idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği, idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına göre belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 127 nci maddesinde mahalli idareler; “il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Mahalli idarelerin görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ile merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilişkilerinin kanunla düzenlenmesi anayasal bir zorunluluktur. Mahalli idarelerle ilgili bu alanların, kanun dışında kalan tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge gibi düzenleyici işlemlerle düzenlenmesine imkân bulunmamaktadır.

Mahalli idareler belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurabilirler. Mahalli idarelerle ilgili olarak Anayasa’da yer alan bir diğer ilke de bu idarelere görevleri ile orantılı gelir sağlanması ilkesidir. Bu çerçevede, yerel yönetimlerin görev alanlarının genişlemesiyle paralel olarak, kullandığı kaynak miktarı da sürekli artmaktadır.

Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde; hizmetlerin koordinasyon içinde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahip bulunmaktadır. Diğer taraftan İçişleri Bakanı, vesayet yetkisi kapsamında görevleriyle ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırabilmektedir.

II.3. İçişleri Bakanlığının Mahalli İdarelerle İlişkisi

İçişleri Bakanlığı ile mahalli idareler arasındaki ilişki Anayasanın 127 nci maddesi ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci ve 11 inci maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasanın 127 nci maddesine göre, görevleri ile ilgili bir suç

sebebi ile hakkında soruşturma veya kavuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyeleri, İçişleri Bakanı tarafından kesin hükme kadar geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırılabilmektedir. 3152 sayılı Kanunun 2 nci maddesine göre İçişleri Bakanlığı; idari bölümlerin oluşturulması, il, ilçe ve belediyelerin kurulması ve mahalli idarelerin merkezi idare ile münasebetlerini düzenlemekle görevlidir. Diğer taraftan aynı kanunun 11 inci maddesiyle İçişleri Bakanlığının ana hizmet birimi olan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne:

“a) Mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair çeşitli kanun, tüzük ve yönetmeliklerle Bakanlığa verilmiş olan görev ve hizmetleri yapmak, takip etmek, sonuçlandırmak ve geliştirmek,

b) Bakanlığın mahalli idareler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisinin mevzuat hükümleri gereğince uygulanmasını sağlamak,

c) Mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek,

d) Mahalli idarelerin geliştirilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, istatistiki bilgileri toplamak, değerlendirmek ve yayımlamak,

e) Mahalli idareler personelinin hizmet içi eğitimini ve uygulanmasını takip etmek, Eğitim Daire Başkanlığıyla işbirliği yaparak planlamak,

f) Mahalli idarelerin teşkilat, araç ve kadro standartlarını tespit etmek,

g) Mahalli idare kontrolörlerinin çalışma programlarını Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının görüşünü almak suretiyle düzenlemek ve uygulanmasını sağlamak,”

görevlerini vermiş olup bu kapsamda, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü mahalli idarelerle ilgili olarak vesayet, denetleme, eğitim, rehberlik etme ve düzenleme görevlerini yürütmektedir.

13 Ağustos 2010 tarihinde Bakanlık Makamınca onaylanan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Çalışma Yönergesine göre Genel Müdürlüğe bağlı Daire Başkanlıklarının sayısı artırılarak görev ve yapılanmaları yeniden düzenlenmiştir.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 10 Daire Başkanlığı ve 26 Şube Müdürlüğü şeklinde teşkilatlanmıştır. Genel Müdürlük bünyesindeki Daire Başkanlıkları şunlardır:

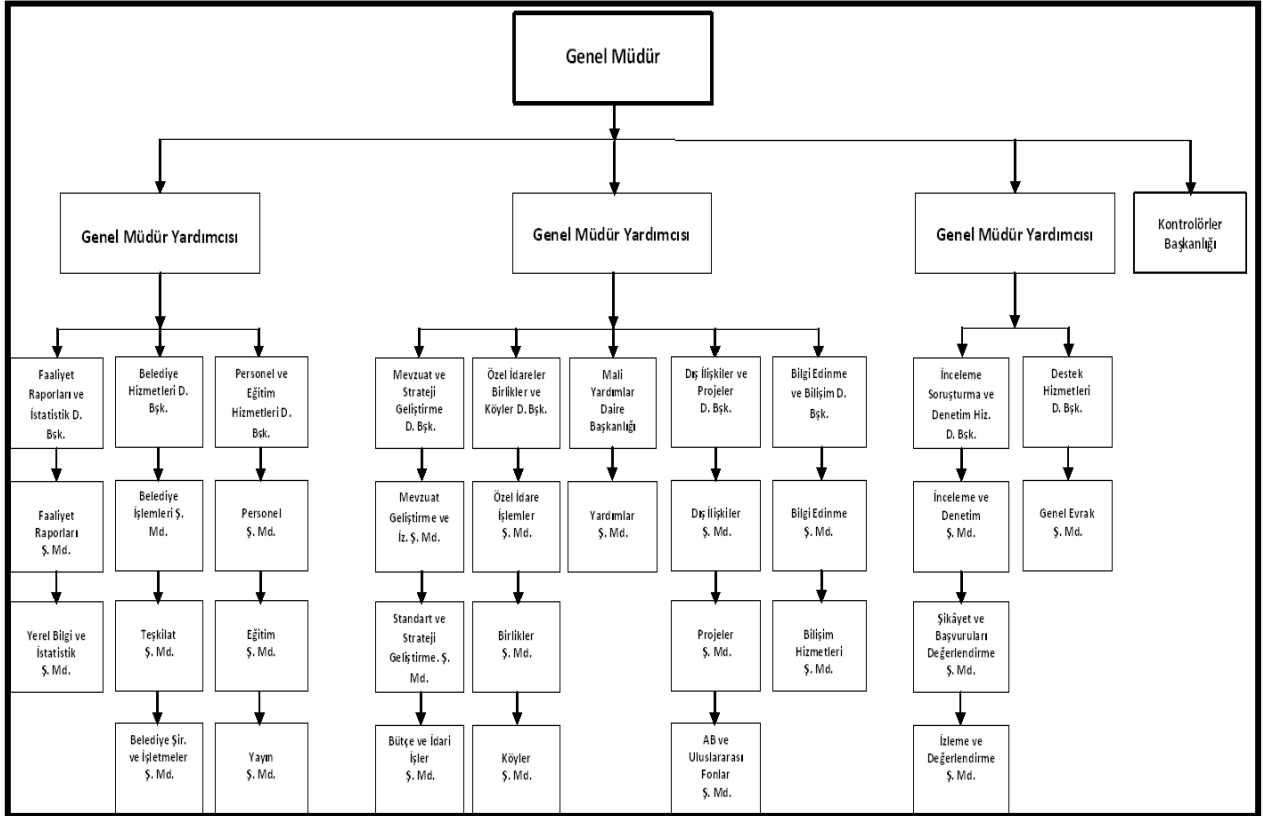
- 1- Belediye Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 2- Bilgi Edinme ve Bilişim Daire Başkanlığı
- 3- Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 4- Dış İlişkiler ve Projeler Daire Başkanlığı

- 5- Faaliyet Raporları ve İstatistik Daire Başkanlığı
- 6- İnceleme, Soruşturma ve Denetim Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 7- Özel İdareler, Birlikler ve Köyler Daire Başkanlığı
- 8- Mali Yardımlar Daire Başkanlığı
- 9- Mevzuat ve Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı
- 10- Personel ve Eğitim Hizmetleri Daire Başkanlığı

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü teşkilat şeması aşağıda gösterilmiştir.

Şekil: 2

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması

II.4. Mahalli İdarelere İlişkin Genel Bilgiler

II.4.1 Türlerine Göre Mahalli İdare Sayıları

Türlerine göre mahalli idare sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:2

Türlerine Göre Mahalli İdarelerin Sayısı*

Türü	İl Özel İdaresi	Belediye	Köy	Toplam
Sayısı	81	2.950	34.283	37.314

*Gökçeada ve Bozcaada mahalli idareleri hariç

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Türkiye’de 81 il özel idaresi, 2.950 belediye, 34.283 köy bulunmaktadır. Diğer taraftan, 1151 sayılı Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanunun ilgili hükümlerine göre Gökçeada ve Bozcaada yönetimleri de birer mahalli idare birimi olarak kurulmuştur.

Belediyeler, nüfus büyüklüklerine ve il, ilçe ve belde belediyesi olmalarına bakılmaksızın 5393 sayılı Belediye Kanununa göre yönetilmekle birlikte; nüfusu, fiziki yerleşim durumu ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş yerlerdeki büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir sınırları içindeki ilçe belediyeleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hükümlerine göre yönetilmektedir.

II.4.2 Türlerine Göre Belediye Sayıları

Türlerine göre belediye sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:3

Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı

Türü	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir İlçe Belediyesi	İl Belediyesi	İlçe Belediyesi	Belde Belediyesi	Toplam
Sayısı	16	143	65	749	1.977	2.950

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2.950 belediyenin 16'sı büyükşehir belediyesi, 65'i il belediyesi, 143'ü büyükşehir ilçe belediyesi, 749'u ilçe belediyesi (büyükşehir belediye sınırları dışında kalan ilçeler) ve 1.977'si ise belde belediyesidir.

II.4.3 Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı

Türlerine ve nüfus aralıklarına göre belediyelerin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:4

Türlerine ve Nüfus Aralıklarına Göre Belediyelerin Dağılımı (2012)

Nüfus Aralığı	Büyükşehir	İl	Büyükşehir İlçe	İlçe	Belde	Toplam
0 – 1.999				64	945	1.009
2.000 - 4.999				196	845	1041
5.000 - 9.999			6	181	138	325
10.000 - 24.999		1	8	179	43	231
25.000 - 49.999		6	20	62	4	92
50.000 - 99.999		19	15	50	2	86
100.000 - 249.999		29	31	17		77
250.000 - 499.999	1	8	44			53
500.000 - 999.999	5	2	19			26
1.000.000+	10					10
Toplam	16	65	143	749	1.977	2.950

Kaynak: TÜİK ADNKS 2012 nüfus sayımı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Nüfusu 2.000'in altında 1.009, 5.000'in altında 2.050, 10.000'in altında 2.375, belediye bulunmaktadır. Nüfusu 10.000'in altındaki belediyelerin toplam belediye sayısına oranı % 80,50'dir. Nüfusu 100.000'in üzerinde 166 belediye bulunmaktadır.

Ülkemizdeki nüfusun (75.715.997) % 84'ü (63.743.047) belediye sınırları içerisinde, % 16'sı (11.972.950) belediye sınırları dışında yaşamaktadır. Belediye sınırları içerisinde yaşayanların % 55,6'sı (35.467.356) büyükşehir belediyesi, % 44,4'ü ise diğer belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır.

II.4.4 Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı

Mahalli idare birlikleri ve belediye bağlı idareleri sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:5

Mahalli İdare Birlikleri ve Belediye Bağlı İdareleri Sayısı (2012)

Türü	Belediye Bağlı İdareleri	Mahalli İdare Birlikleri
Sayı	19	1.411

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

II.4.5 Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları

2008 yılından itibaren türlerine göre birlik sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:6

Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları (2008-2012)

S.No	Türü	2008	2009	2010	2011	2012
1	Ulusal Düzeyde Birlikler	2	2	2	2	2
2	Belediye Hizmet Birliği	67	64	63	68	68
3	Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği	14	15	15	15	14
4	Kalkınma Birliği	13	14	13	13	13
5	Çevre Altyapı Hizmet Birliği	108	115	125	132	135
6	Turizm Birliği	51	66	70	70	71
7	Sulama Birliği*	376	391	411	0	0
8	İçmesuyu Birliği	139	155	164	170	177
9	Köylere Hizmet Götürme Birliği	896	908	909	910	911
10	Diğer	20	20	21	22	20
Toplam		1.686	1.750	1.793	1.402	1.411

* 8/3/2011 tarih ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu ile sulama birlikleri mahalli idare birlikleri kapsamından çıkarılmıştır.

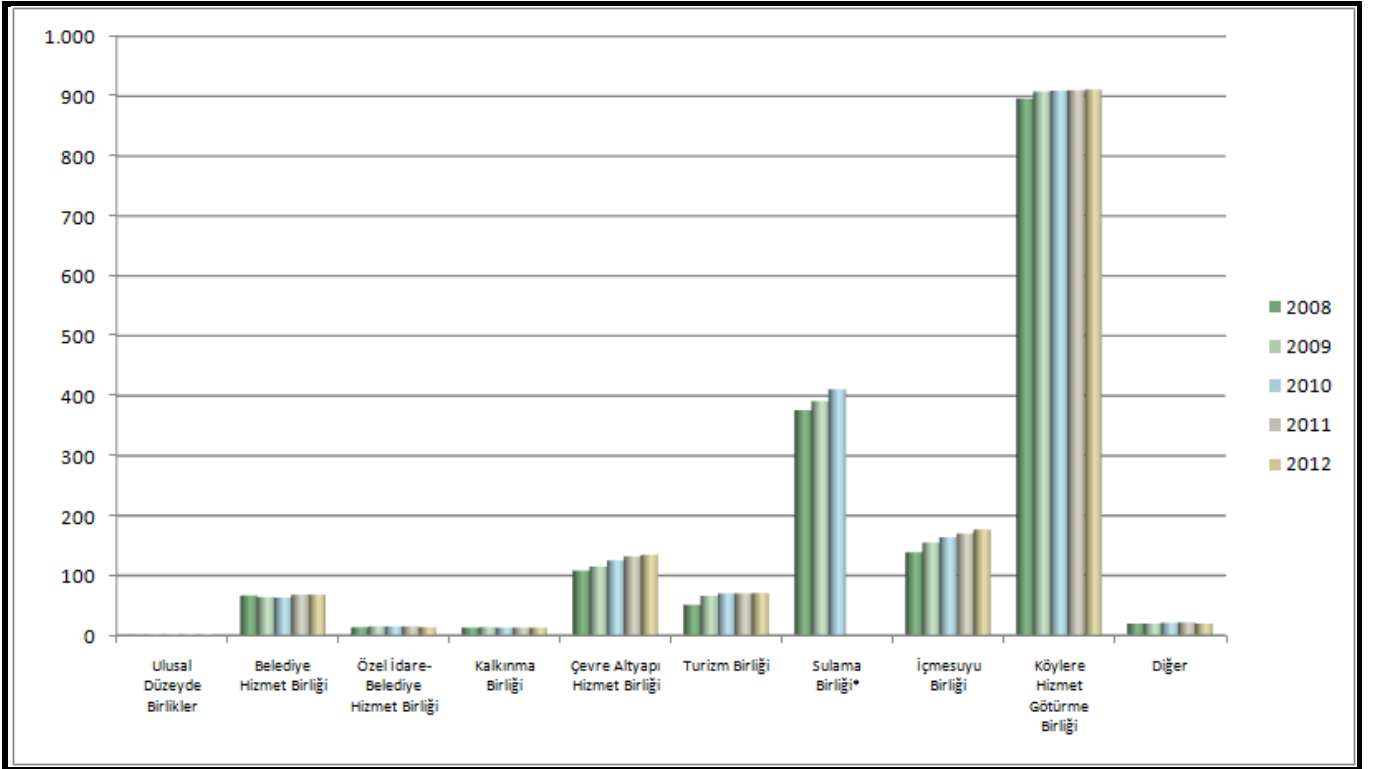
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2012 yılı sonu itibarıyla; 911'i köylere hizmet götürme birliği (KHGB), 177'si içmesuyu birliği, 68'i belediye hizmet birliği, 71'i turizm birliği, 135'si çevre altyapı hizmet birliği, 14'ü özel idare-belediye hizmet birliği, 2'si ulusal düzeyde birlik, 13'ü kalkınma birliği ve 20'si diğer birlikler olmak üzere toplam birlik sayısı 1.411'dir.

Türlerine göre birlik sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:2

Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayıları

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Mahalli idare birliği kurulabilmesi için en az iki mahalli idarenin bir araya gelerek bir tüzük üzerinde anlaşmaları gerekmektedir. İlgili Valiliğin ya da İçişleri Bakanlığının tüzüğü onaylamasından sonra Bakanlar Kurulu kararı ile mahalli idare birliği kurulabilmektedir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 20 nci maddesine göre ülke düzeyinde, belediyeleri temsil etmek üzere Türkiye Belediyeler Birliği ve il özel idarelerini temsil etmek üzere Vilayetler Hizmet Birliği kurulmuştur.

Son yıllarda; turizm birlikleri, içmesuyu birlikleri ve çevre altyapı hizmet birliklerinin sayısında önemli bir artışın olduğu görülmektedir.

II.4.6. Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler

Anayasamız, mahalli idarelerin karar organlarının seçimle oluşturulacağı temel kuralını getirmiştir.

Mahalli idarelerde seçimler beş yılda bir, serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı ve muhtar seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanmaktadır.

18 yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir. 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11. maddesinde belirtilen sakıncaları taşımamak şartıyla 25 yaşını dolduran her Türk vatandaşı belediye başkanlığına, muhtarlığa, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliğine seçilebilmektedir.

Tablo:7

Mahalli İdarelerin Seçilmiş Görevlilerine İlişkin Bilgiler (2009 ve 2013)

Türü	Erkek	Oran (%)	Kadın	Oran (%)	Mevcut Durum	Seçim Sonrası Durum
Belediye Başkanı	2.923	99,08	27	0,92	2.950	1.396
Belediye Meclis Üyesi	30.450	95,78	1.340	4,22	31.790	23.149
İl Genel Meclis Üyesi	3.269	96,74	110	3,26	3.379	4.046
Köy Muhtarı	34.210	99,81	65	0,19	34.275	18.250
Köy İhtiyar Meclis Üyesi	137.848	99,76	329	0,24	138.177	79.095
Mahalle Muhtarı	18.178	97,69	429	2,31	18.607	31.604
Mahalle İhtiyar Heyeti Üyesi	71.174	98,06	1.409	1,94	72.583	126.416
Toplam	298.052	98,77	3.709	1,23	301.761	283.956

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

III

MAHALLİ İDARELERİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, büyükşehir ilçe, ilçe ve belde belediyeleri, bağlı idareler ile mahalli idare birliklerine ilgili kanunlarla çeşitli görev, yetki ve sorumluluklar verilmiştir.

III.1. İl Özel İdareleri

İl özel idarelerinin görev ve sorumlulukları 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinde sıralanmıştır. Bu Kanunla, mülga 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunundan farklı olarak il özel idarelerine bazı yeni görevler verilmiştir.

İl Özel İdaresi Kanununda özel idarelerin görevleri, belediye sınırları dışındaki görevler ve il sınırları içindeki görevler olarak ikili bir ayırma tabi tutulmuştur.

1) İl sınırları içindeki görevler;

- Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret,
- Belediye sınırları il sınırı olan büyükşehir belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı,
- Bayındırlık ve iskân,
- Toprağın korunması, erozyonun önlenmesi,
- Kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar,
- Yoksullara mikro kredi verilmesi,
- Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları,
- İlk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.

2) Belediye sınırları dışındaki görevler;

- İmar,
- Yol,
- Su,

- Kanalizasyon,
- Katı atık,
- Çevre,
- Acil yardım ve kurtarma,
- Orman köylerinin desteklenmesi,
- Ağaçlandırma, park ve bahçe tesisidir.

Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları; yapım, bakım ve onarım işleri, devlet ve il yolları, içme suyu, sulama suyu, kanalizasyon, enerji nakil hattı, sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskân, gençlik ve spor gibi hizmetlere ilişkin yatırımlar ile bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının görev alanına giren diğer yatırımları, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilmektedirler. Aktarma işleminden sonra söz konusu işler il özel idaresinin tabi olduğu usul ve esaslara göre sonuçlandırılmaktadır.

İl özel idarelerinin kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmesi ve yetkileri kullanabilmesi için 5302 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile bir kısım yetki ve imtiyazlar sağlanmıştır. İl özel idaresinin, Kanunda sayılan yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

- Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek,
- Kanunların il özel idaresine verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, yasak koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,
- Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek,
- Borç almak ve bağış kabul etmek,
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı yirmi beş bin Türk Lirasına kadar olan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,
- Özel kanunları gereğince il özel idaresine ait vergi, resim ve harçların tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak,
- Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek,

- İl özel idaresi hizmetleri ile ilgili olarak, halkın görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapmak.

III.2. Belediyeler

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14 üncü maddesinde belediyelerin görev ve sorumlulukları ikili bir tasnife tabi tutularak birinci bölümdeki hizmetler belediyelere görev olarak verilirken ikinci bölümdeki hizmetleri de yapabilme yetkisi tanınmaktadır.

Belediyelerin yapmakla yükümlü olduğu hizmetler şunlardır:

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı,
- Coğrafi ve kent bilgi sistemleri,
- Çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık,
- Zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans,
- Şehir içi trafik,
- Defin ve mezarlıklar,
- Ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar,
- Konut;
- Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor,
- Sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma,
- Ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi,
- Kadın ve çocuklar için koruma evleri (Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler) açılması.

Belediyelere faaliyette bulunma yetkisi tanınan hizmetler ise şunlardır:

- Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapma ve her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılama,
- Sağlıkla ilgili her türlü tesisi açma ve işletme,
- Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlama, bu amaçla bakım ve onarımını sağlama, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etme,
- Öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verme ve gerekli desteği sağlama, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenleme,

- Yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verme,
- Gıda bankacılığı yapma.

5393 sayılı Kanununun 15 inci maddesinde belediyelerin yetkileri ve imtiyazları şu şekilde sayılmıştır:

- Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,
- Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,
- Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek,
- Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak,
- Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletletmek; kaynak sularını işletmek veya işletletmek,
- Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletletmek,
- Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,
- Mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı ayni hak tesis etmek,
- Borç almak, bağış kabul etmek,
- Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işletletmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek,
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,

➤ Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,

➤ Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek,

➤ Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek,

➤ Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak,

➤ Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiğı bütün işleri yürütmek.

➤ Belediyeler; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlanması, atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılması, kaynak sularının işletilmesi; toplu taşıma yapılması, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerinin kurulması; katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri Danıştay'ın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceğı gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.

➤ İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir.

➤ Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.

III.2.1. Büyükşehir Belediyeleri

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 nci maddesine göre büyükşehir belediyesi sınırlarındaki yetkiler büyükşehir belediyesi ile büyükşehir ilçe belediyesi arasında dağıtılmıştır.

Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

➤ İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak,

➤ Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak,

➤ Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak,

➤ Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine, büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek,

➤ Belediye Kanunundaki; arsa ve konut üretimiyle kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarına ilişkin belediyelere verilen yetkileri kullanmak,

➤ Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak,

meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek,

➤ Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek,

➤ Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak,

➤ Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbi atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak,

➤ Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhi müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek,

➤ Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek,

➤ Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek,

➤ Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek,

- Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak,
- Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek,
- Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek,
- Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak,
- Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar planında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek,
- İl düzeyinde yapılan plnlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plnlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek,
- Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadımlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken niversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak,
- Merkezi ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek,
- Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak,
- Büyükşehir içindeki altyapı ve ulaşım hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak.

Büyükşehir ilçe belediyesinin görev ve yetkileri ise şunlardır:

- Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrası dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak,
- Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak,
- Sıhhi işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisıhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,
- Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüer, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımını yapmak, kültür ve tabiat varlıkları ve tarihi dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak,
- Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.

5216 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde ise yetki ve imtiyazlarla ilgili olarak “büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyeleri; görevli oldukları konularda bu Kanunla birlikte Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile ilgisine göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir” hükmü yer almaktadır.

III.2.2. Bağlı İdareler

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile büyükşehir belediyelerine bağlı ve içme suyu, kanalizasyon ve yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili görevleri ifa etmek üzere ayrı bütçe ve kamu tüzel kişiliğine haiz su ve kanalizasyon idareleri kurulmuştur. Kanunun ek 5 inci maddesi ile bu Kanunun diğer büyükşehir belediyeleri için de uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Su ve Kanalizasyon İdarelerinin görevleri Kanunun 2 nci maddesinde şu şekilde sayılmıştır;

- İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya

kurdukmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

➤ Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdukmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

➤ Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

➤ Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

➤ Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek,

➤ Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek.

Su ve kanalizasyon idarelerine ilave olarak İstanbul'da İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü (İETT), Ankara'da Ankara Elektrik, Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Genel Müdürlüğü (EGO) ve İzmir'de İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü (ESHOT) bağlı idareleri mevcuttur.

III.3. Mahalli İdare Birlikleri

5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 3 üncü maddesinin (b) bendinde mahalli idare birliği; birden fazla mahalli idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi, olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanununun 4 üncü maddesinde birliklerin, birlik tüzüğü'nün kesinleşmesinden sonra Bakanlar Kurulunun izni ile kurulacağı ve tüzel kişilik kazanacağı belirtilmektedir.

Kurulmuş bir birliğe üyelik ise üye olmak isteyen mahalli idare meclisinin kararı ve buna dayalı başvurusu üzerine, birlik meclisinin kabulü ile olmaktadır. Bu durumda Bakanlar Kurulunun izni aranmamaktadır. Birlik üyeliğinden ayrılmada, ilgili mahalli idare meclisinin kararı yeterlidir.

Su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda; Bakanlar Kurulu, ilgili mahalli idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe katılmasına karar verebilmektedir. Bu şekilde üye olunan birliklerden ayrılma da Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Mahalli idarelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulamamaktadır.

Mahalli idare birlikleri, tüzüklerinde birliğe devredilmesi öngörülen mahalli müşterek nitelikli hizmetlere ilişkin olarak üye mahalli idarelerin hak ve yetkilerine sahip bulunmaktadır.

IV.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı 15.10.1985 tarihinde İsveç'in başkenti Stockholm'de Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansında hazırlanarak Yerel Yönetimlerden Sorumlu Bakanlar Konferansında kabul edilmiştir. Özerklik Şartı üç ana bölümden oluşmaktadır.

Şartın giriş bölümünde; yerel makamların demokratik rejimin temellerinden birisi olduğundan bahisle, halkın kamu hizmetlerine katılma hakkının tüm üye devletlerin paylaştığı demokratik ilkelerden biri olduğuna değinilmiştir. Katılım hakkının doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde, gerçek yetkilerle donatılmış, vatandaşlara yakın bir yönetimle yerel makamlarca sağlanacağı; özerk yerel yönetimlerin korunmasının demokratik ve yerinden yönetime dayalı bir Avrupa oluşturulmasına katkı sağlayacağı; bu hususların gerçekleştirilmesinin, demokratik bir şekilde oluşan karar organlarına ve sorumlulukların kullanılmasındaki olanak ve yöntemler ile gerekli kaynaklar bakımından geniş bir özerkliğe sahip yerel makamları gerektirdiği teyit edilmiştir.

Birinci bölümde; özerk yerel yönetim kurumu için var olması gereken anayasal ve yasal zeminden bahsedilmektedir. Böyle bir zeminin oluşması için devletin rolünün azaltılması, devletin yerel yönetimler üzerindeki denetiminin en az seviyeye indirilmesi, yerel yönetimlerin görev ve yetki alanındaki kriterlerin belirlenerek görevin önemiyle orantılı gelir kaynakları sağlanmasının önemi vurgulanmaktadır.

İkinci bölümde; Şartı onaylayan ülkelerin yükümlülükleri ve sorumluluklar ile Şartın kapsadığı makamların neler olduğu açıklanmaktadır. Bu yükümlülük ve sorumluluğun, 10 tanesi Şartın 12 nci maddesinde sayılanlardan olmak üzere en az 20 paragraf hükümleri ile kendini bağlı kabul etme taahhüdünü içerdiği belirtilmektedir. Ayrıca, Şarta taraf olan devletlerin Şartın ilkelerini yaşama geçirmek için yaptıkları mevzuat düzenlemeleri ve aldığı önlemleri konusunda Konseye bilgi vermesi zorunlu kılınmaktadır.

Üçüncü bölümde ise, uygulama ve yürürlükle ilgili hususlar yer almaktadır.

Şart'ta "Özerk Yerel Yönetim" in kapsamı şu şekilde açıklanmaktadır:

➤ Yerel yönetimlerin temel yetki ve sorumlulukları anayasa ya da kanun ile belirlenecektir. Bununla beraber, bu hüküm yerel yönetimlere kanuna uygun olarak belirli amaçlar için yetki ve sorumluluklar verilmesine engel teşkil etmez.

➤ Yerel yönetimler, kanun tarafından belirlenen sınırlar içerisinde, yetki alanlarının dışında bırakılmış olmayan veya başka herhangi bir makamın görevlendirilmemiş olduğu tüm konularda faaliyette bulunmak açısından tam takdir hakkına sahip olacaktır.

➤ Kamu sorumlulukları genellikle ve tercihen vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından yerine getirilecektir. Sorumluluğun bir başka makama verilmesinde, görevin kapsam ve niteliği ile kapasite ve ekonomik gerekler göz önünde bulundurulmalıdır.

➤ Yerel makamlara verilen yetkiler normal olarak tam ve münhasırdır. Kanunda öngörülen durumların dışında, bu yetkiler merkezi idare veya bölgesel makamlar tarafından zayıflatılamaz veya sınırlandırılmaz.

➤ Yerel makamların merkezi veya bölgesel bir makam tarafından yetkilendirildiği durumlarda, bu yetkilerin yerel koşullarla uyumlu olarak kullanılabilmesinde yerel makamlara olanaklar ölçüsünde takdir hakkı tanınacaktır.

➤ Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendilerine olanaklar ölçüsünde, zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır.

Yerel özerklik ilkesi; yerel yönetimlere, kendi yerel kaynaklarının yaratabilme, merkezi hükümetin müdahalesi olmadan yerel topluluk üyelerinin genel refah ve mutluluğuna katkıda bulunabilme gibi alanlarda yerel yönetimleri yetkilendirme ve güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Türkiye ve dünyada yaşanan hızlı kentleşme, sürekli toplumsal ve teknolojik gelişmeler, değişimler, demokratikleşme, merkezi yapıdan uzaklaşma ve yerellik gibi olgular yerel yönetimler üzerinde yeni anlayış ve arayışlara yol açmıştır. Bu bağlamda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve geliştirilmesi konusunda ortak bir anlayış oluşmuştur. Bu anlayışa göre;

- Merkezi denetim azaltılmalıdır,
- Yerel yönetimlere ağırlık veren bir yetki ve görev bölüşümü oluşturulmalıdır,
- Yerel temsil ve katılım özendirilmelidir,
- Yerel kaynaklar artırılmalıdır. (Aydemir, 2001,s.2-10)

Avrupa ülkelerinde halkın yönetime katılmasını sağlayan, halka en yakın birimler olan yerel yönetimler, geliştirilmesi ve daha özerk hale getirilmesi gereken kuruluşlar olarak görülmektedir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı da, temelde yerel yönetimleri özerk kılmayı amaçlayan ülkemizin de imzaladığı bir sözleşme olarak, yerel yönetimlerimizi doğrudan ilgilendirmektedir. (İnaç& Ünal, 2007, s.2)

Türkiye Şart'ı sözleşme olarak 21 Kasım 1988 tarihinde imzalamış, 1991 yılında 3723 sayılı Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanuna istinaden 92/3398 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylayarak 1 Nisan 1993 tarihinden itibaren de yürürlüğe koymuştur.

Avrupa Konseyi, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi vasıtasıyla Şartı imzalayan devletlerde periyodik olarak Şarta uygunluk değerlendirmesi yapmakta ve ülke raporları hazırlamaktadır.

Ülkemiz Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının;

- Yerel makamları doğrudan ilgilendiren planlama ve karar süreçlerinde kendilerine danışılmasını içeren 4 üncü maddesinin 6 ncı fıkrasını,
- Yerel yönetimlerin iç örgütlenmelerinin kendilerince belirlenmesini içeren 6 ncı maddesinin birinci fıkrasını,
- Yerel olarak seçilmiş kişilerin görevleriyle bağdaşmayacak işlev ve faaliyetlerinin kanun ve temel hukuk ilkelerine göre belirlenmesini içeren 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasını,
- Vesayet denetiminin, denetleyen makamın müdahalesinin korunmak istenen yararın önemiyle orantılı olarak sınırlandırılmasını sağlayacak biçimde yapılmasını içeren 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasını,
- 9 uncu maddesinin; yerel yönetimlere kaynak sağlanmasında hizmet maliyetlerindeki artışların mümkün olduğunca hesaba katılmasını içeren dördüncü, yeniden dağıtılacak mali kaynakların yerel makamlara tahsisinin nasıl yapılacağı konusunda yerel yönetimlere önceden danışılmasını içeren altıncı ve yapılacak mali yardımların yerel yönetimlerin kendi politikalarını uygulama konusundaki temel özgürlüklerinin mümkün olduğu ölçüde ortadan kaldırmamasını içeren yedinci fıkralarını,
- 10 uncu maddesinin; yerel yönetimlerin ortak çıkarlarını koruma ve geliştirme için uluslararası yerel yönetim birliklerine üye olma ve diğer devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabilmeleri içeren ikinci ve üçüncü fıkralarını,

➤ Yerel yönetimlerin, iç hukukta kendilerine tanınmış olan yetkilerin serbestçe kullanımı ve özerk yerel yönetim ilkelerine riayetın sağlanması için yargı yoluna başvurabilmelerini içeren 11 inci maddesini kabul etmemiştir.

Ancak; kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, mahalli idarelerle ilgili olarak son yıllarda yürürlüğe konulan mevzuat, Şart'ta yer alan temel ilkeler ve standartlar göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve bu şekilde Türkiye'deki yerel yönetim mevzuatının Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na uyumu büyük ölçüde sağlanmıştır.

IV.2. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan, Avrupa'nın doğal ve kültürel peyzajlarının bir bütün olarak korunması, yönetilmesi ve planlanması konusunda bir çerçeve sözleşme olan Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, ülkemiz tarafından 2000 yılında imzalanmış, 10 Haziran 2003 tarih ve 4881 sayılı Kanun ile kabul edilerek 01.03.2004 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesinde peyzajın; kültürel, ekolojik, çevresel ve sosyal ihtiyaç alanlarında halk ilgisinin oluşumunda önemli role sahip olduğu, ekonomik faaliyetler için önemli bir kaynak oluşturduğu, kültürel ve doğal mirasın önemli bir parçası olduğu, yerel kültürlerin oluşumuna katkıda bulunduğu, herkes için yaşam kalitesini etkileyen bir unsur olduğu vurgulanmış ve peyzajın planlanması, korunması ve yönetiminin toplumdaki herkesin hak ve sorumluluğu altında olduğu belirtilmiştir.

Sözleşmenin genel amacı, peyzajın korunması, yönetimi, planlamasını geliştirmek ve bu konularda Avrupa'da işbirliğini oluşturmaktır. Sözleşme, taraf ülkelerin tüm bölge ve alanları ile doğal, kırsal, kentsel ve yarı-kentsel alanlarını kapsamaktadır.

Sözleşmeyi imzalayan ülkeler, peyzajı yasa çerçevesinde insan çevresi için gerekli bir unsur olarak tanımak; peyzaj politikaları belirlemek, uygulamak ve buna uygun prosedürleri oluşturmak, bu politikaları bölgesel, şehirsal, kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomi politikalarıyla bütünleştirmek; peyzaj konusunda bilinç düzeyini artırmak, eğitim programları düzenlemek; ülkesindeki peyzajı tanımlama ve değerlendirmeye tabi tutmak; peyzaj kalite hedeflerini belirlemek; peyzajı korumak, yönetmek veya planlamak amacıyla bazı uygulamaları hayata geçirmekle yükümlü kılınmıştır.

Sözleşmeye taraf devletlere, Sözleşmeyi imza sırasında veya onaylama, kabul ve katılma yöntemlerini belirlerken Sözleşmeyi uygulayacağı bölge veya bölgeleri belirleme ve bunları daha sonra genişletme imkânı verilmektedir. Sözleşmenin uygulanmasını izleme görevi Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından atanan Yetkili Uzmanlar Komitesine verilmiştir.

IV.3. Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi

1980 yılında Avrupa Konseyi'nde kabul edilen, Yerel Yönetimler ve Yerel Topluluklar Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi (21 Mayıs 1980), komşu yerel yönetim birimleri arasında işbirliği projelerinin geliştirilmesinin önündeki her türlü yönetsel, tüzel, siyasal ve psikolojik engelleri ortadan kaldırmak ve işbirliğini geliştirme amacı ile, yerel yönetimler arasında işbirliği olanaklarının geliştirilmesini hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşılmasında; sınırlardaki yerel ve bölgesel topluluk veya yönetimler arasında, bölgesel, kentsel ve kırsal kalkınma, çevrenin korunması, kamu tesis ve hizmetlerinin geliştirilmesi ve acil durumlarda karşılıklı yardım gibi alanlardaki işbirliğinin önemli olduğu, bu işbirliğinin söz konusu yönetimlerin görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerini kolaylaştırdığı ve özellikle sınır bölgelerinin gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunduğu, bu nedenle bu tür bir işbirliğini mümkün olduğu kadar ileriye götürme ve böylece sınır bölgelerinin ekonomik ve sosyal gelişimine ve Avrupa halklarını birleştiren beraberlik ruhuna katkıda bulunmanın önem taşıdığı vurgulanmıştır.

Sözleşmeye taraf olan devletler, yerel yönetimlerin ve yerel toplulukların, başka ülkelerdeki benzerleriyle işbirliği anlaşması yapma hakkını tanımayı ve bu hakka saygı göstermeyi kabul etmektedirler. Uluslararası yükümlülük altına girmiş olan devletlerin yerel yönetimleri, bu türlü işbirliğini birbirlerinininkine denk düşen sorumluluk alanlarında (kültür, çevre, altyapı, turizm vb.), kendi statülerinde belirtilen yöntemlere uygun olarak ve yasalar çerçevesinde yerine getireceklerdir. Sözleşme tarafı devletler, sınır ötesi işbirliğinin gelişmesini ve sorunsuz bir şekilde işleyişini engelleyebilecek hukuki, idari ve teknik zorlukları gidermek için çaba gösterecek ve diğer taraf veya taraflara, durumun gerektirdiği ölçüde danışacaktır. Akit Taraflar, Bu Sözleşmenin hükümlerine uygun bir şekilde sınır ötesi işbirliği içerisinde olan tüm yerel topluluk veya yönetimlere, ulusal düzeyde işbirliği yapılmıyormuşçasına aynı olanakları sağlamanın önemini göz önünde bulunduracaklardır.

Türkiye bu sözleşmeyi 04.02.1998 tarihinde imzalamıştır. 01.02.2000 tarih ve 4517 sayılı Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla ve "İşbu Sözleşme, Türkiye'nin diplomatik ilişkisi bulunan ülkelerin yerel yönetimleri ile kurulacak işbirliği bakımından ve sadece Türkiye'deki özel idareler, belediyeler, köyler ve bu amaçla kurulmuş mahallî idare birliklerinde geçerli olmak kaydıyla hüküm ifade edecektir." şeklinde bir bildirimde bulunulmak suretiyle sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuştur. Bu türlü bir işbirliğinin esaslarını belirlemek amacıyla, ülkemizde Avrupa Konseyi'nin de katkılarıyla, komşu devletlerle (Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya) hazırlık toplantıları düzenlenmiştir.

IV.4. Avrupa Kentsel Şartı

Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Konseyi'nin kentsel politikalarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu politikalar 1980-1982 yılları arasında Konseyce düzenlenen "Kentsel Rönesans için Avrupa Kampanyası" kapsamında geliştirilmiştir. Yerleşimlerde yaşamın iyileştirilmesini amaçlayan kampanya başlıca şu dört temel konuya ağırlık vermiştir. Bunlar:

- Kente fiziksel çevre ve konut stokunun iyileştirilmesi,
- Yerleşmelerde sosyal ve kültürel olanakların yaratılması,
- Toplumsal kalkınmanın özendirilmesi,
- Halk katılımının özendirilmesi'dir.

Avrupa Kentsel Şartının benimsediği temel ilkeler işbirliği ve dayanışmadır. Şart; şiddetten, her tür kirlilikten, bozuk ve çarpık kent çevrelerinden arınma hakkı; yaşadığı kent çevresini demokratik koşullarda kontrol edebilme; insanca konut edinme, sağlık ve kültür hizmetlerinden yararlanma ile dolaşım özgürlüğü gibi temel kentli haklarının olduğu inancını esas kabul etmektedir. Ayrıca söz konusu hakların yaş, cinsiyet, ırk ve inanç ayrımı yapmadan tüm insanlara eşit koşullarda tanınmasını savunur (Yener&Arapkirlioğlu, 1996).

Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul ve ilan edilen Avrupa Kentsel Şartı, 20 maddelik bir deklarasyondan oluşmaktadır.

Avrupa Konseyi'nin 27-29 Mayıs 2008'de Strazburg'da yaptığı 15. Genel Oturumu'nda, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından "Avrupa Kentsel Şartı-2" kabul edilmiştir. Yayımlanan deklarasyonda, ilk kabul edilen Şart'taki bazı ilkeler yeniden tanımlanmış ve kentsel yaşama yeni bir yaklaşım getirilmesi amaçlanmıştır. Şart ile yerel yönetimlerden, Avrupa

değerlerini esas alarak kamu politikalarında etik yönetim, sürdürülebilir kalkınma ve dayanışma ilkelerini daha ileri düzeyde uygulamaları istenmektedir. Ayrıca; Avrupa kentsel müktesebatının önemi, kentliler ile kasaba halklarının aktif katılımı ve bilinçlendirilmesi, etkin ve düzenli denetim mekanizmaları içeren bir yönetim anlayışının hayata geçirilmesi, kentsel ekolojinin korunması ve geliştirilmesi, kentsel alanlarda yaşayanlar arasındaki ciddi mekânsal farklılıkların giderilerek sosyal uyumun sağlanması, kentler ve kasabalar arasında “kent diplomasisi” kurulması, yerel alanların kültür ve kimliklerinin korunması, iletişim imkânını artıran akıllı ve dijital kentler oluşturulması konuları üzerinde durulmuştur.

IV.5. Yerel Gündem 21

1992 yılında Rio'da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi'nde "*sürdürülebilir kalkınma*", tüm insanlığın 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenmiştir. Bu doğrultuda, 21. yüzyılda çevre ve kalkınma sorunlarıyla başa çıkılmasına ve sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşılmasına yönelik ilkeleri ve eylem alanlarını ortaya koyan "Gündem 21" başlıklı Eylem Planı, Zirve'nin temel çıktısı olarak, BM üyesi ülkelerce kabul edilmiştir.

Eylem Planında; insanlığın temel ihtiyaçlarının karşılanması, yaşam koşullarının iyileştirilmesi, ekosistemlerin korunması ve yönetilmesi, ayrıca gelecekte insanlara yaşanılabilir bir dünya bırakılması da temel hedefler olarak ortaya konulmaktadır. (Duru, 2003, s.130)

Gündem 21, hedeflenen amaçların gerçekleştirilmesi ile ilgili sorunların neler olduğu, ne şekilde çözülebilecekleri, hangi alanlarda kimlere ne kadar sorumluluk düştüğünü belirten üç ana, bir de tamamlayıcı kısımdan oluşan toplam 40 bölümlük bir metindir. (Kayan, 2005, s.2)

Gündem 21, kendi içerisinde eşitsizliklere, yoksulluğa, açlığa, hastalıklara, cehalet ve eko-sistemlerdeki var olan ve süre giden kötüleşmeye dikkat çekmekle birlikte söz konusu sorunların giderilmesi için de uluslararası ortaklık kavramını da gündeme getirmektedir.

Gündem 21'in 28. Bölümünde; yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer paydaşların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini saptayarak, kentleri için "21. yüzyılın yerel gündemi" ni oluşturmaları karara bağlanmıştır. Yerel düzeyde "sürdürülebilir kalkınma" ya yönelik katılımcı eylem planlaması süreci niteliğindeki Yerel Gündem 21, dünyada ve

Türkiye'de sergilediği özellikleriyle, 21. yüzyılın demokratik "yerel yönetim" anlayışını ifade etmektedir.

Rio Zirvesi'nden bu yana dünya ölçeğinde YG-21 uygulamalarının sonuçları, en iyi ifadesini, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreterliği'nin değerlendirmesinde bulmaktadır: "YG-21 girişimleri, yerel düzeyde katılımın en başarılı şemsiyesi olmuştur".

Eylül 2000'de, "yeni binyılın başlangıcında", New York'ta yapılan Binyıl Zirvesi'nde dünya liderleri, yüksek beklentili bir gündem üzerinde uzlaşmışlardır. Zirve'de kabul edilen Binyıl Bildirgesi'nde, yirmi birinci yüzyılın uluslararası ilişkileri açısından zorunlu görülen temel değerler, "özgürlük, eşitlik, dayanışma, hoşgörü, doğaya saygı ve ortak sorumluluk" olarak tanımlanmıştır. Liderler, "küreselleşmenin tüm insanlık için olumlu bir güce dönüştürülmesi" ve bu ortak değerlerin yaşama geçirilmesine yönelik sekiz hedef ("Binyıl Kalkınma Hedefleri") (BKH) belirlemişlerdir. Bu kalkınma hedefleri; mutlak yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmak, herkesin temel eğitim almasını sağlamak, kadınların durumunu güçlendirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak, çocuk ölümlerini azaltmak, anne sağlığını iyileştirmek, İnsan Bağışıklık Yetmezlik Virüsü (HIV)/Edinsel Bağışıklık Yetmezliği Sendromu (AIDS), sıtma ve diğer salgın hastalıkların yayılımını durdurmak, çevresel sürdürülebilirliği sağlamak ve kalkınma için küresel ortaklıklar geliştirmek olarak belirtilmiştir. Bildirge'de, bu hedeflere ulaşmadaki başarının her ülkede " kendi iradelerine dayalı demokratik ve katılımcı yönetim" olarak tanımlanan "iyi yönetim" e bağlı olduğu belirtilmekte ve Gündem 21'de belirtilen "sürdürülebilir kalkınma" ilkelerine verilen destek vurgulanmaktadır.

YG-21, kentlerin sürdürülebilir kalkınma politikalarını kendilerinin gerçekleştirmesini, bunu yaparken de o kentte yaşayan halkın bu ideale katılımının sağlanmasını amaçlayan bir eylem planıdır. Ana düşünce; kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları ile tüm kent halkının bir araya gelerek kenti yönetmeleridir.

Türkiye'deki YG-21 uygulamaları, 1997 yılı sonunda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nın desteğiyle, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)'nın koordinatörlüğünde yürütülen "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" Projesi ile başlamıştır. Bu projenin başarısı üzerine, Ocak 2000'de "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması" başlığını taşıyan ikinci aşama projesi başlatılmıştır. Bu dönemde çeşitli alt-projelerin başlatılması ve yeni katılımlarla proje

ortağı yerel yönetimlerin sayısının 50'yi aşması sonrasında, YG-21 uygulamaları "proje" çerçevesinden çıkarılarak, "Türkiye YG-21 Programı"na dönüştürülmüştür. Program'ın, "Türkiye YG-21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı'nın Yerelleştirilmesi" başlıklı üçüncü aşama projesi, Mayıs 2004'de başlamış ve Kasım 2006'da sona ermiştir.

Türkiye YG-21 Programı'nın yeni (dördüncü) aşama projesi, "Türkiye'de YG-21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi" başlığını taşımaktadır. Önceki aşamaların birikimi üzerine temellenen bu Proje, yerel düzeyde BM BKH'ne en yüksek önceliğin verilmesinin teşviki yoluyla merkezi yönetimin BKH konusundaki taahhütlerinin yerelleştirilmesini amaçlamaktadır.

Yeni aşama projesinin temel hedefleri şunlardır: Ulusal ve yerel düzeylerde BKH yerelleştirilmesi ve bu hedeflere ulaşılmasının temel ve vazgeçilmez yöntemi olarak "yerel yönetim" in teşviki amacıyla, "Kentimiz BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni Destekliyor!" başlıklı bir kampanya başlatılması; Yerel yönetimlerin ve Kent Konseyleri'nin, BKH'nin gerçekleştirilmesini izleme ve destekleme konusundaki kapasitelerinin, yerel yönetim uygulamalarının geliştirilmesi ve içselleştirilmesi yoluyla güçlendirilmesi; BKH'nin yerelleştirilmesine yönelik destek, izleme ve değerlendirme mekanizmaları geliştirilmesi; ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve bünyesindeki yerel odalar ve borsalar ile kurumsal ortaklık ve işbirliği içerisinde, "en iyi uygulama" örneği oluşturacak ortaklıklar geliştirilmesinin teşviki Dördüncü aşama Proje Dokümanı, T.C. Bakanlar Kurulu tarafından onaylandıktan sonra, "Milletlerarası Antlaşma" olarak, 24 Nisan 2007 tarih ve 26502 sayılı T.C. Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Böylelikle, ulusal ve yerel düzeylerdeki uygulamalar açısından güçlü bir yasal dayanak sağlanmıştır.

Kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanması, katı, sıvı ve gaz atıkların çevreyi tahrip etmelerinin önlenmesi, estetik değerlere önem verilmesi, akarsular, yeraltı suları ve kaynak sularının kirlenmesinin önlenmesi, işsizliğin ve yoksulluğun önlenmesi, enerji, su ve diğer doğal kaynakların gereğinden fazla tüketilmemesi, tarihi ve kültürel mirasların en iyi şekilde korunması, kıyılar, göller ve sulak alanların korunması, insanların sağlıklı olabilmesi ve sağlıklı nesiller yetiştirilebilmesi, çocuklar, gençler ve yetişkinlerin çevre ile ilgili konularda eğitilmeleri, nüfus planlamasına yönelik önlemlerin alınması YG-21'in ilgi alanlarından bazıları olarak dikkat çekmektedir.

YG-21 uygulamasının hedef yararlanıcıları genel anlamda yerel topluluklardır. Bu bağlamda, kadının kentsel yaşama etkin katılımının artırılması, gençler, yaşlılar, çocuklar ve engelliler gibi özel ilgi gerektiren gruplara da daha fazla fırsat yaratmayı hedefleyen politikalara ve uygulamalara özel önem verilmektedir..

Gündem 21' in 28 inci bölümünde, YG-21 kavramının getirilmesinin yanında yerel yönetimlerin halka en yakın yönetim kademesi olduğu da belirtilerek, yerel yönetimlerin kendi halkları için katılımcı bir süreci başlatmaları, kendi YG-21'lerini oluşturmaları, yerel yönetimler arasında işbirliğini sağlama, yerel yönetimler arasında bilgi alışverişini artırma, yerel yönetimlerdeki karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine toplumun tüm kesimlerini dâhil edebilme temel hedef olarak dikkati çekmektedir.

YG-21 gönüllülük ilkesine dayandığı için sivil toplum hareketi niteliği de taşımaktadır. Bu sürecin amaçlarından biri tanesi yerel demokrasiyi gerçekleştirmek olduğu için, çalışmalar herkese açıktır (GÖYMEN, 1999, s,32).

YG-21 uygulamaları yerel demokrasi bilincinin gelişmesine ve yerel halkta, yaşadığı kentin sorunlarını sahiplenebilme duygusunun oluşmasına neden olduğu gibi, YG-21 bünyesinde çalışanlar gönüllü ve belli bir kısmı da kendi alanında uzman olduğu için, belediyelere kendi personelini, malzemesini ve parasını kullanmadan da yerel sorunları çözebilme modelini sunmaktadır (Kayan, 2005, s.12-16; Kayan, 2006, s.32-35).

Ülkemizde, YG-21 Programı kapsamında oluşturulan başlıca yerel yönetim mekanizmaları; kent konseyleri, çalışma grupları, kadın ve gençlik meclisleri, mahalle ölçekli katılımcı yapılar ve özel ilgi grupları kapsamındaki çocuklar, yaşlılar ve engelliler platformlarından oluşmaktadır.

IV.6. Habitat

Latince kökenli bir kavram olan Habitat'ın en kısa tanımı; bir canlının doğal yaşama ortamı, gelişmesini tamamladığı her zaman tanımlanabilen ve fiziki sınırları belli olan bir bölgedir.

1976 yılında Kanada'nın Vancouver kentinde BM İnsan Yerleşimleri Konferansı – Habitat-I toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıda özellikle kalkınma yolundaki ülkelerin

karşılaştıkları kentleşme ve konut sorunlarının çözümüne katkıda bulunabilmek ve iskân konularında uluslararası çapta işbirliğini sağlayabilmek amacıyla BM Örgütünün içerisinde uzmanlaşacak bir merkez oluşturulması fikri yaygın kabul görmüş ve hemen akabinde BM Genel Kurulunun 19 Aralık 1977 tarih ve 32/167 sayılı kararı ile BM İnsan Yerleşimleri Merkezi (Habitat) ve BM İnsan Yerleşimleri Komisyonu kurulmuştur.

Dünya nüfusu kontrolsüz bir biçimde hızla artmakta, buna mukabil kısıtlı olan doğal kaynaklar ise tükenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerdeki kentsel ve kırsal yerleşimlerin kalitesi hızla kötüleşmekte ve insanın dünya üzerindeki yaşamı giderek büyük bir çıkmaza doğru yol almaktadır. Bu olumsuzluğun farkında olan uluslararası toplum, 1990'lı yıllardan başlayarak bir dizi BM toplantıları gerçekleştirmiş ve alınabilecek önlemleri belirlemeye çalışmıştır. 1990'lı yıllardan başlayarak yapılan bu toplantılar sırası ile; 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı, 1993 Viyana İnsan Hakları Dünya Konferansı, 1995 Kopenhag Sosyal Kalkınma Konferansı ve 1996 Habitat II-İnsan Yerleşimleri Dünya Konferansıdır. Habitat II İnsan Yerleşimleri Dünya Konferansını diğer konferanslardan ayıran özellik, Konferansın devletlerarası niteliğinin değişmiş olması ve sivil toplum kuruluşları, platformlar ve sivil inisiyatiflerin konferansta etkin rol almış ve katkıda bulunmuş olmalarıdır.

Habitat II Konferansının mesajı; devletlerin, insan yerleşimleri yönetimine ilişkin var olan sorumluluklarının bir kısmının, kabul edilir ölçüler içinde farklı düzeylere devredilmesi gerektiği olmuştur. Bu konferansla, ülkeler ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından, sadece hükümetlerin aldığı kararlar ve uygulamalarla çözümlere ulaşılamadığı tespiti yapılmış ve böylelikle yeni prensipler ve politikalar doğmuştur.

Habitat II Konferansı, kentsel ve kırsal yerleşimlerin sürdürülebilirliğini ve yeterli barınak ve konut sorunlarını küresel düzeyde sorgulamış, ülkelerin bu sorunlarla baş edebilmesi için yönetsel, toplumsal ve ekonomik bir dizi çağdaş politika ve reforma işaret ederek herkese yeterli konut ve sürdürülebilir insan yerleşimleri oluşturulmasını temel amaç edinmiştir. Bu amaçlara ulaşmak için ise Habitat felsefesi olarak Kentine Sahip Çıkmak, Çözümde Ortaklık ve Aktif Katılım kabul edilmiştir.

Konferansın uluslararası düzeyde kabul gören Karar Belgeleri olan İstanbul Deklarasyonu ve Habitat Gündemi uluslararası bir müzakere ortamında hazırlanmış ve ilk beş yıl için eylem planları ortaya koymuştur.

Kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, mahalli idareler ile ilgili yasalar yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede; başta 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu olmak üzere mahalli idare alanını düzenleyen temel yasalar uygulamaya konulmuştur.

Mahalli idareler alanında uygulamaya giren yeni yasaların ortaya koyduğu temel düzenlemelerde, insanımızın hayatını kolaylaştıran, daha etkin ve kaliteli hizmet sunumunu esas alan, kaynakların ekonomik ve verimli kullanılmasıyla hizmet arzını artıran ve çağdaş hizmet uygulamalarını hedefleyen bir yaklaşımı benimsenmiştir. Yeni yasalarda ortaya konulan temel ilkeleri şu şekilde özetlemek mümkündür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile katılımcı, şeffaf, hesap verebilir, daha demokratik ve vatandaş odaklı bir idari yapılanma amaçlanmıştır. Özel idarede valinin konumu yeniden düzenlenerek, valinin il genel meclisine başkanlık yapmasına son verilmiş, il genel meclisinin kendi başkanını seçmesine imkân tanınmış ve özel idarede profesyonel bir idari yapılanma öngörülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde; belediye kuruluşu için yeni esaslar benimsenerek belediye kurulmasındaki nüfus eşiği 5.000'e yükseltilmiş, belirli hallerde belediye ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasına ve bunların hizmet sunum kapasitesi daha elverişli olan belediyeye katılmasına imkân verilmiştir. Belediye ve mücavir alan sınırlarında bütün işyerlerinin ruhsatlandırma yetkisi belediyelere devredilmiş, belediye meclislerinin her ay toplanması ve belli bir nüfusun üstündeki belediyelerde meclislerin denetim komisyonu kurması hüküm altına alınarak çok daha fonksiyonel bir meclis yapısı ihdas edilmiştir. Belediyelerin kendi kararlarını kendi yetkili organları vasıtasıyla alması ve uygulaması genel kural haline getirilmiş, gereksiz vesayet uygulamaları kaldırılmış ve belediye meclis kararlarının mülki idare amirleri tarafından onaylanması işlemine son verilmiştir. Belediye teşkilatının norm kadro ilke

ve standartlarına göre oluşturulması hüküm altına alınarak kadro ihdas, iptal ve değişiklikleri belediye meclislerinin yetkisine bırakılmıştır. Belediyelerin arsa ve konut üretmesi hususunda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve ortak proje yürütmesine imkân tanınmış ve karar süreçlerinde sivil katılımı arttırmak amacıyla kent konseyleri oluşturulmuş ve vatandaşların belediye hizmetlerine gönüllü katılımına ilişkin esaslar getirilmiştir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu çıkarılarak mahalli idare birlikleri müstakil bir yasada düzenlenmiştir. Bu Kanundaki düzenlemelerle; su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda Bakanlar Kurulu kararı ile ilgili mahallî idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe üyeliği zorunlu hale getirilmiş; birliklerde norm kadro esası benimsenmiş, ilçelerde tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliklerinin kurulması öngörülmüş, köylere götürülecek merkezi idare hizmetlerine ait ödeneklerin bu birliklere aktarılması suretiyle hizmetlerin görülmesine imkân sağlanmıştır. Köylere hizmet götürme birlikleri fonksiyonel hale getirilmiş, mahallî idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve mahallî idarelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirilmesi amacıyla il özel idarelerini ve belediyeleri temsil etmek üzere ülke düzeyinde sadece birer birlik kurulması hükme bağlanmıştır. Kültür ve turizmi koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezlerinde, alanın bütüncül bir anlayışla korunması, geliştirilmesi, tanıtımı, kültür ve turizme ilişkin sosyal ve teknik altyapının gerçekleştirilmesi ve işletilmesi amacıyla alandaki bütün mahalli idarelerin katılımı ile turizm altyapı hizmet birliklerinin kurulması ve bu birliklerde, alandaki turizm belgeli konaklama tesislerinin ve deniz turizmi tesislerinin temsiline imkân tanınmıştır.

Öte yandan, genel bütçe vergi gelirlerinden il özel idareleri ve belediyelere aktarılan paylar konusunda yeni ilke ve esaslar ihdas eden bir yasal düzenleme yapılmıştır. Mahalli idarelerin gelirlerinde önemli artışlar sağlayan bu Kanunla diğer bazı önemli esaslar da ortaya konulmuştur. 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun ile pay dağıtımına ilişkin yeni ilkeler ortaya konulmuştur.

Böylece; il özel idarelerinin hizmet alanına göre; yüzölçümleri, köy sayıları, kırsal alan nüfusları ve gelişmişlik endeksi gibi birçok unsur da pay dağıtım sistemine dâhil edilerek hizmet alanı ve ihtiyacı yüksek yörelere daha fazla kaynak aktarılması mümkün hale gelmiştir.

Diğer taraftan, belediye pay dağıtım sisteminde de yeni esaslar getirilmiştir. Bu kapsamda, belediyelere ayrılan payın yüzde 80’lik kısmı nüfusa ve yüzde 20’lik kısmının ise gelişmişlik endeksine göre dağıtılması esası getirilmiştir.

Ülkemizdeki belediye sayısında sürekli bir artış eğilimi görülmektedir. Bu durum, çok düşük nüfuslu ve hizmet üretemeyen belediyelerin oluşmasına yol açmıştır. Bu sakıncaların giderilmesi amacıyla, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile büyükşehirler dâhilindeki ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliğine son verilmiştir.

2012 yılında Mahalli İdareler alanında yapılan mevzuat düzenlemeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:8

Mevzuat Düzenlemeleri

Sıra No	Adı	Amacı	Resmi Gazete Tarih ve Sayısı
1	6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve K.H.K. Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	Nüfusu 750.000’den fazla olan Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş ve büyükşehir sınırları il mülki sınırlarına genişletilmiştir.	06/12/2012-28489
2	On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve K.H.K. Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna Ordu İli de dahil edilmiştir.	22/03/2013-28595
3	Belediye İtfaiye Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Belediye itfaiye teşkilâtının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını, itfaiye memurlarının niteliklerini, görevde yükselme ve mesleki eğitimlerini, kıyafetlerini, kullanacakları araç, teçhizat ve malzeme ile denetim usul ve esaslarını düzenlemektir.	09/01/2012-28168
4	Köy Korucuları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Köy korucularının işe alınması, görev alanlarının belirlenmesi, görevleri, sorumlulukları, eğitimleri ve işten çıkarılmaları ve diğer özlük hakları ile ilgili esas ve usulleri düzenlemektir.	10/01/2012-28169

5	Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	11/04/2007 tarihli ve 26490 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav Yönetmeliğinin” Danıştay On İkinci Dairesinin 24/03/2010 tarihli ve E:2007/2510 K:2010/1678 sayılı Kararı ile 4/c, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. maddelerinin iptaline karar verilmesi ve uygulanma kabiliyeti kalmaması dolayısıyla Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.	10/01/2012-28169
6	Büyükşehir Belediyesi Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan Alt Yapı Koordinasyon Merkezi ile Ulaşım Koordinasyon Merkezinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir	14/01/2012-28173
7	Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azaltılması ile vatandaş beyanına dayalı işlem tesis edilmesi yönünde değişiklik yapmaktır.	03/04/2012-28253
8	Belediye Su ve Kanalizasyon Hizmetlerinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik	Belediyeler veya bağlı kuruluşlar tarafından yürütülen su ve kanalizasyon hizmetlerinin basitleştirilmesi, su ve kanalizasyon hizmetlerinde bürokrasiyi azaltıcı tedbirlerin alınması ve e-belediyeçilik uygulamalarının yaygınlaştırılmasının sağlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.	03/04/2012-28253
9	Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve Bazı Yönetmeliklerde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Kapsamında İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmıştır.	Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azaltılması ile vatandaş beyanına dayalı işlem tesis edilmesi yönünde değişiklik yapmaktır.	05/04/2012-28255
10	İl Özel İdaresi Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanılması, yerel hizmetlerin dengeli dağılımının temin edilmesi, il özel idareleri tarafından sunulan hizmetlerde kalitenin artırılması, ihtiyaç duyulan nitelik, unvan ve sayıda personel istihdamının sağlanmasıdır.	10/04/2012-28260
11	İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Güzellik salonlarında IPL cihazları ve iğneli epilasyon işlemlerinin yapılmaması ayrıca güzellik uzmanlarının alacakları eğitim konusunda var olan mevzuat boşluğunun giderilmesi amaçlanmıştır.	06/12/2012-28489

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2012 yılında; bir kanun, bir yönetmelik çıkarılmış, bir kanun, yedi yönetmelik değişikliği yapılmış, Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Yönetmelik de yürürlükten kaldırılmıştır.

Mahalli idarelerin insan kaynaklarını; memur, sözleşmeli personel ve işçi statüsünde çalışan personel oluşturmaktadır.

VI.1. Mahalli İdarelerin Personel Sayıları

2011 ve 2012 yıllarına ait, türleri itibarıyla mahalli idarelerin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:9

Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları (2011-2012)

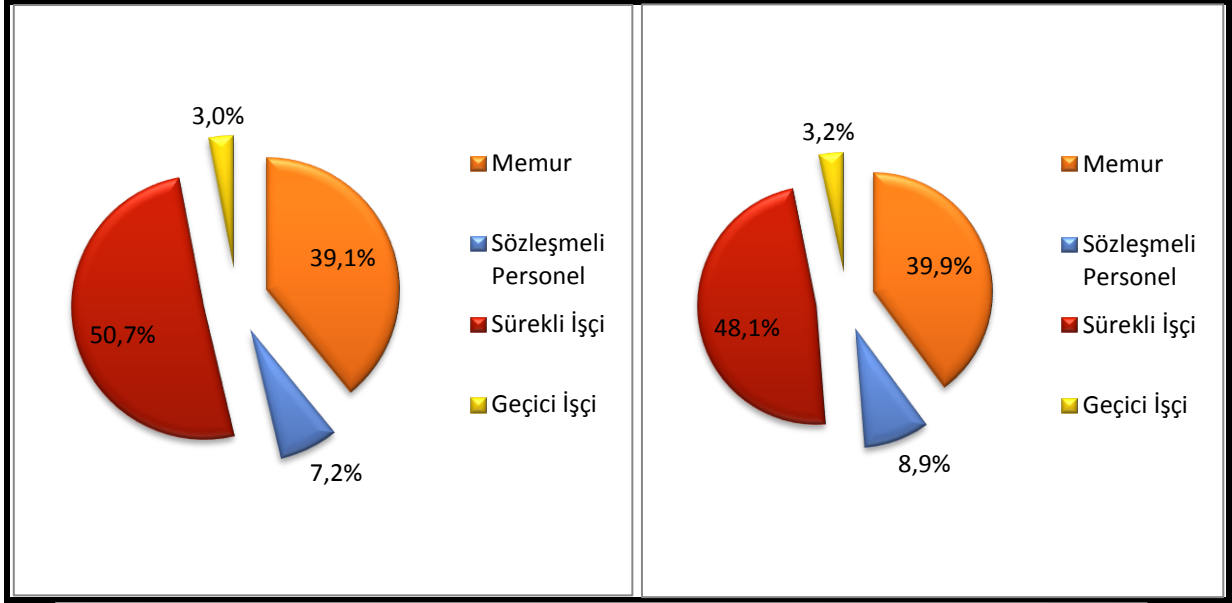
Mahalli İdare Türü	Memur		Sözleşmeli Personel		İşçi				Toplam	
					Sürekli		Geçici			
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
İl Özel İdaresi	9.893	9.559	1.690	1.950	24.193	22.000	230	319	36.006	33.828
Belediyeler	85.098	84.313	15.557	18.772	92.808	86.269	6.536	6.198	199.999	195.552
Belediye Bağlı İdareleri	8.003	8.405	1.331	1.812	17.086	15.465	313	290	26.733	25.972
Mahalli İdare Birlikleri	1.266	746	574	418	1.024	442	925	1.362	3.789	2.968
Toplam	104.260	103.023	19.152	22.952	135.111	124.176	8.004	8.169	266.527	258.320

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde çalışan toplam 258.320 personelin; 195.552'si belediyelerde, 33.828'i il özel idarelerinde, 25.972'si belediye bağlı idarelerinde, 2.968'i mahalli idare birliklerinde (KHGB hariç) çalışmaktadır.

Grafik:3

Türleri İtibarıyla Mahalli İdarelerin Personel Sayıları (2011-2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

VI.1.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdarelerde Çalışan Memur Sayıları

Mahalli idarelerde çalışan memur sayıları hizmet grupları itibarıyla aşağıda gösterilmiştir:

Tablo:10

Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdareler Memur Sayıları (2011-2012)

Yıl	Yönetici ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmet Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı
2011	14.498	33.786	19.254	2.055	4.057	15.907	10.446	4.257	104.260
2012	14.830	33.561	19.684	2.050	3.848	15.632	10.130	3.336	103.071

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde çalışan toplam 103.071 memurun 14.830'u yönetici ve nitelikli, 33.561'i idari, 19.684'ü teknik, 2.050'si sağlık, 3.848'i yardımcı hizmet, 15.632'si zabıta, 10.130'u itfaiye, 3.336'sı diğer kadrolardaki personeldir.

VI.1.2. Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları

Mahalli idarelerde görev yapan sözleşmeli personel sayıları aşağıda belirtilmiştir:

Tablo:11

Mahalli İdarelerin Sözleşmeli Personel Sayıları (2012)

Mahalli İdare Türü	Tam Zamanlı Çalışan Personel Sayısı	Kısmi Zamanlı Çalışan Personel Sayısı	Toplam
İl Özel İdareleri	1.919	31	1.950
Belediyeler	17.847	928	18.775
Belediye Bağlı Kuruluşları	1.812	0	1.812
Mahalli İdare Birlikleri	362	59	421
Toplam	21.940	1.018	22.958

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde; 21.940'ı tam zamanlı, 1.018'i kısmi zamanlı olmak üzere toplam 22.958 sözleşmeli personel çalışmaktadır.

VI.1.3. Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları

2012 yılına ait mahalli idarelerin işçi sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:12

Mahalli İdarelerin İşçi Sayıları (2012)

Mahalli İdare Türü	Sürekli İşçi Sayısı	Geçici İşçi Sayısı
İl Özel İdareleri	22.000	319
Belediyeler	86.269	6.198
Belediye Bağlı Kuruluşları	15.465	290
Mahalli İdare Birlikleri	2.753	1.362
Toplam	126.487	8.169

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde 126.487 sürekli işçi, 8.169 geçici işçi çalışmaktadır.

VI.1.4. Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Durumu

2012 yılına ait mahalli idarelerin hizmet satın alma yöntemiyle çalıştırılan personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:13

Mahalli İdarelerde Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Personel Sayıları (2012)

Mahalli İdare Türü	Hizmet Satın Alma Yöntemiyle Çalıştırılan Toplam Personel Sayısı
İl Özel İdareleri	2.601
Belediyeler	152.238
Belediye Bağlı İdarelerinde	24.696
Mahalli İdare Birlikleri	711
Toplam	180.246

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde; 180.246 personel hizmet satın alma yöntemiyle çalışmaktadır. Bunun 2.601'i il özel idarelerinde, 152.238'i belediyelerde, 24.696'sı belediye bağlı idarelerinde ve 711'i mahalli idare birliklerindedir.

VI.1.5. Toplam Kamu Personeli Sayısı ve Mahalli İdarelerin Personel Durumu

2011 ve 2012 yıllarına ait toplam kamu personel sayıları ve mahalli idarelerdeki personel sayıları karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:14

Mahalli İdareler Personelinin Toplam Kamu Personeli İçindeki Oranı

Personel Türü	2011			2012		
	Toplam Kamu Personeli	Toplam Mahalli İdareler Personeli	Mahalli İdareler Personeli/ Toplam Kamu Personeli (%)	Toplam Kamu Personeli	Toplam Mahalli İdareler Personeli	Mahalli İdareler Personeli/ Toplam Kamu Personeli (%)
Memur	1.935.294	103.327	5,34	2.174.047	103.023	4,74
Sözleşmeli Personel	207.249	19.152	9,24	172.143	22.952	13,33
Sürekli İşçi	287.422	135.111	47,01	288.937	124.176	42,98
Geçici İşçi	15.237	8.004	52,53	17.485	8.169	46,72
Toplam	2.445.202	265.594	10,86	2.652.612	258.320	9,74

Kaynak: DPB ve MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Türkiye’de kamuda istihdam edilen personel sayısı 2.652.612’dir. Bunun 258.320’si mahalli idareler personelidir. Mahalli idarelerin kamu istihdamı içindeki payı % 9,74’e karşılık gelmektedir. Mahalli idarelerdeki memur sayısının kamuda çalışan toplam memur sayısı içindeki oranı % 4,74, mahalli idarelerdeki sözleşmeli personel sayısının kamuda çalışan toplam sözleşmeli personel sayısı içindeki oranı % 13,33, mahalli idarelerdeki sürekli işçi sayısının kamuda çalışan toplam sürekli işçi sayısı içindeki oranı % 42,98, mahalli idarelerdeki geçici işçi sayısının kamuda çalışan toplam geçici işçi sayısı içindeki oranı ise % 46,72’dir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi ile getirilen sınırlama belediyeleri personel istihdamı konusunda daha dikkatli davranmaya yöneltmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa dayanılarak çıkartılan norm kadro yönetmelikleri ile mahalli idarelerde personel istihdamına belli bir disiplin getirilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi nitelikli personel istihdamını kolaylaştıran hükümler ihtiva etmektedir.

VI.2. İl Özel İdarelerinin İnsan Kaynakları

İl özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, malî işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur. İlin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak norm kadro sistemine ve ihtiyaca göre oluşturulacak diğer birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi il genel meclisinin kararıyla olur. Bu birimler büyükşehir belediyesi olan illerde daire başkanlığı ve müdürlük, diğer illerde müdürlük şeklinde kurulur. İlçelerde, özel idare işlerini yürütmek amacıyla kaymakama bağlı ilçe özel idare teşkilâtı oluşturulabilir.

İl özel idarelerinin norm kadroları, 10.06.2007 tarihli ve 26548 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik” te belirtilen esaslar çerçevesinde il genel meclisi kararıyla belirlenir. İl özel idarelerinde sözleşmeli personel ile kısmi zamanlı sözleşmeli personel çalıştırılması hususunda Belediye Kanununun 49 uncu maddesi hükümleri uygulanır. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmekte olan memurlar, valinin talebi, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakatiyle il özel idarelerinin birim müdürü ve üstü yönetici kadrolarında görevlendirilebilirler.

VI.2.1. Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları

2011 ve 2012 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla il özel idarelerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:15

Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları (2011-2012)

Yıl	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmet Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
											Sürekli	Geçici	
2011	2.385	3.101	3.528	57	728	0	0	94	9.893	1.690	24.193	230	36.006
2012	2.325	2.979	3.411	52	692	0	0	100	9.559	1.950	22.000	319	33.828

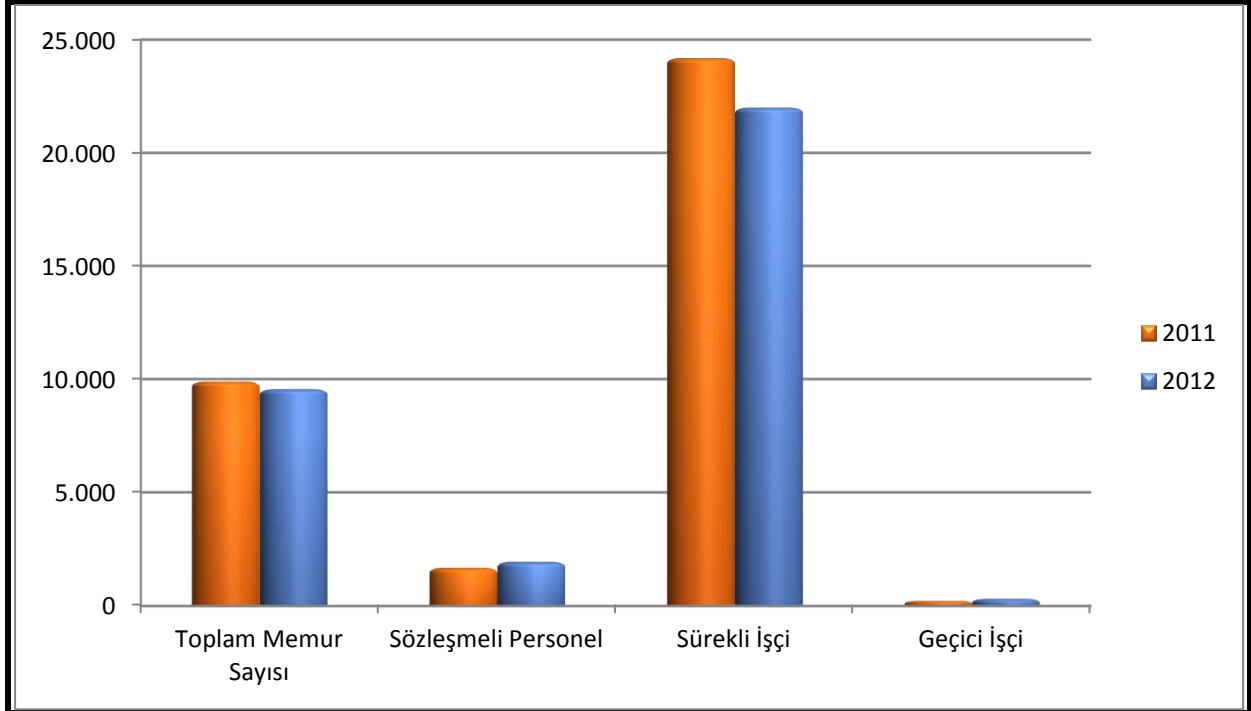
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

İl özel idarelerinde; 9.559 memur, 1.950 sözleşmeli personel, 22.000 sürekli işçi, 319 geçici işçi statüsünde çalıştırılan olmak üzere toplam 33.828 personel istihdam edilmektedir.

2011 ve 2012 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla İl Özel İdarelerinin personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:4

Hizmet Grupları İtibarıyla İl Özel İdareleri Personel Sayıları (2011-2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

VI.3. Belediyelerin İnsan Kaynakları

Belediye teşkilâtı norm kadroya uygun olarak; yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur. Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde, sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur.

Büyükşehir belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile olur.

Belediye ve Büyükşehir Belediyesi norm kadroları, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke Standartlarına Dair Yönetmelik” çerçevesinde belediye veya büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir.

Belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, plânlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile çalıştırılabilir. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz.

Avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi zamanlı olarak sözleşme ile personel çalıştırılabilir. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personel sayısı yukarıda belirtilen her unvan için birden fazla olamaz ve bunlarla yapılacak sözleşme süresi takvim yılını aşamaz.

Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerde bu oran yüzde kırk olarak uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın

meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamaz.

VI.3.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları (2011-2012)

2011 ve 2012 yıllarına ait, hizmet grupları itibarıyla belediyelerin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:16

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları (2011-2012)

Yıl	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmet Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
											Sürekli	Geçici	
2011	10.224	26.904	13.435	1.919	3.228	14.974	10.410	3.071	84.165	15.557	92.808	6.536	199.066
2012	10.651	26.813	13.811	1.894	3.087	15.632	10.094	2.331	84.313	18.772	86.269	6.198	195.552

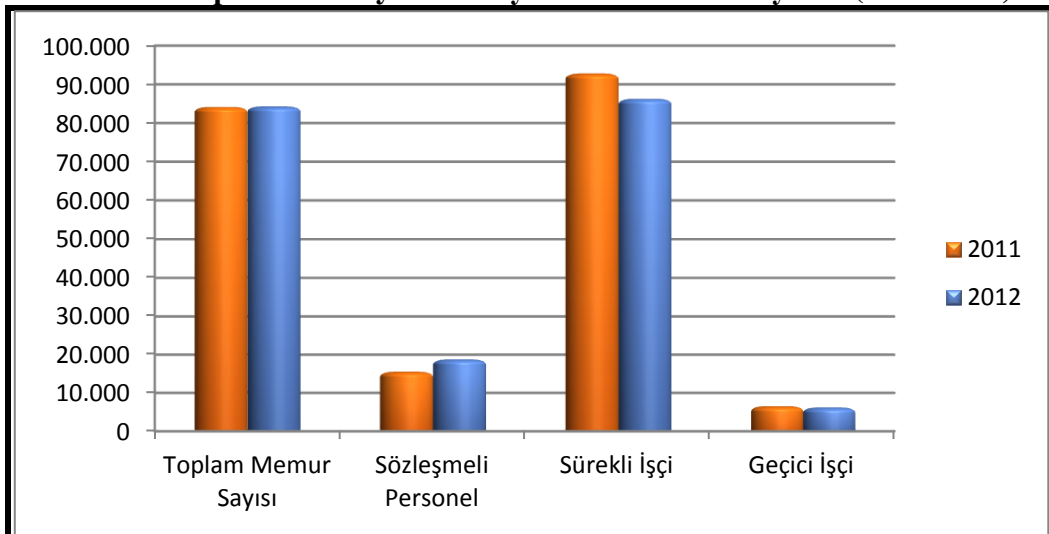
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Belediyelerde; 84.313 memur, 18.772 sözleşmeli personel, 86.269 sürekli işçi, 6.198 geçici işçi statüsünde çalıştırılan olmak üzere; toplam 195.552 personel istihdam edilmektedir.

2011 ve 2012 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla belediyelerin personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:5

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediyelerin Personel Sayıları (2011-2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

VI.3.2. Belediye Türlerine Göre İnsan Kaynakları

2012 yılına ait belediyelerin türlerine göre personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:17

Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları (2012)

Belediye Türü	Yönetici Personel ve Nitelikli	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmet Personeli	Zabıta Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
											Sürekli	Geçici	
Büyükşehir Belediyeleri	1.627	4.552	4.607	673	358	2.587	4.486	442	19.332	6.157	12.474	344	38.307
İl Belediyesi	1.374	3.312	1.896	165	362	1.811	1.507	70	10.497	2.064	12.647	351	25.559
Büyükşehir İlçe Belediyeleri	3.110	7.474	4.300	668	582	6.122	0	274	22.530	5.853	19.532	1.216	49.131
İlçe Belediyeleri	2.796	6.593	1.955	272	1.082	3.407	2.767	875	19.747	3.069	26.004	1.980	50.800
Belde Belediyeleri	1.744	4.882	1.053	116	703	1.705	1.334	670	12.207	1.629	15.612	2.307	31.755
Toplam	10.651	26.813	13.811	1.894	3.087	15.632	10.094	2.331	84.313	18.772	86.269	6.198	195.552

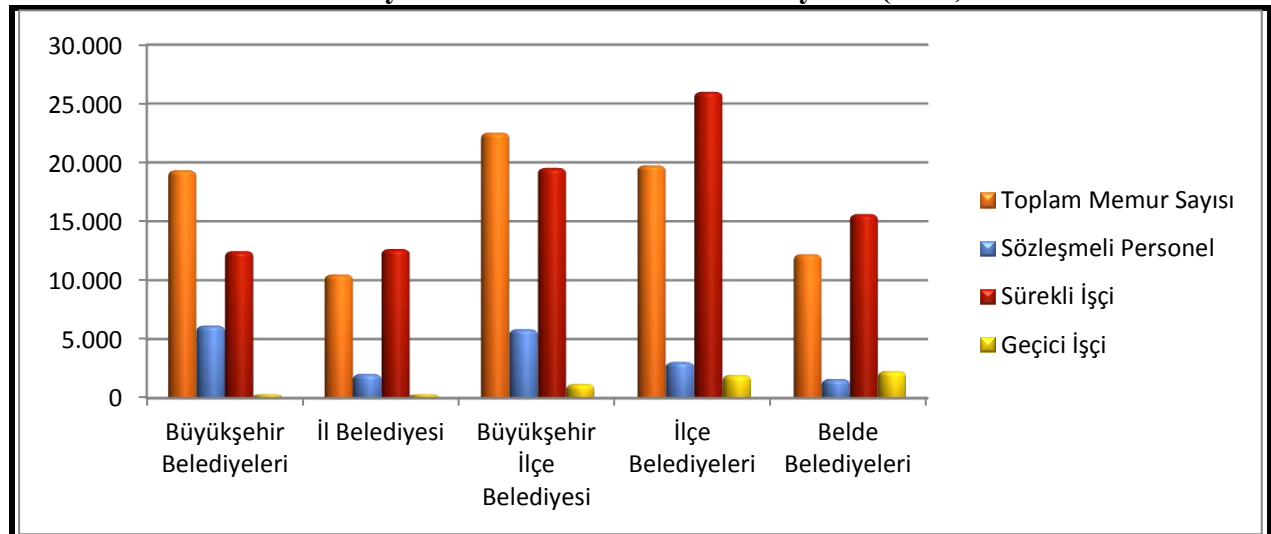
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Belediyelerde çalışan toplam 195.552 kişinin; 38.307'si büyükşehir belediyelerinde, 25.559'u il belediyelerinde, 49.131'i büyükşehir ilçe belediyelerinde, 50.800'ü ilçe belediyelerinde ve 31.755'i belde belediyelerinde çalışmaktadır.

2012 yılına ait, belediyelerin türlerine göre personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:6

Belediye Türlerine Göre Personel Sayıları (2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

VI.3.3.Belediye Bağlı İdarelerinin İnsan Kaynakları

2011 ve 2012 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla belediye bağlı idarelerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:18

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları (2011-2012)

Yılı	Yönetici ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmet Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
									Sürekli	Geçici	
2011	1.477	3.401	2.106	75	47	897	8.003	1.331	17.086	313	26.733
2012	1.599	3.574	2.257	98	43	834	8.405	1.812	15.465	290	25.972

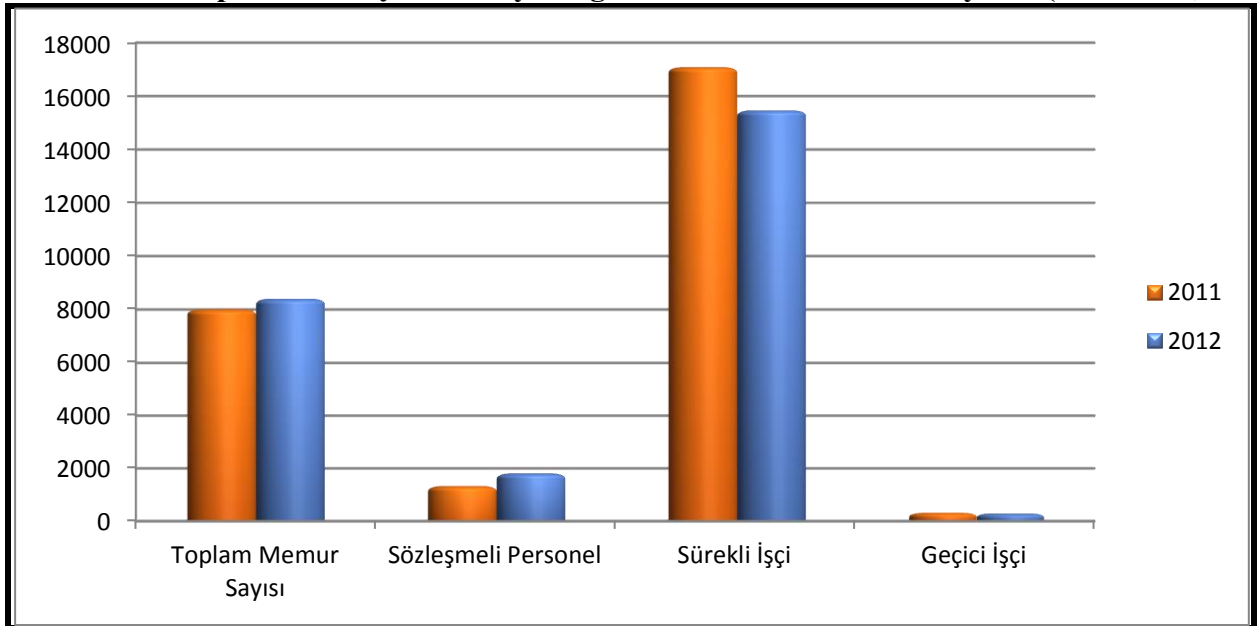
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Bağlı idarelerde; 8.405 memur, 1.812 sözleşmeli personel, 15.465 sürekli işçi, 290 geçici işçi statüsünde çalıştırılan olmak üzere toplam 25.972 personel istihdam edilmektedir.

2011 ve 2012 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla belediye bağlı idarelerinin personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:7

Hizmet Grupları İtibarıyla Belediye Bağlı İdarelerinin Personel Sayıları (2011-2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

VI.4. Mahalli İdare Birliklerinin İnsan Kaynakları

Norm kadroya uygun olarak birlik teşkilâtı; birlik müdürü, yazı işleri, malî işler birimleriyle birliğin faaliyet alanına göre kurulacak teknik işler biriminden oluşur. Ülke düzeyinde kurulan birliklerle üye sayısı yüzden fazla olan birliklerde teşkilât, norm kadroya uygun olarak; genel sekreter, yazı işleri ve malî işler birimleriyle birliğin faaliyet alanında olmak ve sayısı üçü geçmemek üzere birlik meclisinin kararıyla kurulacak diğer birimlerden oluşur. Mahalli İdare Birlikleri norm kadroları, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke Standartlarına Dair Yönetmelik” çerçevesinde birlik meclisi tarafından belirlenir. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlar, Belediye Kanununda belirtilen esas ve usûllere göre birlik genel sekreteri veya diğer üst yönetici kadrolarında görevlendirilebilir.

VI.4.1. Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları

2011 ve 2012 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla mahalli idare birliklerinin personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:19

Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları (2011-2012)

Yılı	Yönetici Personel ve Nitelikli Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmet Personeli	İtfaiye Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Toplam Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel	İşçi		Toplam
										Sürekli İşçi	Geçici İşçi	
2011	412	380	185	4	54	36	195	1.266	574	1.024	925	3.789
2012	255	195	205	6	26	36	71	794	428	2.753	1.362	5.337

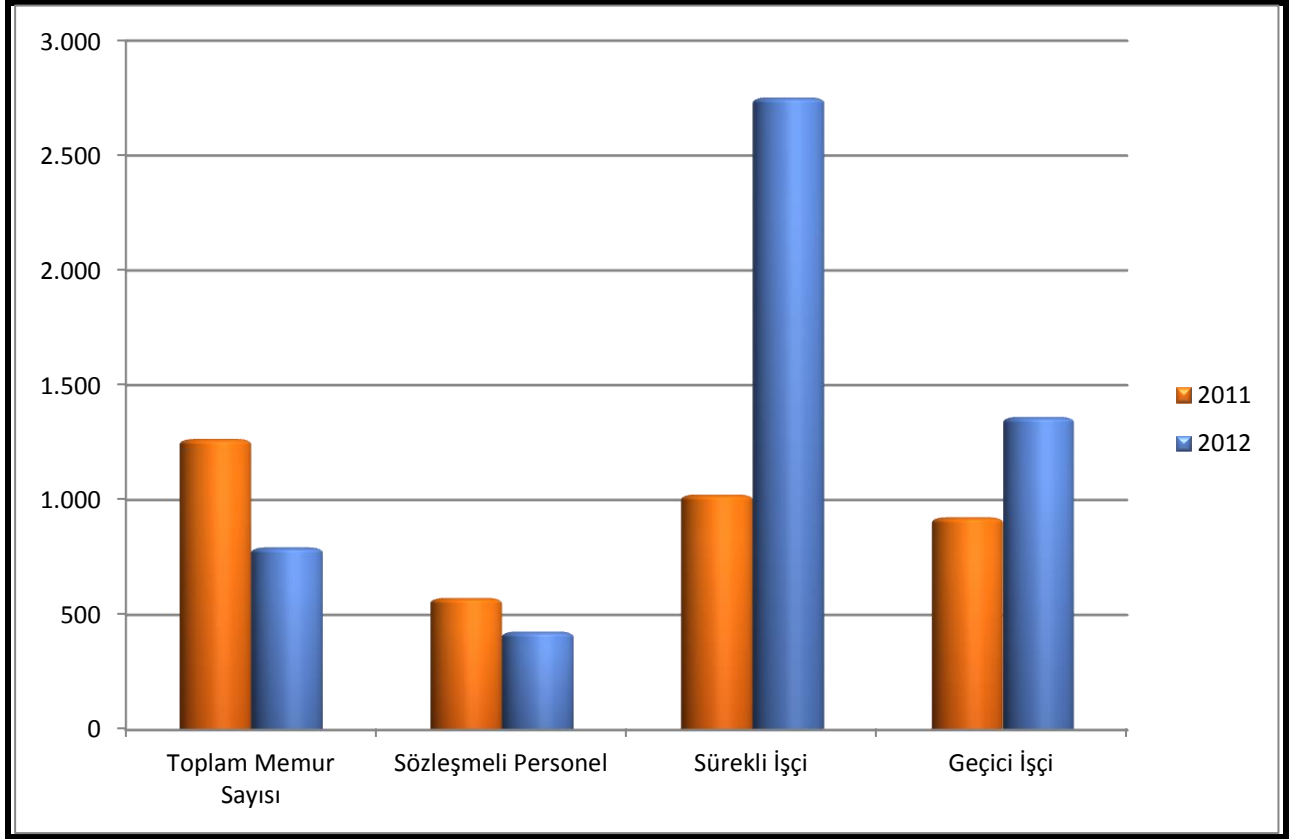
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Mahalli idare birliklerinde; 794 memur, 428 sözleşmeli personel, 2.753 sürekli işçi, 1.362 geçici işçi statüsünde çalıştırılan olmak üzere; toplam 5.337 personel istihdam edilmektedir. Köylere hizmet götürme birliklerinin personel sayıları bu sayılara dahil değildir.

2011 ve 2012 yıllarına ait hizmet grupları itibarıyla mahalli idare birliklerinin personel sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:8

Hizmet Grupları İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Personel Sayıları (2011-2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

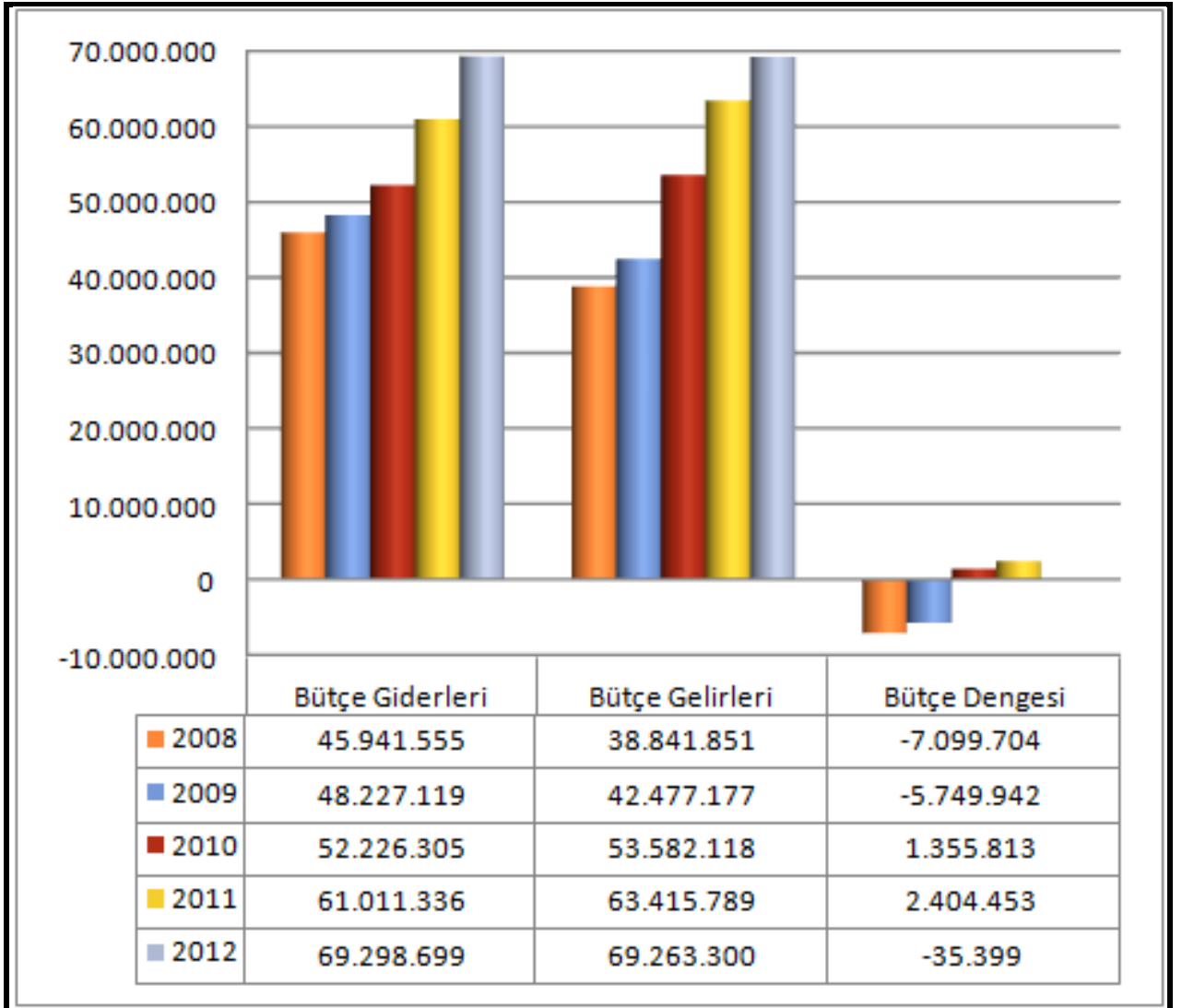
VII.1. MAHALLİ İDARELERİN BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

VII.1.1. Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2008 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:20

Mahalli İdarelerin Bütçe Gerçekleşmeleri (2008-2012) (1.000 TL)

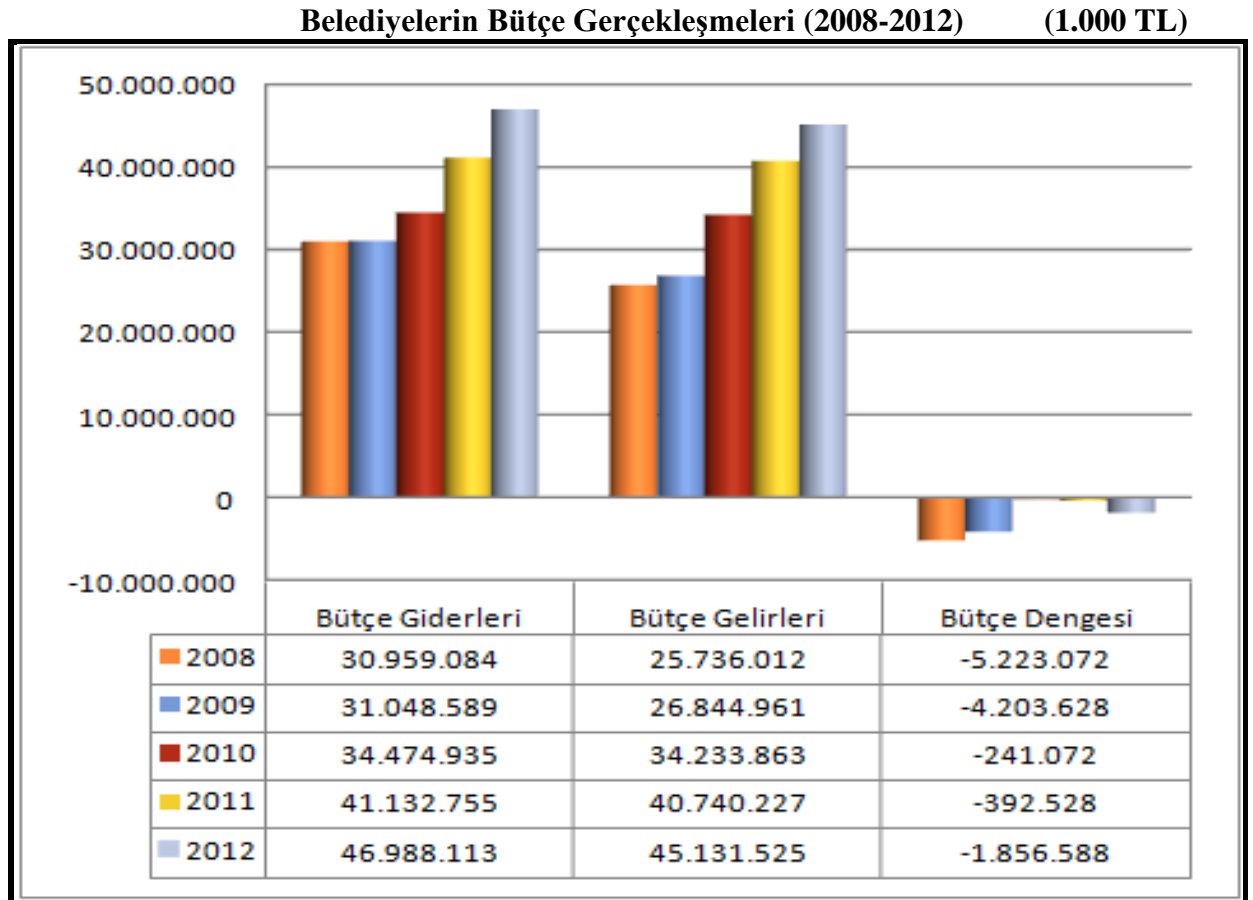
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

Tüm mahalli idarelerin bütçe gerçekleşmeleri incelendiğinde; 2008 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 84,5'ini, 2009 yılında % 88,1'ini, 2010 yılında % 102,6'sını, 2011 yılında % 103,9'unu, 2012 yılında %99,9'unu karşıladığı; 2008 ve 2009 yıllarında bütçe açıklarının olmasına karşın 2010 ve 2011 yıllarında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinden fazla olduğu ancak 2012 yılında az da olsa bütçe açığına olduğu görölmektedir. 2010-2011 yıllarında, tüm mahalli idarelerin gelirlerinin giderlerini karşılama oranındaki artışındaki temel etkenin, mali disiplin uygulamaları ve gelir kaynaklarındaki artış nedeniyle bütün mahalli idare türlerinin gelir gider dengesinde yaşanan olumlu gelişmeye bağlı olduğu görölmektedir.

VII.1.2. Belediyelerin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2008 ve 2012 yılları itibarıyla belediyelerin bütçe gerçekleşmeleri aşağdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:21

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2013

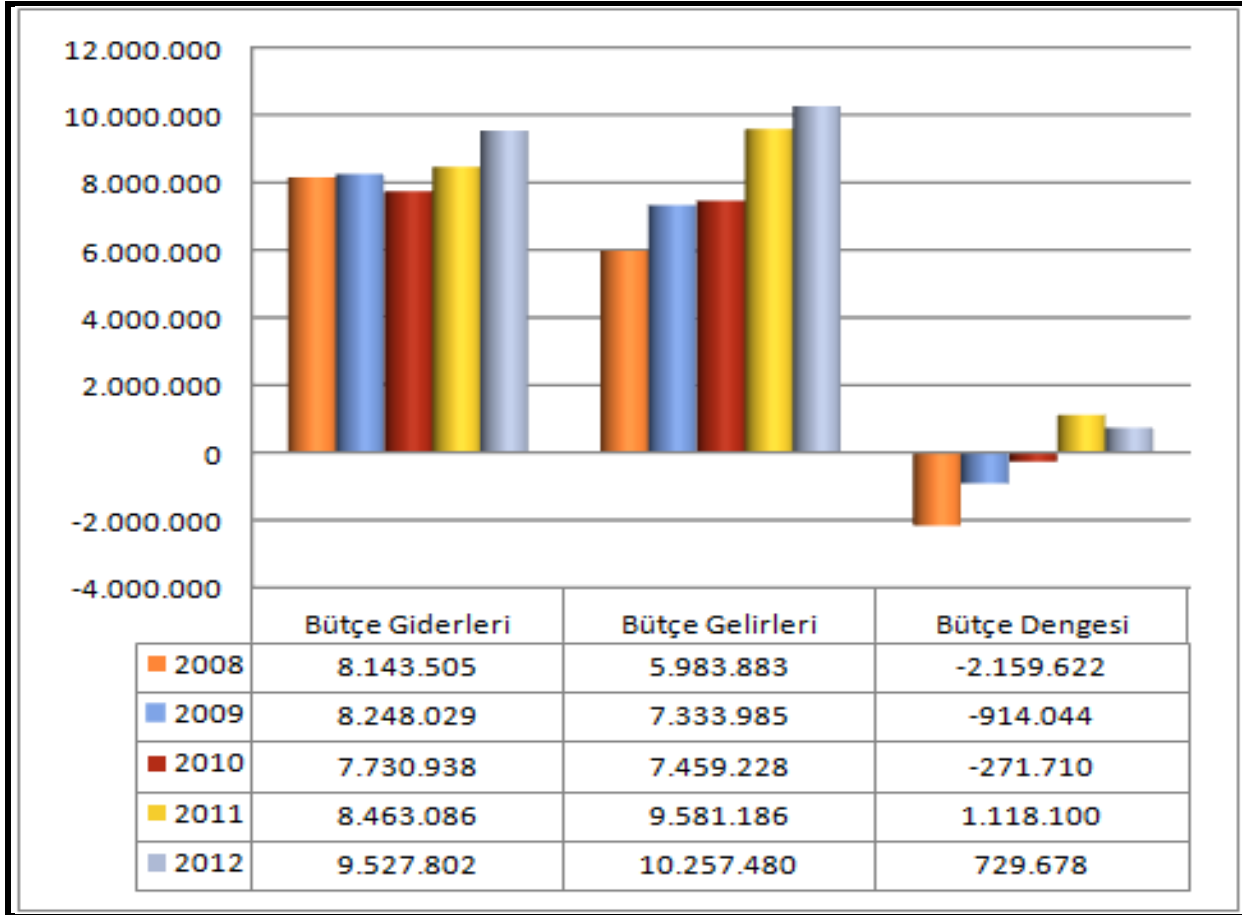
Belediyelerin bütçe gerçekleşmeleri incelendiğinde; 2008 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 83,1'ini, 2009 yılında % 86,5'ini, 2010 yılında % 99,3'ünü, 2011 yılında % 99'unu, 2012 yılında % 96'sını karşıladığı, diğer yıllara göre 2010 ve 2011 yıllarında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranında önemli bir yükseliş olduğu görölmektedir.

VII.1.3. Belediye Bağlı İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2008 ve 2012 yılları itibarıyla belediye bağlı idarelerinin bütçe gerçekleşmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:22

Belediye Bağlı İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (2008-2012) (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

Belediye bağlı idarelerinin bütçe gerçekleşmeleri incelendiğinde; 2008 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 73,5'ini, 2009 yılında % 88,9'unu, 2010 yılında % 96,5'ini, 2011 yılında % 113,2'sini, 2012 yılında % 107,7'sini karşıladığı, 2008, 2009 ve 2010 yıllarında

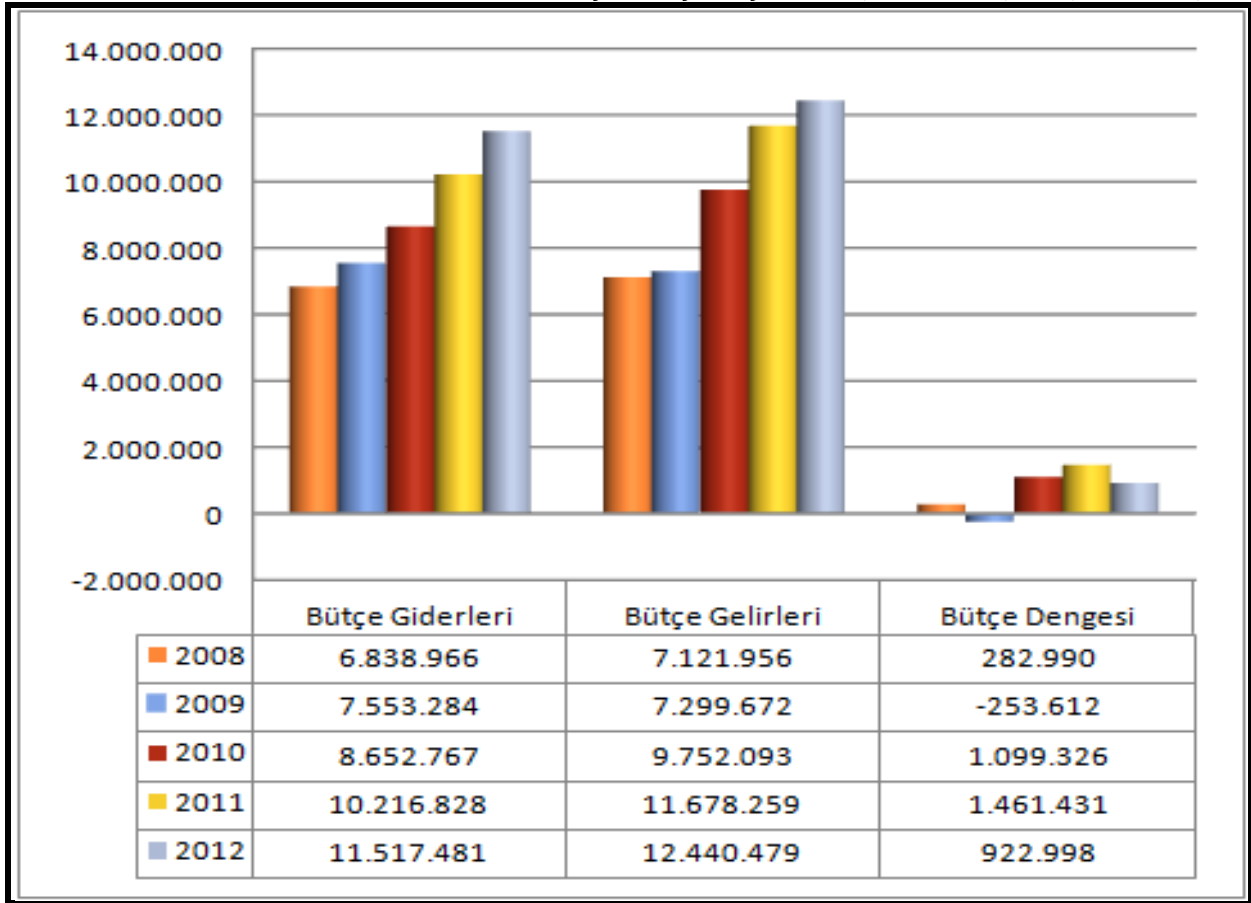
bütçe açıklarının olmasına karşın 2011-2012 yıllarında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinden oldukça fazla olduğu görülmektedir.

VII.1.4. İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2008 ve 2012 yılları itibarıyla özel idarelerinin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:23

İl Özel İdarelerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (2008-2012) (1.000 TL)

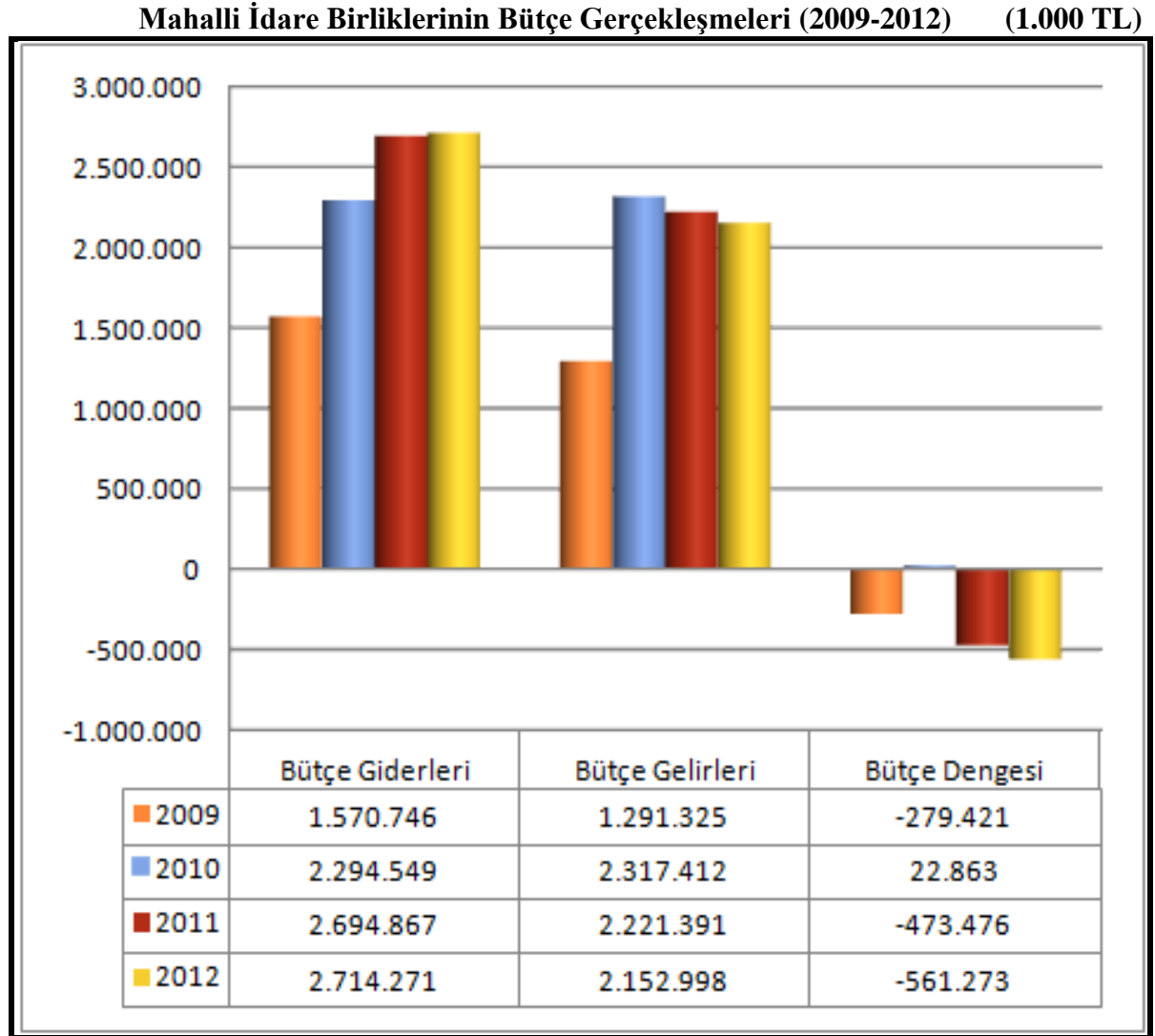
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

Özel idarelerin bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde; 2008 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 104,1'ini, 2009 yılında % 96,6'sını, 2010 yılında % 112,7'sini, 2011 yılında % 114,3'ünü, 2012 yılında %108'ini karşıladığı, 2009 yılında bütçe açığının olmasına karşın diğer yıllarda bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinden fazla olduğu görülmektedir. 2010 yılından sonra il özel idare gelirlerinin giderlerini karşılama oranında önemli bir artış olduğu görülmektedir.

VII.1.5. Mahalli İdare Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmelerine İlişkin Genel Göstergeler

2009 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idare birliklerinin bütçe gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:24

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

Mahalli idare birliklerinin bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde; 2009 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinin % 82,2'sini, 2010 yılında % 101'ini, 2011 yılında % 82,4'ünü, 2012 yılında % 79,3'ünü karşıladığı, 2010 yılında bütçe gelirlerinin bütçe giderlerinden fazla olmasına karşın diğer yıllarda bütçe açığının olduğu görülmektedir.

VII.2. MAHALLİ İDARELERİN HARCAMALARI

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, diğer belediyeler ve mahalli idare birlikleri harcamalarını oluşturan giderler genel olarak aşağıda belirtilmiştir:

a) İl Özel İdarelerinin Harcamaları

İl özel idarelerinin harcamaları aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır.

- İl özel idaresi binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- İl özel idaresinin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- İl genel meclisince belirlenecek ilkeler çerçevesinde köylere veya köylerin aralarında kurdukları birliklere yapılacak yardımlar.
- İl özel idaresinin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı, üyelik aidatı giderleri.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.
- Yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
- Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
- Sosyo-kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Özel idare hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Doğal afet giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

b) Büyükşehir Belediyelerinin Harcamaları

Büyükşehir belediyelerinin harcamaları aşağıda sayılanlardan oluşmaktadır:

- Belediye hizmet binaları ve tesislerin temini, bakım ve onarımı için yapılan giderler.
- Belediye personeline ve belediyenin seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim ile diğer giderler.

- İlçe, ilk kademe belediyeleri ile bağı kuruluşlara yapacakları yardımlar ve ortak proje giderleri.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı ile üyelik aidatı giderleri.
- Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.
- Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim ödemeleri.
- Spor, sosyal, kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Büyükşehir belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

c) İl, İlçe ve Belde Belediyelerinin Harcamaları

İl, ilçe (büyükşehir ilçe belediyeleri için 5216 sayılı Kanun'da belirtilen görevlerle ilgili olmak üzere) ve belde belediyelerinin harcamaları şunlardır:

- Belediye binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.

➤ Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri.

➤ Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.

➤ Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri.

➤ Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.

➤ Dava takip ve icra giderleri.

➤ Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.

➤ Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.

➤ Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri.

➤ Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.

➤ Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.

➤ Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

➤ Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar.

➤ İmar düzenleme giderleri.

➤ Her türlü proje giderleri.

d) Mahalli İdare Birliklerinin Harcamaları

Mahalli idare birliklerinin, görev alanlarıyla sınırlı olmak üzere harcamaları şunlardır:

➤ Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler.

➤ Birliğin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluk, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.

➤ Hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.

➤ Birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.

➤ Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ücretler ile sigorta giderleri.

➤ Dava takip ve icra giderleri.

➤ Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri.

➤ Kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.

➤ Temsil, tören ve ağırlama giderleri.

VII.2.1. Mahalli İdarelerin Harcamalarına İlişkin Genel Göstergeler

2008 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:25

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları (2008-2012) (1.000 TL)

Türü	2008	2009	2010	2011	2012
Belediyeler	30.959.084	31.048.589	34.474.935	41.132.755	46.988.113
Belediye Bağlı İdareleri	8.143.505	8.248.029	7.730.938	8.463.086	9.527.802
İl Özel İdareleri	6.838.966	7.553.284	8.652.767	10.216.828	11.517.481
Mahalli İdare Birlikleri*	-	1.570.746	2.294.549	2.694.867	2.714.271
Konsolide Toplam**	45.941.555	48.227.119	52.226.305	61.011.336	69.298.699

* Muhasebat Genel Müdürlüğüne Mahalli İdare Birliklerine ait bilgiler 2009 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlanmıştır.

** Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

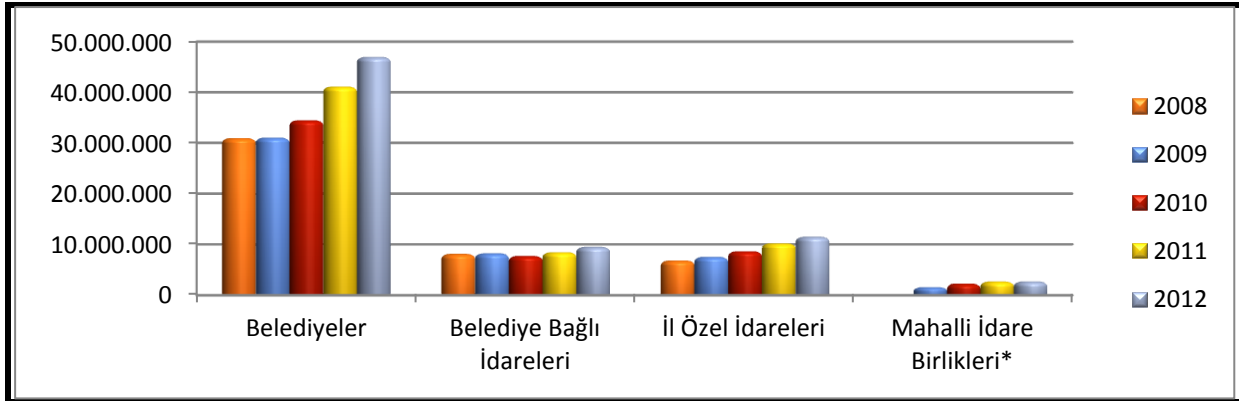
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında belediyeler 46.988.113.000 TL, il özel idareleri 11,517,481.000 TL, mahalli idare birlikleri 2,714,271.000 TL ve belediye bağlı idareleri 9,527,802.000 TL harcamada bulunmuştur.

2008 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin harcamaları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:9

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Harcamaları (2008-2012) (1.000 TL)

* Muhasebat Genel Müdürlüğüne Mahalli İdare Birliklerine ait bilgiler 2009 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlanmıştır.

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

VII.2.2. Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları

2008 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin gider kalemlerine göre harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:26

Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları (2008-2012) (1.000 TL)

Türü	2008	2009	2010	2011	2012
Personel Giderleri	9.043.538	9.531.236	10.285.548	11.259.474	12.192.651
SGK Devlet Primi	1.257.345	1.483.466	1.817.851	1.904.374	1.968.097
Mal ve Hizmet Alımları	14.343.058	15.468.201	17.983.695	22.104.733	26.196.297
Faiz Harcamaları	937.501	1.453.888	1.361.457	1.322.058	1.432.644
Cari Transferler	2.124.730	2.572.886	2.918.936	2.416.930	2.413.341
Sermaye Giderleri	17.390.963	15.331.530	16.391.304	19.780.146	23.315.323
Sermaye Transferleri	241.127	733.087	385.495	1.167.435	740.115
Borç Verme	603.293	1.652.825	1.082.019	1.056.186	1.040.231
Konsolide Toplam*	45.941.555	48.227.119	52.226.305	61.011.336	69.298.699

* Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

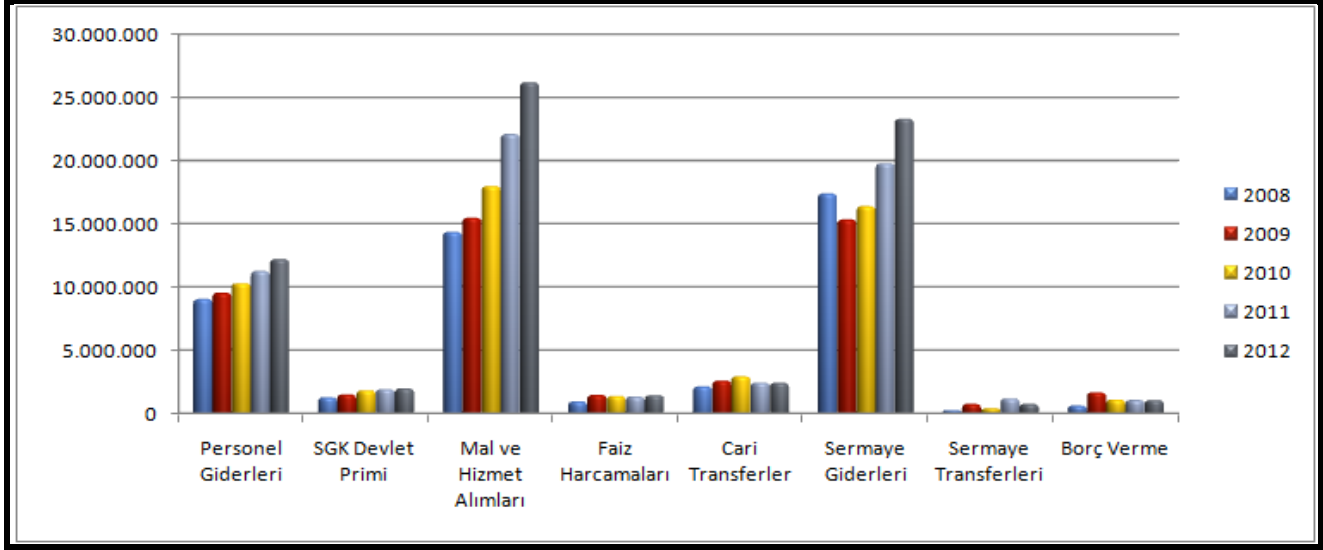
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla; mahalli idarelerin personel harcamaları 12,192,651.000 TL, SGK devlet primi harcamaları 1,968,097.000 TL, mal ve hizmet alımları 26,196,297.000 TL, faiz harcamaları 1,432,644.000 TL, cari transferleri 2,413,341.000 TL, sermaye giderleri 23,315,323.000 TL, sermaye transferleri 740,115.000 TL, borç verme kalemi 1,040,231.000 TL'dir. 2008 yılındaki harcamalara mahalli idare birliklerinin harcamaları dahil değildir.

2008 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin gider kalemlerine göre harcamaları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:10

Mahalli İdarelerin Gider Kalemlerine Göre Harcamaları (2008-2012)(1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

VII.2.2.1. Personel Harcamaları

Personel harcamaları, ilgili mahalli idarede çalışan memurlar, sözleşmeli personel, işçiler, geçici personel ve diğer personelin ücretlerini kapsamaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin personel harcamaları ve toplam harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:27

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamaları ve Toplam Harcamaları (2011-2012)

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	(%)	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	(%)
Belediyeler	7.579.178	41.132.755	18,43	8.212.752	46.988.113	17,48
Belediye Bağlı İdareleri	1.276.630	8.463.086	15,08	1.372.746	9.527.802	14,41
İl Özel İdareleri	2.201.255	10.216.828	21,55	2.358.647	11.517.481	20,48
Mahalli İdare Birlikleri	202.411	2.694.867	7,51	248.506	2.714.271	9,16
Toplam	11.259.474	62.507.536	18,01	12.192.651	70.747.667	17,23

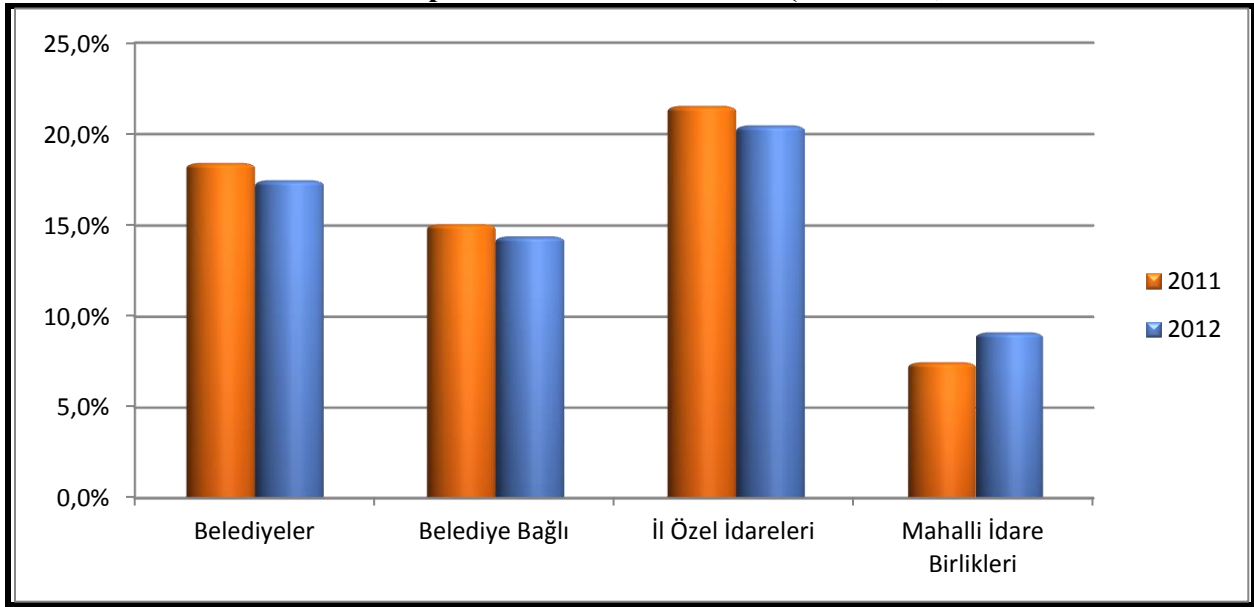
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında personel harcamaları olarak; belediyeler 8.212.752.000 TL, il özel idareleri 2.358.647.000 TL, mahalli idare birlikleri 248.506.000 TL ve belediye bağlı idareleri 1.372.746.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin personel harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:11

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Personel Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla; mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki personel harcamalarının payı % 17,23'tür. Bu pay belediyelerde % 17,48, belediye bağlı idarelerinde % 14,41, mahalli idare birliklerinde % 9,16, il özel idarelerinde ise % 20,48'dir.

VII.2.2.1.1. Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları

Belediye türlerine göre personel harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:28

**Belediye Türlerine Göre Personel Harcamaları
ve Toplam Harcamalar (2011-2012)**

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Personel Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.585.518	15.570.973	10,18	1.811.987	16.837.380	10,76
İl Belediyeleri	1.101.478	4.901.245	22,47	1.117.844	5.607.952	19,93
İlçe ve Belde Belediyeleri	4.892.182	20.716.418	23,61	5.282.921	24.663.322	21,42
Toplam	7.579.178	41.188.636	18,40	8.212.752	47.108.654	17,43

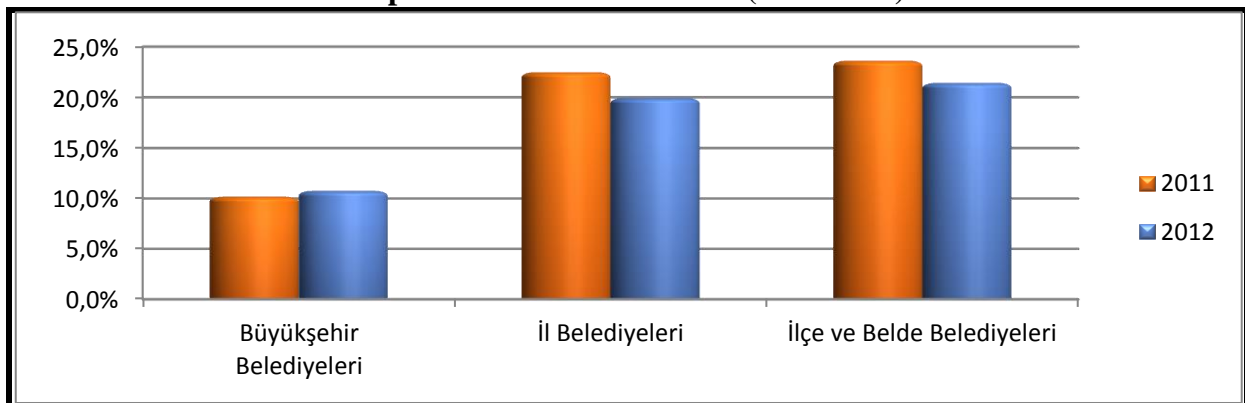
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında personel giderleri olarak; büyükşehir belediyeleri 1.811.987.000 TL, il belediyeleri 1.117.844.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 5.282.921.000 TL harcamıştır.

Belediye türlerine göre personel harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:12

**Belediye Türlerine Göre Personel Harcamalarının
Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında personel harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 10,76, il belediyelerinde % 19,93, ilçe ve belde belediyelerinde % 21,42'dir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi ile belediyenin yıllık toplam personel harcamalarının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın % 30'unu aşamayacağı, nüfusu 10.000'in altında bulunan belediyeler için bu oranın %40 olduğu, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel harcamalarının söz konusu oranları aşması durumunda cari yıl ve izleyen yıllarda personel harcamaları bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamayacağı, yeni personel alımı nedeniyle bu oranların aşılması sebebiyle oluşacak kamu zararının olduğu tarihten itibaren hesaplanacak kanuni faiziyle birlikte belediye başkanından tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme personel harcamalarındaki artışı durdurmuş ve kısmen aşağıya çekmiştir.

İl özel idarelerinde personel harcamalarının toplam harcamalara oranı geçmiş yıllarda daha az iken, 5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kaldırılması ve bu kurumun personelinin il özel idarelerine devri sonucu personel harcamalarında bir artış olmuştur. Ancak, il özel idarelerinin hem personel istihdamı konusunda disiplinleri, hem de gelirlerindeki artışın personel harcamalarındaki artıştan daha fazla olması 2005 yılından bu yana personel harcamalarının toplam harcamalar içindeki payını azaltmaktadır.

Ayrıca, 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına ve Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri Geçici İşçi Çalıştırılmaları ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun uygulanması neticesinde geçici işçilerin sürekli işçi kadrolarına ve sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi ile belediyelerde ve il özel idarelerinde personel harcamalarında belli bir oranda artış olmuştur. Bununla birlikte, personel giderleri konusunda 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi ile getirilen sınırlama belediyeleri bu konuda daha dikkatli davranmaya yöneltmiştir. Mahalli idarelerde personel harcamaları toplam harcamalar içerisinde azalan bir seyir izlemeye başlamıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa dayanılarak çıkartılan norm kadro yönetmelikleri ile mahalli idarelerde personel istihdamına yeni bir disiplin getirilmiştir. Belediyelerin personel istihdamına bir sınırlama getirilmiş, tahmini bütçedeki personel harcamaları yerine gerçekleşmiş bütçedeki miktarlar esas alınmak suretiyle baz alınan miktarın subjektif olmasının önüne geçilmiştir.

VII.2.2.2.Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi Harcamaları

Sosyal Güvenlik Kurumu primi, ilgili mahalli idarede çalışan memurlar, sözleşmeli personel, işçiler, geçici personel ve diğer personelin devletçe ödenen prim harcamalarından oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla sosyal güvenlik kurumu devlet primi ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:29

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar (2011–2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.289.262	41.132.755	3,13	1.329.199	46.988.113	2,83
Belediye Bağlı İdareleri	246.106	8.463.086	2,91	254.477	9.527.802	2,67
İl Özel İdareleri	342.807	10.216.828	3,36	354.071	11.517.481	3,07
Mahalli İdare Birlikleri	26.199	2.694.867	0,97	30.350	2.714.271	1,12
Toplam	1.904.374	62.507.536	3,05	1.968.097	70.747.667	2,78

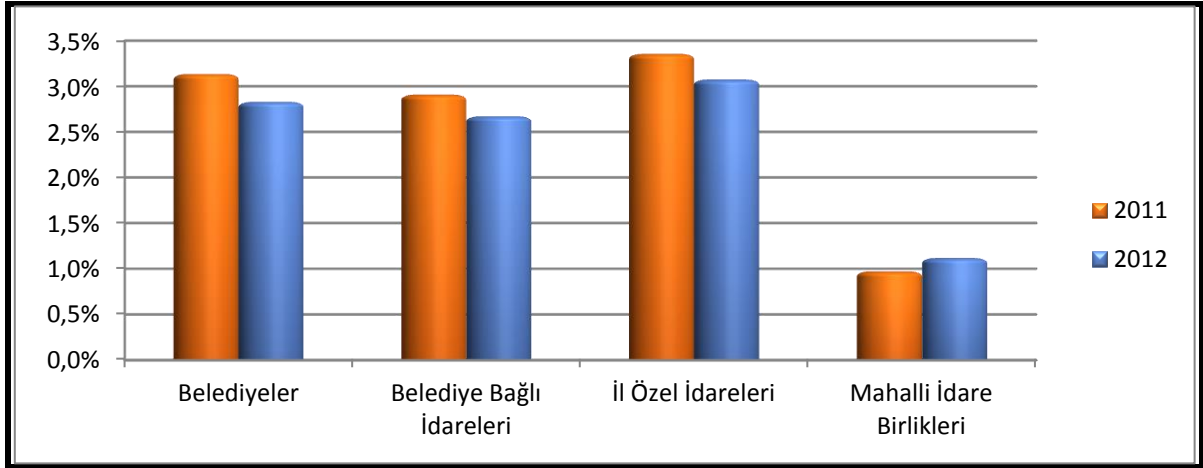
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sosyal güvenlik kurumu devlet primi olarak; belediyeler 1.329.199.000 TL, il özel idareleri 354.071.000 TL, mahalli idare birlikleri 30.350.000 TL ve belediye bağlı idareleri 254.477.000 TL harcamıştır.

2011–2012 yılları itibarıyla sosyal güvenlik kurumu devlet priminin toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:13

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Priminin Toplam Harcamalara Oranı (2011–2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla toplam harcamalar içindeki SGK harcamalarının payı % 2,78'dir. Bu pay belediyelerde % 2,83, belediye bağlı idarelerinde % 2,67, mahalli idare birliklerinde % 1,12, il özel idarelerinde ise % 3,07'dir.

VII.2.2.2.1.Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sosyal güvenlik kurumu devlet primi ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:30

Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Primi ve Toplam Harcamalar (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%	SGK Devlet Primi	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	273.531	15.570.973	1,76	287.130	16.837.380	1,71
İl Belediyeleri	199.726	4.901.245	4,08	195.582	5.607.952	3,49
İlçe ve Belde Belediyeleri	816.005	20.716.418	3,94	846.487	24.663.322	3,43
Toplam	1.289.262	41.188.636	3,13	1.329.199	47.108.654	2,82

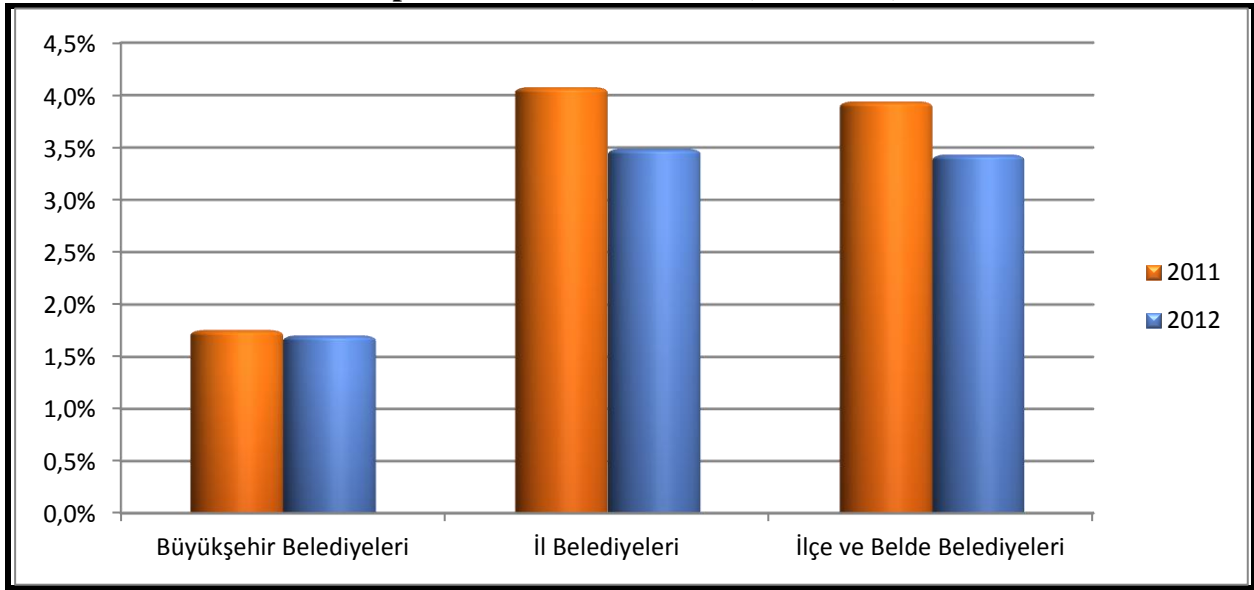
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sosyal güvenlik kurumu devlet primi olarak; büyükşehir belediyeleri 287.130.000 TL, il belediyeleri 195.582.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 846.487.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sosyal güvenlik kurumu devlet priminin toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:14

Belediye Türlerine Göre Sosyal Güvenlik Kurumu Devlet Priminin Toplam Harcamalara Oranı(2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında SGK harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 1,71, il belediyelerinde % 3,49, ilçe ve belde belediyelerinde % 3,43'tür.

VII.2.2.3. Mal ve Hizmet Alımları

Mal ve hizmet alımları, ilgili mahalli idarenin, üretime yönelik mal ve malzeme alımları, tüketime yönelik mal ve malzeme alımları, yolluklar, görev harcamaları, hizmet alımları, temsil ve tanıtma harcamaları, menkul mal, gayri maddi hak alım, bakım ve onarım harcamaları, gayrimenkul mal bakım ve onarım harcamaları, tedavi ve cenaze harcamalarından oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin mal ve hizmet alımları ve toplamı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:31

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	15.296.432	41.132.755	37,19	18.552.457	46.988.113	39,48
Belediye Bağlı İdareleri	3.456.525	8.463.086	40,84	3.745.969	9.527.802	39,32
İl Özel İdareleri	2.376.501	10.216.828	23,26	2.837.221	11.517.481	24,63
Mahalli İdare Birlikleri	975.275	2.694.867	36,19	1.060.650	2.714.271	39,08
Toplam	22.104.733	62.507.536	35,36	26.196.297	70.747.667	37,03

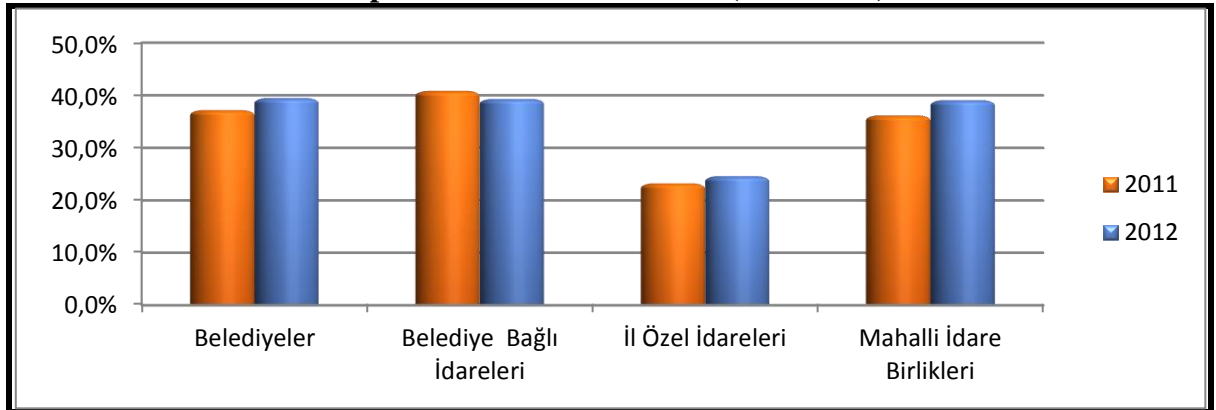
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

Mahalli idarelerin en büyük harcama kalemi mal ve hizmet alımları olup bu kapsamda 2012 yılında; belediyeler 18.552.457.000 TL, il özel idareleri 2.837.221.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.060.650.000 TL ve belediye bağlı idareleri 3.745.969.000 TL harcama yapmıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin mal ve hizmet alımlarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:15

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımlarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki mal ve hizmet alımlarının payı % 37,03'tür. Bu pay belediyelerde % 39,48, belediye bağlı idarelerinde % 39,32, mahalli idare birliklerinde % 39,08, il özel idarelerinde ise % 24,63'tür.

VII.2.2.3.1. Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları

Belediye türlerine göre mal ve hizmet alım harcamaları ile toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:32

Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımları ve Toplam Harcamalar (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%	Mal ve Hizmet Alımları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	4.100.762	15.570.973	26,34	4.764.440	16.837.380	28,30
İl Belediyeleri	2.036.898	4.901.245	41,56	2.473.867	5.607.952	44,11
İlçe ve Belde Belediyeleri	9.158.772	20.716.418	44,21	11.314.150	24.663.322	45,87
Toplam	15.296.432	41.188.636	37,14	18.552.457	47.108.654	39,38

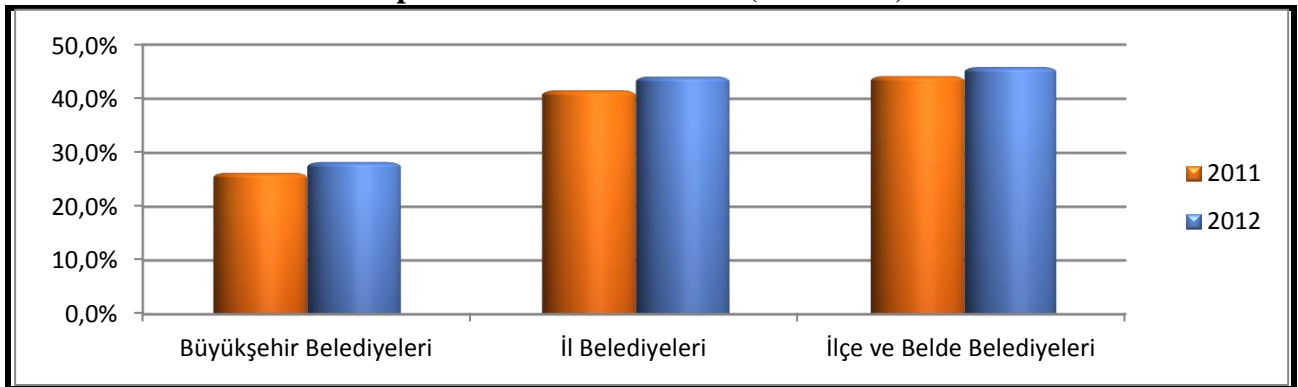
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında mal ve hizmet alım harcamaları olarak; büyükşehir belediyeleri 4.764.440.000 TL, il belediyeleri 2.473.867.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 11.314.150.000 TL harcama yapmıştır.

Belediye türlerine göre mal ve hizmet alım harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:16

Belediye Türlerine Göre Mal ve Hizmet Alımlarının Toplam Harcamalara Oranı(2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında mal ve hizmet alımlarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 28,30, il belediyelerinde % 44,11, ilçe ve belde belediyelerinde % 45,87' dir.

VII.2.2.4. Faiz Harcamaları

Faiz harcamaları, ilgili mahalli idarenin kamu kurumlarına ödenen iç borç faiz harcamalarını, diğer iç borç faiz harcamalarını, dış borç faiz harcamalarını ve iskonto harcamalarını kapsamaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin faiz harcamaları ve toplam harcamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:33

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamaları
ve Toplam Harcamalar (2011-2012)**

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.074.701	41.132.755	2,61	1.189.199	46.988.113	2,53
Belediye Bağlı İdareleri	231.270	8.463.086	2,73	220.289	9.527.802	2,31
İl Özel İdareleri	10.469	10.216.828	0,10	17.736	11.517.481	0,15
Mahalli İdare Birlikleri	5.618	2.694.867	0,21	5.420	2.714.271	0,20
Toplam	1.322.058	62.507.536	2,12	1.432.644	70.747.667	2,03

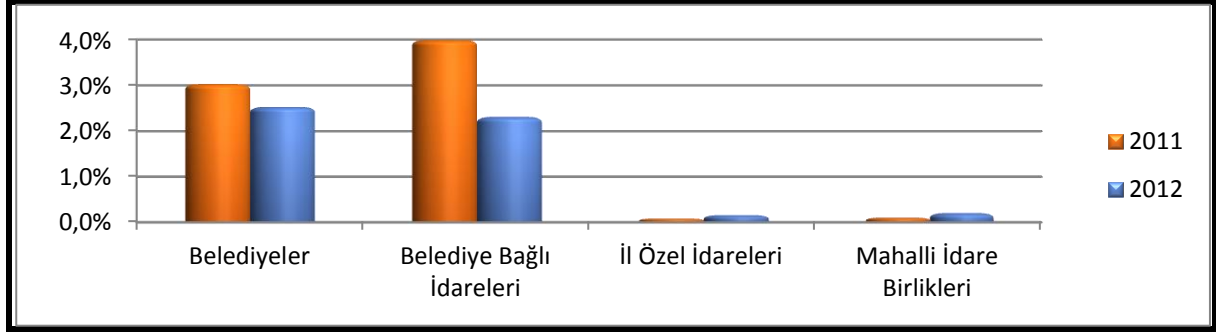
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında faiz giderleri olarak; belediyeler 1.189.199.000 TL, il özel idareleri 17.736.000 TL, mahalli idare birlikleri 5.420.000 TL ve belediye bağlı idareleri 220.289.000 TL harcama yapmıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin faiz harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:17

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faiz Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki faiz harcamalarının payı % 2,03'tür. Bu pay belediyelerde % 2,53, belediye bağlı idarelerinde % 2,31, mahalli idare birliklerinde % 0,20, il özel idarelerinde ise % 0,15'tir.

VII.2.2.4.1. Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faiz harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:34

Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011-2012)

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Faiz Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	669.269	15.570.973	4,30	746.285	16.837.380	4,43
İl Belediyeleri	108.175	4.901.245	2,21	112.416	5.607.952	2,00
İlçe ve Belde Belediyeleri	297.257	20.716.418	1,43	330.498	24.663.322	1,34
Toplam	1.074.701	41.188.636	2,61	1.189.199	47.108.654	2,52

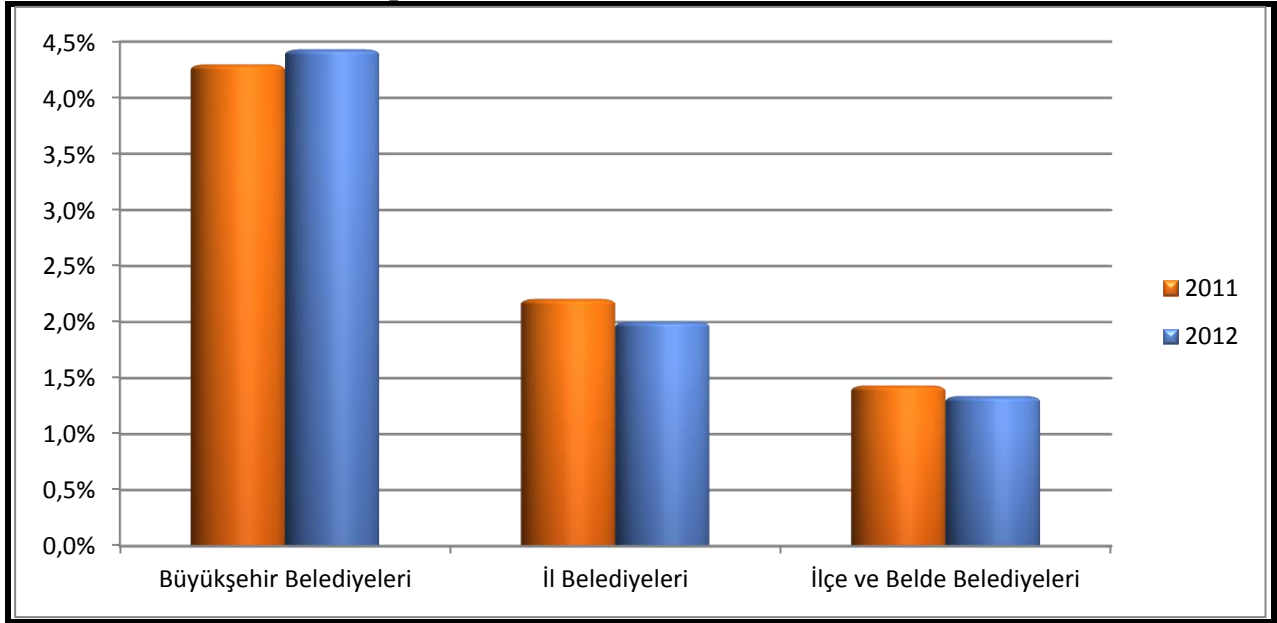
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında faiz giderleri olarak; büyükşehir belediyeleri 746.285.000 TL, il belediyeleri 112.416.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 330.498.000 TL harcama yapmıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faiz harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:18

**Belediye Türlerine Göre Faiz Harcamalarının
Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında faiz harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 4,43, il belediyelerinde % 2, ilçe ve belde belediyelerinde % 1,34'tür.

VII.2.2.5. Cari Transferler

Cari transferler, ilgili mahalli idarelerin görev zararları, mahalli idare yardımları, kâr amacı gütmeyen kurumlara yapılan transferler, hane halkına yapılan transferler, yurt dışına yapılan transferler ve gelirlerden ayrılan paylardan oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin cari transfer harcamaları ve toplam harcamalar karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:35

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011–2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.887.236	41.132.755	4,59	1.861.478	46.988.113	3,96
Belediye Bağlı İdareleri	272.194	8.463.086	3,22	433.237	9.527.802	4,55
İl Özel İdareleri	408.264	10.216.828	4,00	513.346	11.517.481	4,46
Mahalli İdare Birlikleri	131.811	2.694.867	4,89	142.576	2.714.271	5,25
Toplam	2.699.505	62.507.536	4,32	2.950.637	70.747.667	4,17

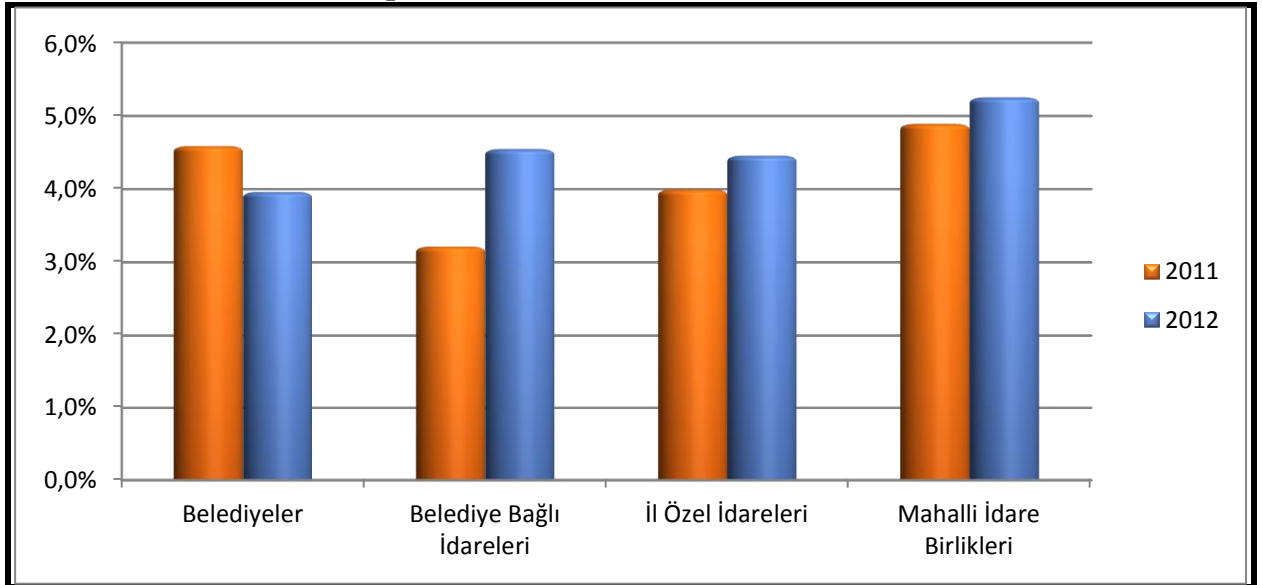
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında cari transferler olarak; belediyeler 1.861.478.000 TL, il özel idareleri 513.346.000 TL, mahalli idare birlikleri 142.576.000 TL ve belediye bağlı idareleri 433.237.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin cari transfer harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:19

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Cari Transfer Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011–2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde toplam harcamalar içindeki cari transfer harcamalarının payı % 4,17'dir. Bu oran belediyelerde % 3,96, belediye bağlı idarelerinde % 4,55, mahalli idare birliklerinde % 5,25 ve il özel idarelerinde % 4,46'dır.

VII.2.2.5.1. Belediye Türlerine Göre Cari Transferler

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre cari transfer harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:36

**Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamaları ve
Toplam Harcamalar (2011-2012)**

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%	Cari Transferler	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	990.042	15.570.973	6,36	928.984	16.837.380	5,52
İl Belediyeleri	138.018	4.901.245	2,82	161.481	5.607.952	2,88
İlçe ve Belde Belediyeleri	810.548	20.716.418	3,91	821.586	24.663.322	3,33
Toplam	1.938.608	41.188.636	4,71	1.912.051	47.108.654	4,06

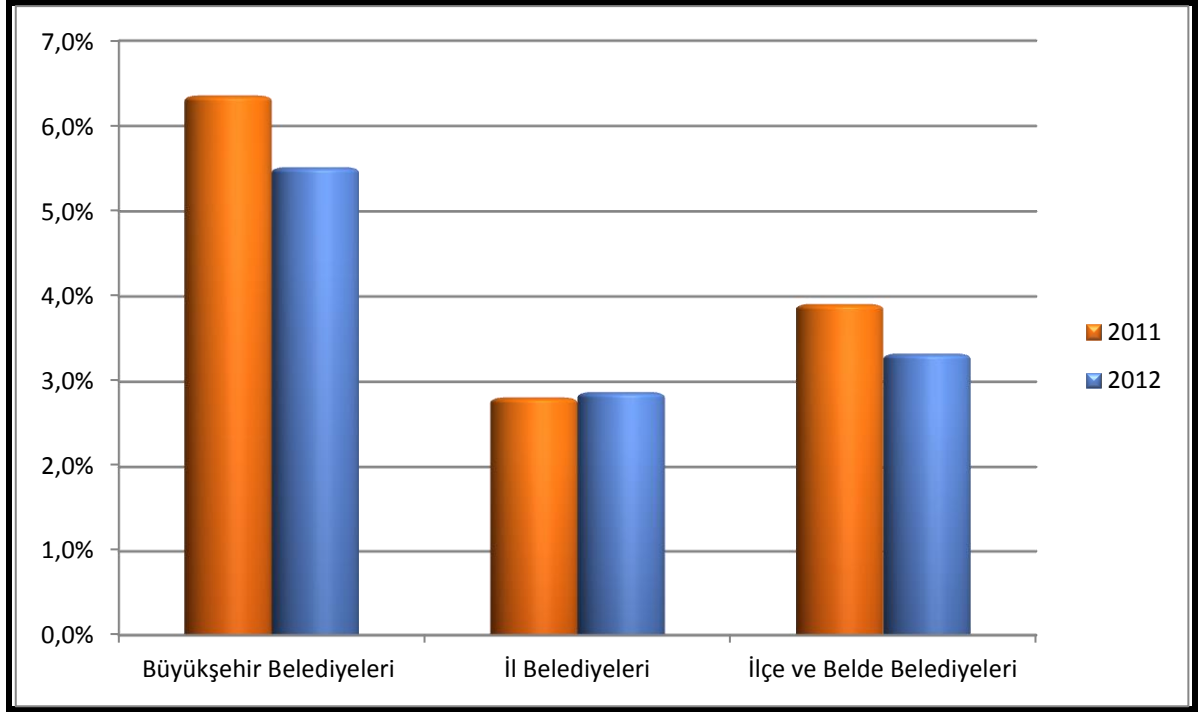
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında cari transferler olarak; büyükşehir belediyeleri 928.984.000 TL, il belediyeleri 161.481.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 821.586.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre cari transfer harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:20

**Belediye Türlerine Göre Cari Transfer Harcamalarının
Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında cari transferlerin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 5,52, il belediyelerinde % 2,88, ilçe ve belde belediyelerinde % 3,33'dir.

VII.2.2.6. Sermaye Harcamaları

Sermaye harcamaları; ilgili mahalli idarenin mamul mal alımları, menkul sermaye üretim harcamaları, gayri maddi hak alımları, gayrimenkul alımları ve kamulaştırılması, gayrimenkul sermaye üretim harcamaları, menkul malların büyük onarım harcamaları, gayrimenkul büyük onarım harcamaları, stok alımları ve diğer sermaye harcamalarından oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre sermaye harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:37

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve Toplam Harcamalar (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	11.398.589	41.132.755	27,71	13.849.438	46.988.113	29,47
Belediye Bağlı İdareleri	2.545.360	8.463.086	30,08	3.114.657	9.527.802	32,69
İl Özel İdareleri	4.583.170	10.216.828	44,86	5.209.291	11.517.481	45,23
Mahalli İdare Birlikleri	1.253.027	2.694.867	46,50	1.141.937	2.714.271	42,07
Toplam	19.780.146	62.507.536	31,64	23.315.323	70.747.667	32,96

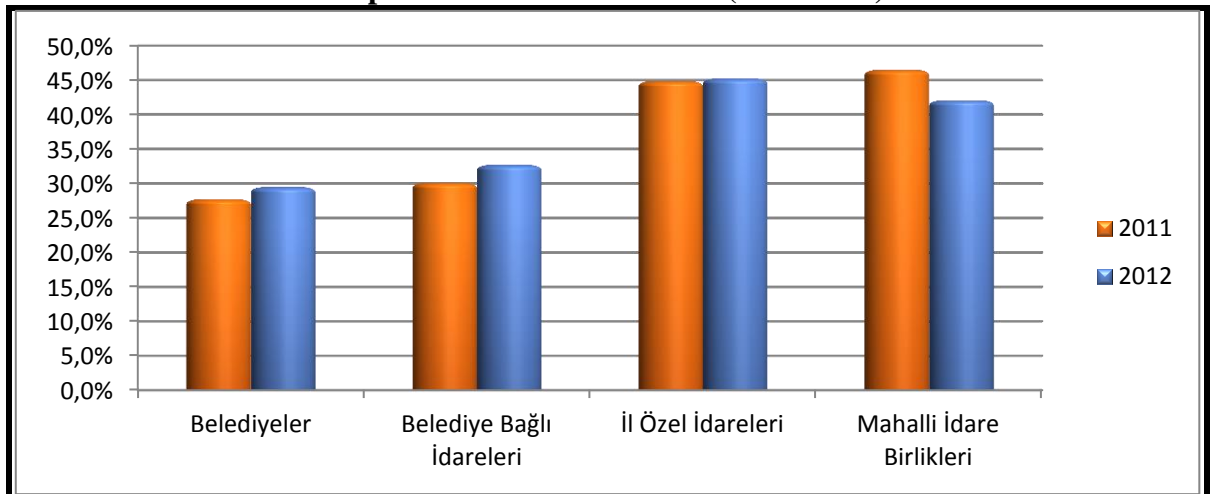
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sermaye giderleri olarak; belediyeler 13.849.438.000 TL, il özel idareleri 5.209.291.000 TL, belediye bağlı idareleri 3.114.657.000 TL ve mahalli idare birlikleri 1.141.937.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre sermaye harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:21

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde sermaye harcamalarının toplam harcamalar içindeki payı % 32,96'dır. Bu pay belediyelerde % 29,47, belediye bağlı idarelerinde % 32,69, mahalli idare birliklerinde % 42,07 ve il özel idarelerinde % 45,23'tür.

VII.2.2.6.1. Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye harcamaları ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:38

**Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamaları ve
Toplam Harcamalar (2011-2012)**

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Harcamaları	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	5.469.735	15.570.973	35,13	6.406.341	16.837.380	38,05
İl Belediyeleri	1.280.962	4.901.245	26,14	1.515.781	5.607.952	27,03
İlçe ve Belde Belediyeleri	4.647.892	20.716.418	22,44	5.927.316	24.663.322	24,03
Toplam	11.398.589	41.188.636	27,67	13.849.438	47.108.654	29,40

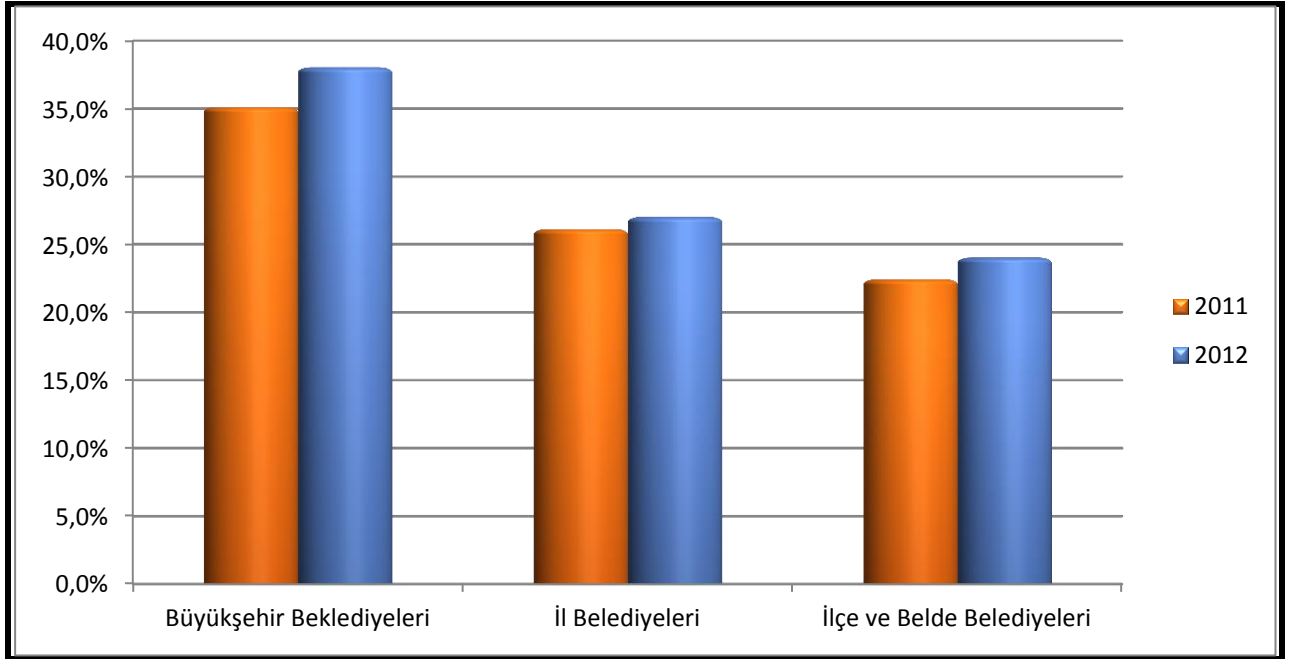
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sermaye harcamaları olarak; büyükşehir belediyeleri 6.406.341.000 TL, il belediyeleri 1.515.781.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 5.927.316.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:22

**Belediye Türlerine Göre Sermaye Harcamalarının
Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla sermaye harcamalarının toplam harcamalar içinde en yüksek paya sahip olduğu mahalli idare % 38,05 ile büyükşehir belediyeleridir. Bu pay il belediyelerinde % 27,03, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 24,03'tür.

VII.2.2.7. Sermaye Transferleri

Sermaye transferleri, ilgili mahalli idarenin yurtiçi sermaye transferleri ile yurtdışı sermaye transferlerinden oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin sermaye transferleri ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:39

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve Toplam Harcamalar (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	849.903	41.132.755	2,07	527.250	46.988.113	1,12
Belediye Bağlı İdareleri	3.334	8.463.086	0,04	936	9.527.802	0,01
İl Özel İdareleri	294.116	10.216.828	2,88	226.065	11.517.481	1,96
Mahalli İdare Birlikleri	95.601	2.694.867	3,55	74.931	2.714.271	2,76
Toplam	1.242.954	62.507.536	1,99	829.182	70.747.667	1,17

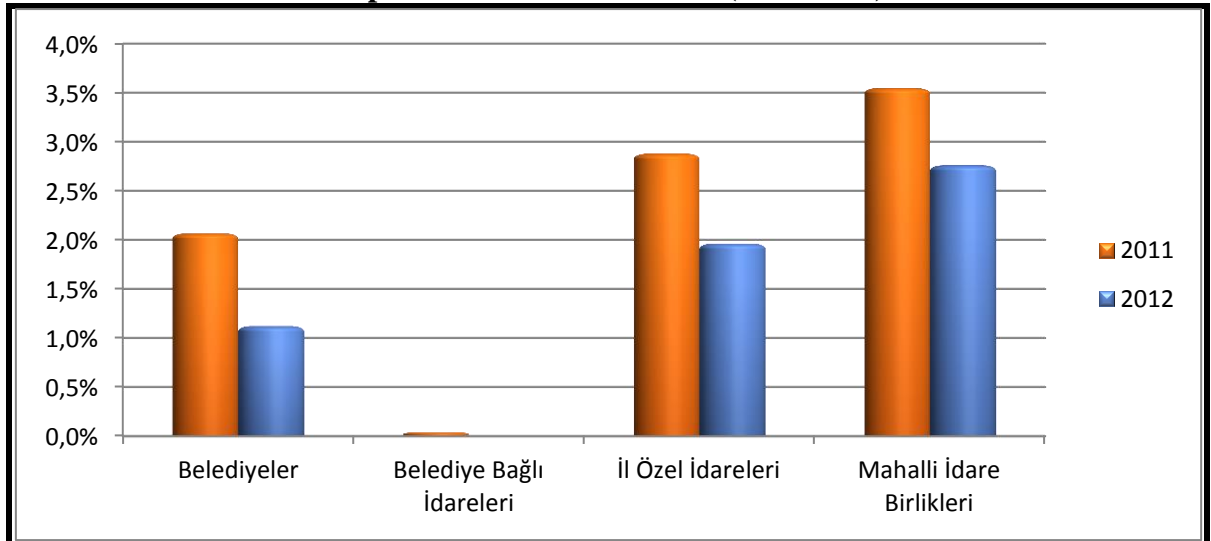
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sermaye transfer harcamaları olarak; belediyeler 527.250.000 TL, il özel idareleri 226.065.000 TL, mahalli idare birlikleri 74.931.000 TL ve belediye bağlı idareleri 936.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin sermaye transferlerinin toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:23

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Transferlerinin Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde sermaye transferlerinin toplam harcamalar içindeki payı % 1,17'dur. Bu pay belediyelerde % 1,12, belediye bağlı idarelerinde % 0,01, mahalli idare birliklerinde % 2,76 ve il özel idarelerinde % 1,96'dır.

VII.2.2.7.1.Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye transferleri ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:40

**Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferleri ve
Toplam Harcamalar (2011-2012)**

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%	Sermaye Transferleri	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	757.579	15.570.973	4,87	486.796	16.837.380	2,89
İl Belediyeleri	25.420	4.901.245	0,52	18.505	5.607.952	0,33
İlçe ve Belde Belediyeleri	71.413	20.716.418	0,34	91.917	24.663.322	0,37
Toplam	854.412	41.188.636	2,07	597.218	47.108.654	1,27

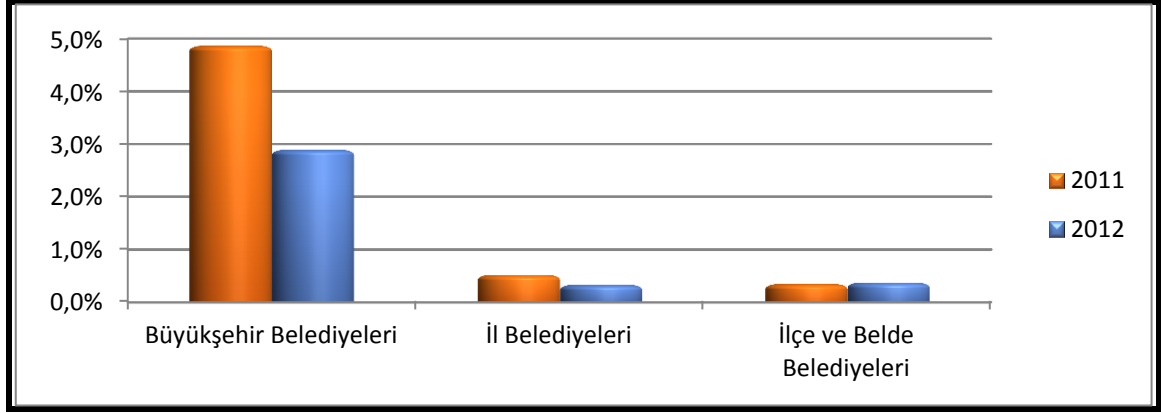
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sermaye transferleri olarak; büyükşehir belediyeleri 486.796.000 TL, il belediyeleri 18.505.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 91.917.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye transferlerinin toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:24

**Belediye Türlerine Göre Sermaye Transferlerinin
Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sermaye transferlerinin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 2,89, il belediyelerinde % 0,33, ilçe ve belde belediyelerinde % 0,37'dir.

VII.2.2.8. Borç Verme

Borç verme, ilgili mahalli idarenin yurtiçi borç verme harcamaları ile yurtdışı borç verme harcamalarından oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre borç verme ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:41

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Verme ve
Toplam Harcamalar (2011-2012) (1.000 TL)**

Türü	2011			2012		
	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%
Belediyeler	1.757.454	41.132.755	4,27	1.466.340	46.988.113	3,12
Belediye Bağlı İdareleri	431.667	8.463.086	5,10	385.491	9.527.802	4,05
İl Özel İdareleri	246	10.216.828	0,00	1.104	11.517.481	0,01
Mahalli İdare Birlikleri	4.925	2.694.867	0,18	9.901	2.714.271	0,36
Toplam	2.194.292	62.507.536	3,51	1.862.836	70.747.667	2,63

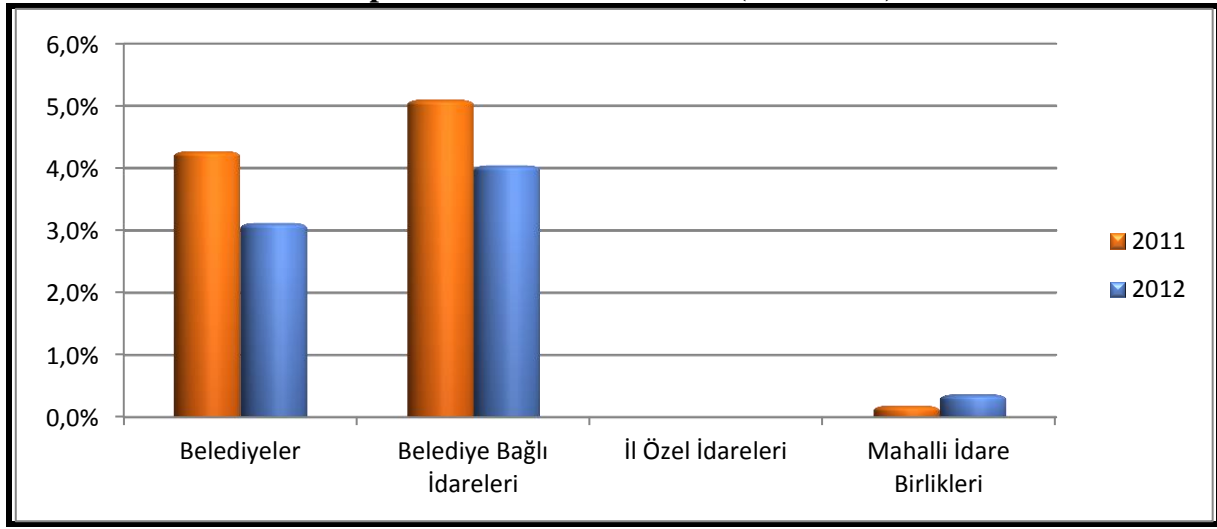
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında borç vermeye ilişkin olarak ; belediyeler 1.466.340.000 TL, il özel idareleri 1.104.000 TL, mahalli idare birlikleri 9.901.000 TL ve belediye bağlı idareleri 385.491.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre borç verme harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:25

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Borç Vermenin
Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerin toplam harcamaları içindeki borç verme oranı % 2,63'tür. Bu oran belediyelerde % 3,12, belediye bağlı idarelerinde % 4,05 ve mahalli idare birliklerinde % 0,36'dır.

VII.2.2.8.1.Belediye Türlerine Göre Borç Verme

2011 ve 2012 yılları belediye türlerine göre borç verme ve toplam harcamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:42

Belediye Türlerine Göre Borç Verme ve Toplam Harcamalar (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%	Borç Verme	Toplam Harcamalar	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.724.537	15.570.973	11,08	1.405.417	16.837.380	8,35
İl Belediyeleri	10.568	4.901.245	0,22	12.476	5.607.952	0,22
İlçe ve Belde Belediyeleri	22.349	20.716.418	0,11	48.447	24.663.322	0,20
Toplam	1.757.454	41.188.636	4,27	1.466.340	47.108.654	3,11

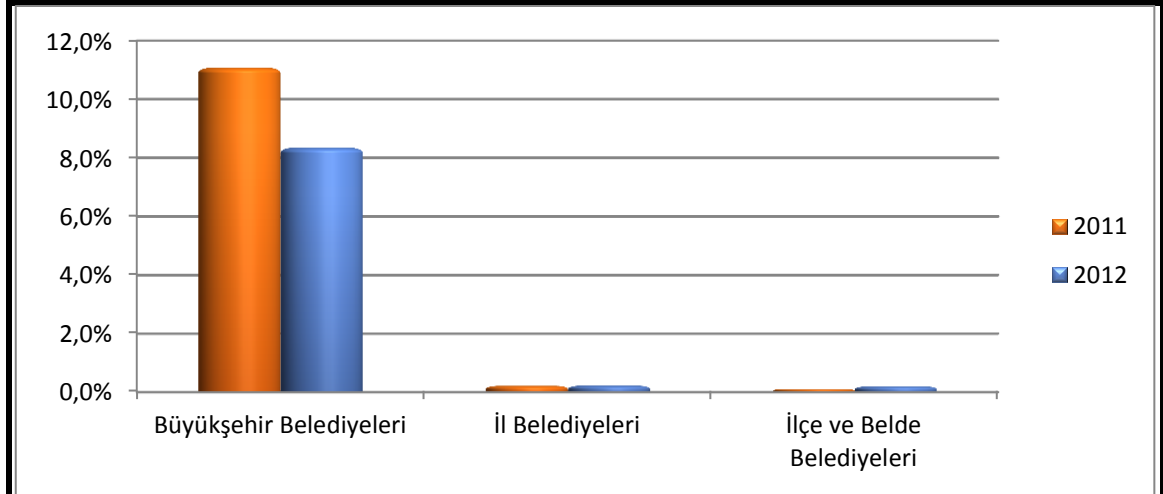
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında borç vermeye ilişkin olarak; büyükşehir belediyeleri 1.405.417.000 TL, il belediyeleri 12.476.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 48.447.000 TL harcamıştır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla Belediye türlerine göre borç verme harcamalarının toplam harcamalara oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:26

Belediye Türlerine Göre Borç Vermenin Toplam Harcamalara Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında borç vermenin toplam harcamalar içerisindeki oranı büyükşehir belediyelerinde % 8,35, il belediyelerinde % 0,22, ilçe ve belde belediyelerinde % 0,20'dir.

VII.2.3.Mahalli İdarelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2012 yılı, mahalli idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:43

Mahalli İdarelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012)

(1.000 TL)

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	5.824.280	874.675	8028254	1.432.644	1.632.950	2.084.100	573.302	1.040.231	21.490.436
Savunma Hizmetleri	117.737	16298	66.687		18846	58.360	19589		297.517
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	1.098.736	165.897	713.681		15.511	329.771	151		2.323.747
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	1.690.743	305.249	5.091.922		67.207	6.952.966	57.323		14.165.410
Çevre Koruma Hizmetleri	758.477	134.057	3.993.385		13.516	1.522.582	3.246		6.425.263
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	2.042.093	366.365	3.817.703		61.617	8.809.032	51.027		15.147.837
Sağlık Hizmetleri	172.055	28.329	313.386		10.805	443.197	1846		969.618
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	402.377	65.452	2.103.883		201.372	878.308	16.989		3.668.381
Eğitim Hizmetleri	10.859	1174	1.743.000		4.027	2.076.259	16.405		3.851.724
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	75.294	10.601	324.396		387.490	160.748	237		958.766
Toplam	12.192.651	1.968.097	26.196.297	1.432.644	2.413.341	23.315.323	740.115	1.040.231	69.298.699

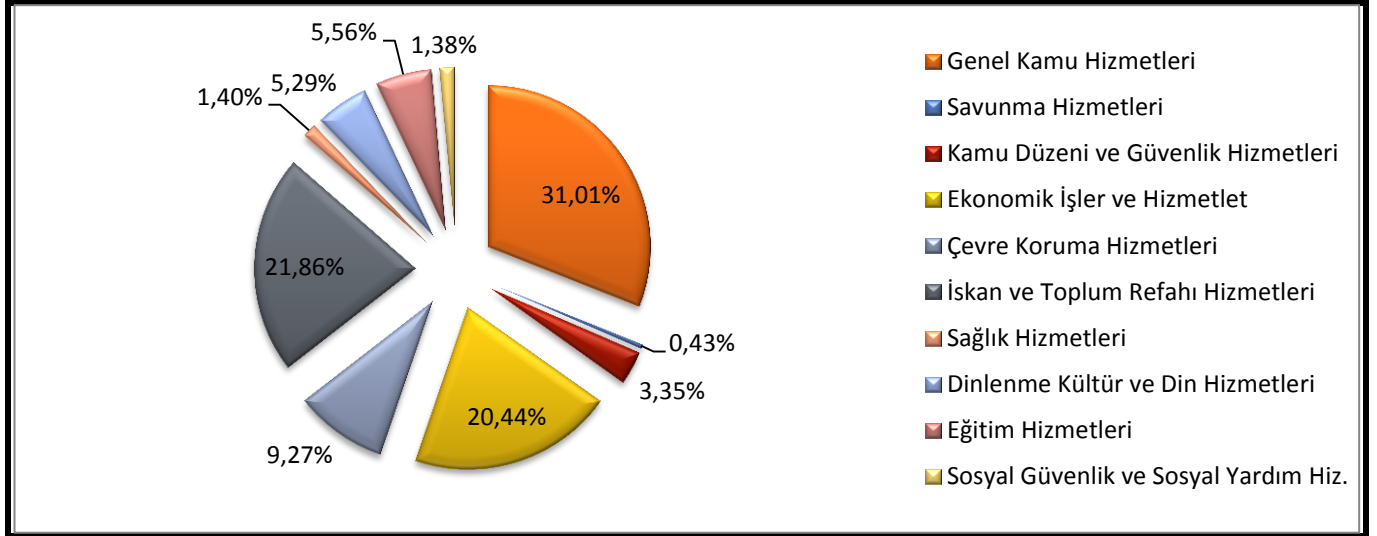
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda genel kamu hizmetlerinin 21.490.436.000 TL, savunma hizmetlerinin 297.517.000 TL, kamu düzeni ve güvenlik hizmetlerinin 2.323.747.000 TL, ekonomik işler ve hizmetlerin 14.165.410.000 TL, çevre koruma hizmetlerinin 6.425.263.000 TL, iskan ve toplum refahı hizmetlerinin 15.147.837.000 TL, sağlık hizmetlerinin 969.618.000 TL, dinlenme, kültür ve din hizmetlerinin 3.668.381.000 TL, eğitim hizmetlerinin 3.851.724.000 TL, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerinin 958.766.000 TL olduğu görülmektedir.

2012 yılı mahalli idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:27

Mahalli İdarelerin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Gidere Oranı (2012) (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

VII.2.3.1.Belediyelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2012 yılı belediyelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:44

Belediyelerin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012)

(1.000 TL)

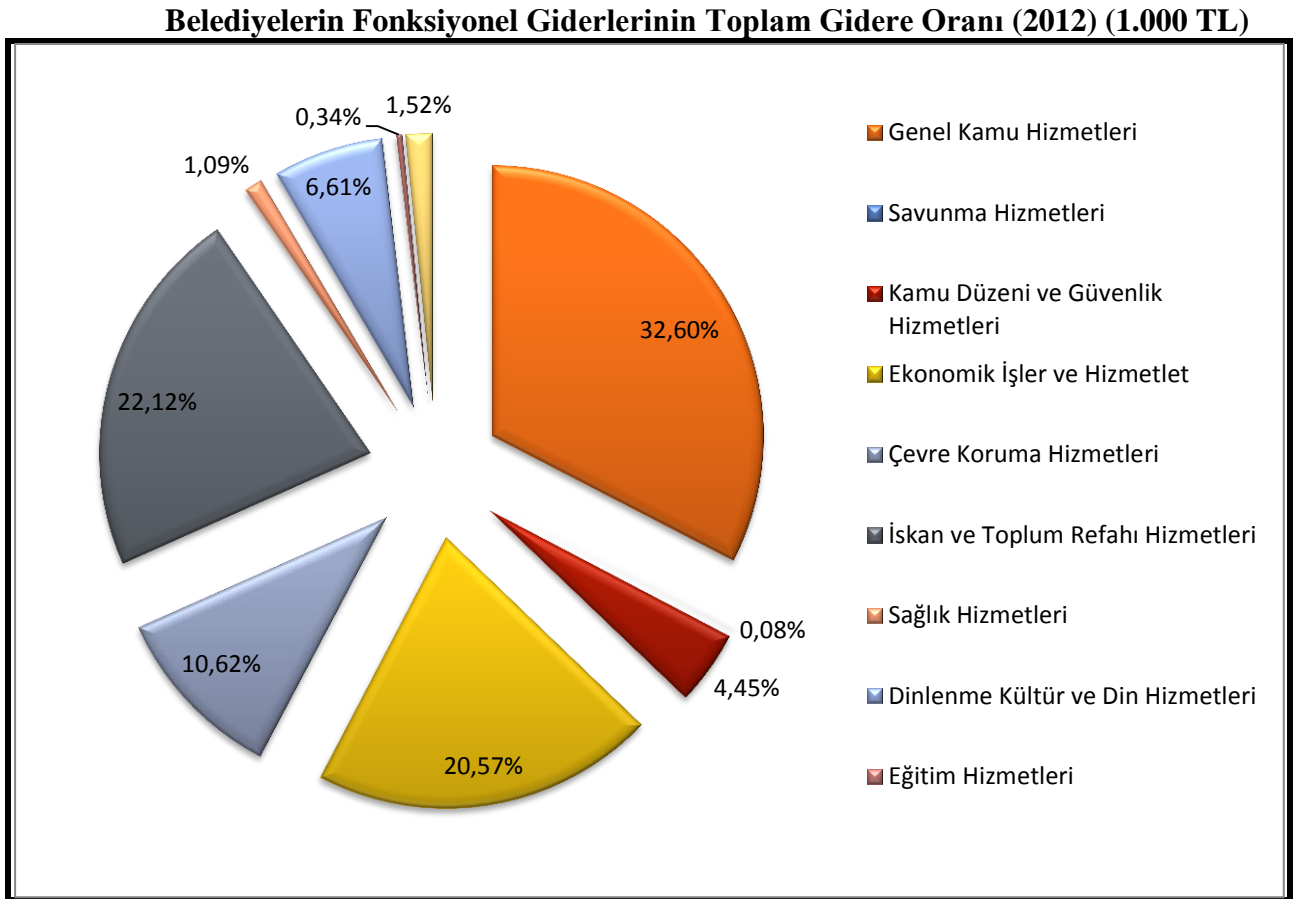
	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	3.405.299	518.844	5858126	1.189.199	1.251.142	1.154.616	475.240	1.466.340	15.318.806
Savunma Hizmetleri	6.601	937	30.672		16	104			38.330
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	1.093.759	165.016	677.915		15.197	138.917	1		2.090.805
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	1.098.592	196.790	2.973.466		37.695	5.333.238	24.254		9.664.035
Çevre Koruma Hizmetleri	656.705	115.008	3.639.764		9.515	565.826	1.967		4.988.785
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	1.295.666	227.747	2.633.656		18.033	6.210.498	9.493		10.395.093
Sağlık Hizmetleri	169.216	27.759	294.080		10.088	11.049			512.192
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	401.513	65.342	2.018.481		193.767	409.420	15.988		3.104.511
Eğitim Hizmetleri	10.611	1174	143.462		2.048	2.898	220		160.413
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	74.790	10.582	282.835		323.977	22.872	87		715.143
Toplam	8.212.752	1.329.199	18.552.457	1.189.199	1.861.478	13.849.438	527.250	1.466.340	46.988.113

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla belediyelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda genel kamu hizmetlerinin 15.318.806.000 TL, savunma hizmetlerinin 38.330.000 TL, kamu düzeni ve güvenlik hizmetlerinin 2.090.805.000 TL, ekonomik işler ve hizmetlerin 9.664.035.000 TL, çevre koruma hizmetlerinin 4.988.785.000 TL, iskan ve toplum refahı hizmetlerinin 10.395.093.000 TL, sağlık hizmetlerinin 512.192.000 TL, dinlenme, kültür ve din hizmetlerinin 3.104.511.000 TL, eğitim hizmetlerinin 160.413.000 TL, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerinin 715.143.000 TL olduğu görülmektedir.

2012 yılı, belediyelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:28

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

VII.2.3.2. Belediye Bağı İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2012 yılı, belediye bağı idarelerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:45

Belediye Bağı İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012) (1.000 TL)

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	300.494	50.273	940891	220.289	360.130	39.589	0	385.491	2.297.157
Savunma Hizmetleri	1.322	173	6.605						8.100
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	3.822	694	13.423			13.917			31.856
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	411.098	75.483	1.550.989		5.394	323.469			2.366.433
Çevre Koruma Hizmetleri	92.774	18.134	262.893		55	836.761			1.210.617
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	560.522	109.159	970.817		67.191	1.900.921	936		3.609.546
Sağlık Hizmetleri	2.714	561	291						3.566
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri			60		467				527
Eğitim Hizmetleri									0
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.									0
Toplam	1.372.746	254.477	3.745.969	220.289	433.237	3.114.657	936	385.491	9.527.802

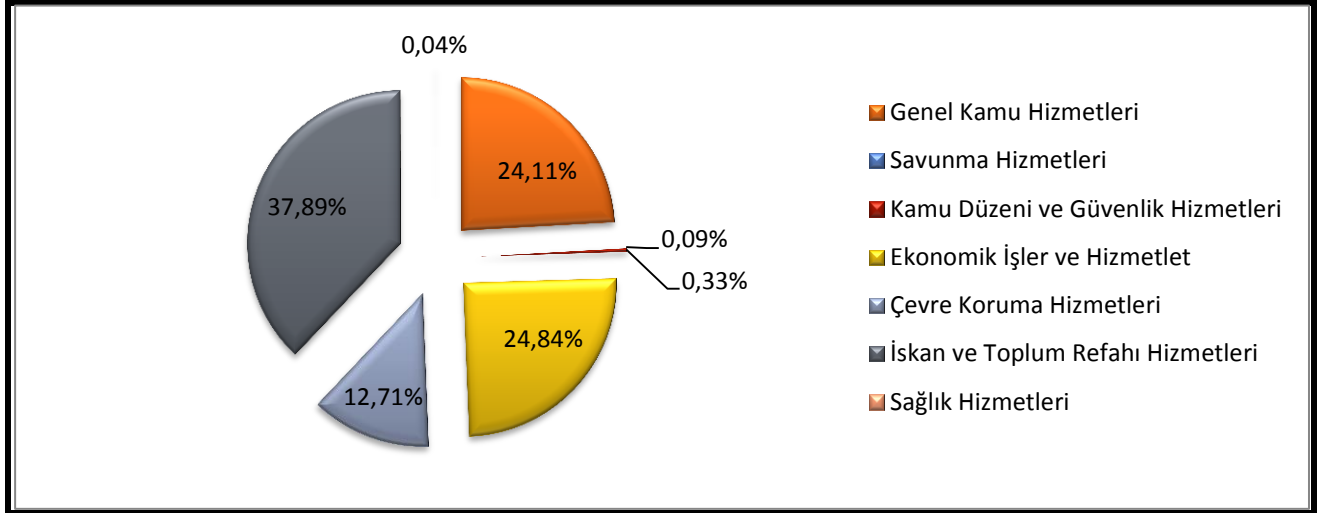
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla belediye bağı idarelerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda genel kamu hizmetlerinin 2.297.157.000 TL, savunma hizmetlerinin 8.100.000 TL, kamu düzeni ve güvenlik hizmetlerinin 31.856.000 TL, ekonomik işler ve hizmetlerin 2.366.433.000 TL, çevre koruma hizmetlerinin 1.210.617.000 TL, iskan ve toplum refahı hizmetlerinin 3.609.546.000 TL, sağlık hizmetlerinin 3.566.000 TL, dinlenme, kültür ve din hizmetlerinin 527.000 TL olduğu grlmektedir.

2012 yılı belediye bağı idarelerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:29
Belediye Bağı İdarelerinin Fonksiyonel Giderlerinin
Toplam Gidere Oranı (2012)

(1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

VII.2.3.3. İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2012 yılı, özel idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:46

İl Özel İdarelerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012)

(1.000 TL)

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	1.977.226	293.665	805575	17.736	402.921	630.184	142.456	1.104	4.270.867
Savunma Hizmetleri	109.814	15188	29.383		18830	58.256	19589		251.060
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri			19.545		315	176.832	603		197.295
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	94.686	17.380	186.883		9.431	989.165	41.382		1.338.927
Çevre Koruma Hizmetleri	17	4	4.477		1.841	29.861	2.061		38.261
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	176.215	27.727	124.588		6.278	279.467	8.769		623.044
Sağlık Hizmetleri			17.806		703	431.638	1846		451.993
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	532	94	77.305		7.774	458.209	4.002		547.916
Eğitim Hizmetleri			1.531.607		1.740	2.017.816	5.207		3.556.370
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	157	13	40.052		63.513	137.863	150		241.748
Toplam	2.358.647	354.071	2.837.221	17.736	513.346	5.209.291	226.065	1.104	11.517.481

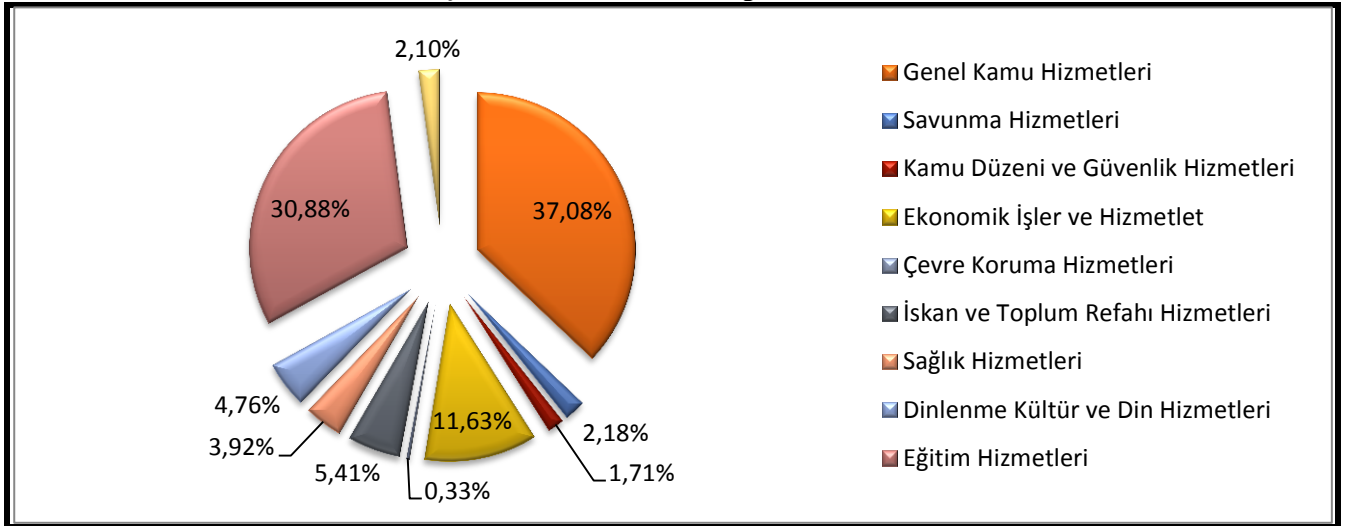
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla il özel idarelerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda genel kamu hizmetlerinin 4.270.867.000 TL, savunma hizmetlerinin 251.060.000 TL, kamu düzeni ve güvenlik hizmetlerinin 197.295.000 TL, ekonomik işler ve hizmetlerin 1.338.927.000 TL, çevre koruma hizmetlerinin 38.261.000 TL, iskan ve toplum refahı hizmetlerinin 623.044.000 TL, sağlık hizmetlerinin 451.993.000 TL, dinlenme, kültür ve din hizmetlerinin 547.916.000 TL, eğitim hizmetlerinin 3.556.370.000 TL, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerinin 241.748.000 TL olduğu görülmektedir.

2012 yılı özel idarelerin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:30

İl Özel İdarelerinin Fonksiyonel Giderlerinin Toplam Gidere Oranı (2012) (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

VII.2.3.4. Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması

2012 yılı mahalli idare birliklerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:47**Mahalli İdare Birliklerinin Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırması (2012) (1.000 TL)**

	Personel Giderleri	Sos. Güv. Kurum Dev. Pirim Gid.	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferi	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	141.259	11.893	423662	5.420	95.895	259.711	29.378	9.901	977.119
Savunma Hizmetleri			27						27
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	1.155	186	2.799			104			4.244
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	86.368	15.596	380.584		27.218	307.094	441		817.301
Çevre Koruma Hizmetleri	8.981	911	86.252		2.211	90.133	225		188.713
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	9.690	1.732	88.642		10.107	418.147	32.336		560.654
Sağlık Hizmetleri	124	9	1.209		15	510			1.867
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	333	16	8.036		5.876	10.679	478		25.418
Eğitim Hizmetleri	249		67.931		1.254	55.546	12.073		137.053
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	347	7	1.508			13			1.875
Toplam	248.506	30.350	1.060.650	5.420	142.576	1.141.937	74.931	9.901	2.714.271

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

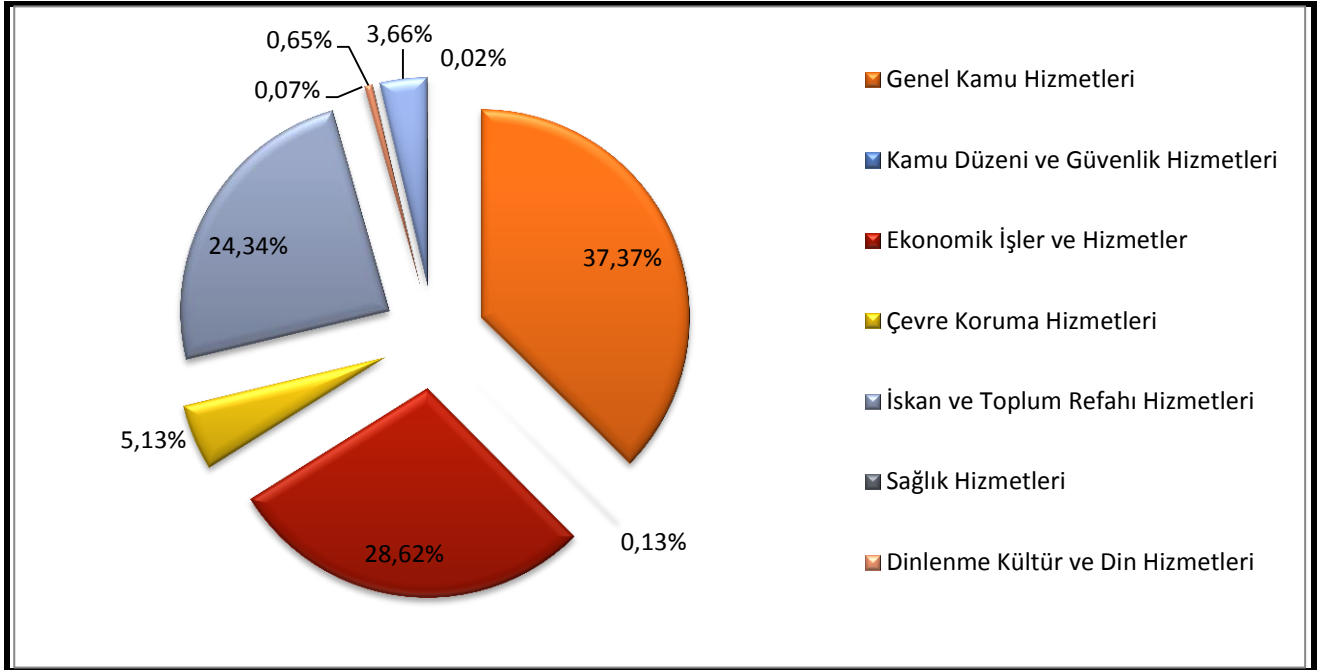
2012 yılı itibarıyla mahalli idare birliklerinin giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına baktığımızda genel kamu hizmetlerinin 977.119.000 TL, savunma hizmetlerinin 27.000 TL, kamu düzeni ve güvenlik hizmetlerinin 4.244.000 TL, ekonomik işler ve hizmetlerin 817.301.000 TL, çevre koruma hizmetlerinin 188.713.000 TL, iskan ve toplum refahı hizmetlerinin 560.654.000 TL, sağlık hizmetlerinin 1.867.000 TL, dinlenme, kültür ve din hizmetlerinin 25.418.000 TL, eğitim hizmetlerinin 137.053.000 TL, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerinin 1.875.000 TL olduğu görülmektedir.

2012 yılı mahalli idare birliklerini giderlerinin fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmasına göre toplam giderlere oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Grafik:31

**Mahalli İdare Birliklerinin Fonksiyonel Giderlerinin
Toplam Gidere Oranı (2012)**

(1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2012

VII.3. MAHALLİ İDARELERİN GELİRLERİ

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, diğer belediyeler ve mahalli idare birliklerinin gelirlerini oluşturan kaynaklar aşağıda belirtilmiştir:

a) İl Özel İdarelerinin Gelirleri

- Kanunlarla gösterilen il özel idaresi vergi, resim, harç ve katılma payları.
- Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar.
- Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.
- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
- İl genel meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- Faiz ve ceza gelirleri.
- Bağışlar.
- Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.
- Diğer gelirler.

b) Büyükşehir Belediyelerinin Gelirleri

- Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Ayrılan Pay.
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan oran ve esaslara göre büyükşehir belediyesince tahsil olunacak at yarışları dâhil müşterek bahislerden elde edilen Eğlence Vergisinin % 20'si müşterek bahislere konu olan yarışların yapıldığı yerin belediyesine, % 30'u nüfuslarına göre dağıtılmak üzere diğer ilçe ve ilk kademe belediyelerine ayrıldıktan sonra kalan % 50'si.
- Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçlar.
- Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yollara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri.
- Durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde tespit edilen araç park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak % 50'sinden sonra kalacak % 50'si.

➤ Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen oran ve esaslara göre alınacak yol, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları.

➤ Kira, faiz ve ceza gelirleri.

➤ Kamu idare ve müesseselerinin yardımları.

➤ Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler.

➤ Büyükşehir belediyesi iktisadî teşebbüslerinin safi hâsılatından büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek oranda alınan hisseler.

➤ Büyükşehir belediyesinin taşınır ve taşınmaz mal gelirleri.

➤ Yapılacak hizmetler karşılığı alınacak ücretler.

➤ Şartlı ve şartsız bağışlar.

➤ Diğer gelirler.

c) Belediyelerin Gelirleri

➤ Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları.

➤ Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay ve ödenekler.

➤ Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.

➤ Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.

➤ Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.

➤ Faiz ve ceza gelirleri.

➤ Bağışlar.

➤ Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.

➤ Diğer gelirler.

d) Mahalli İdare Birliklerinin Gelirleri

➤ Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları.

➤ Birlik Meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.

➤ Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak ödenekler.

➤ Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.

➤ Kira ve faiz gelirleri.

➤ Bağışlar.

➤ Köylere hizmet götürme birlikleri için il özel idaresi bütçesinden ayrılacak pay. İl özel idaresi bütçe gelirlerinin ne kadarının köylere hizmet götürme birliklerine aktarılacağı, köylere hizmet götürme birliklerinin sunacağı yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerine göre il genel meclisince kararlaştırılır.

➤ Diğer gelirler.

VII.3.1. Mahalli İdarelerin Gelirlerine İlişkin Genel Göstergeler

2008 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:48

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri (2008-2012) (1.000 TL)

Türü	2008	2009	2010	2011	2012
Belediyeler	25.736.012	26.844.961	34.233.863	40.740.227	45.131.525
Belediye Bağlı İdareleri	5.983.883	7.333.985	7.459.228	9.581.186	10.257.480
İl Özel İdareleri	7.121.956	7.299.672	9.752.093	11.678.259	12.440.479
Mahalli İdare Birlikleri*	-	1.291.325	2.317.412	2.221.391	2.152.998
Toplam**	38.841.851	42.477.177	53.582.118	63.415.789	69.263.300

* Muhasebat Genel Müdürlüğünce Mahalli İdare Birliklerine ait bilgiler 2009 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlanmıştır.

**Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

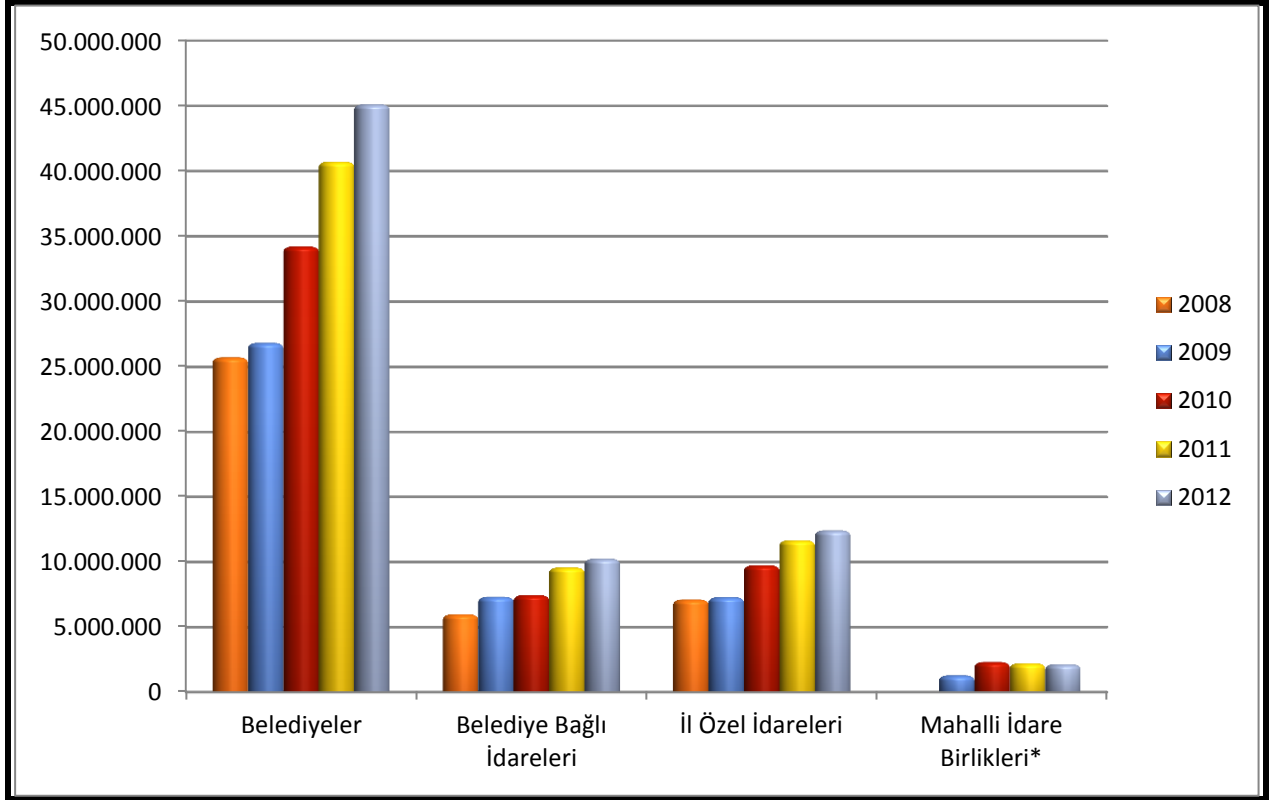
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında belediyeler 45.131.525.000 TL, il özel idareleri 12.440.479.000 TL, mahalli idare birlikleri 2.152.998.000 TL ve belediye bağlı idareleri 10.257.480.000 TL gelir elde etmiştir.

2008 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin gelirleri karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:32

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Gelirleri (2008-2012) (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2013

Mahalli idare gelirleri 2012 yılında bir önceki yıla göre % 9,22 artış göstermiştir. Bu artış belediyelerde % 10,78, il özel idarelerinde % 6,53, belediye bağlı idarelerinde % 7,06'dır. Mahalli idare birliklerinde 3,08 azalma görülmektedir.

VII.3.2. Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin öz gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:49

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri*(2011-2012) (1.000 TL)

	2011			2012		
	Öz Gelir*	Toplam Gelir	%	Öz Gelir*	Toplam Gelir	%
Belediyeler	19.652.806	40.740.227	48,24	21.405.085	45.131.525	47,43
Belediye Bağlı İdareleri	8.287.893	9.581.186	86,50	9.191.363	10.257.480	89,61
İl Özel İdareleri	1.015.910	11.678.259	8,70	1.216.713	12.440.479	9,78
Mahalli İdare Birlikleri	885.739	2.221.391	39,87	1.025.605	2.152.998	47,64
Mahalli İdareler Toplam	29.709.356	64.221.063	46,26	32.838.766	69.982.482	46,92

*Özgelirler; mahalli idarelerin, genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları paylar ile merkezi bütçeden ve diğer kamu kurumlarından aldıkları yardımlar ve özel gelirler haricindeki gelirlerini kapsamaktadır.

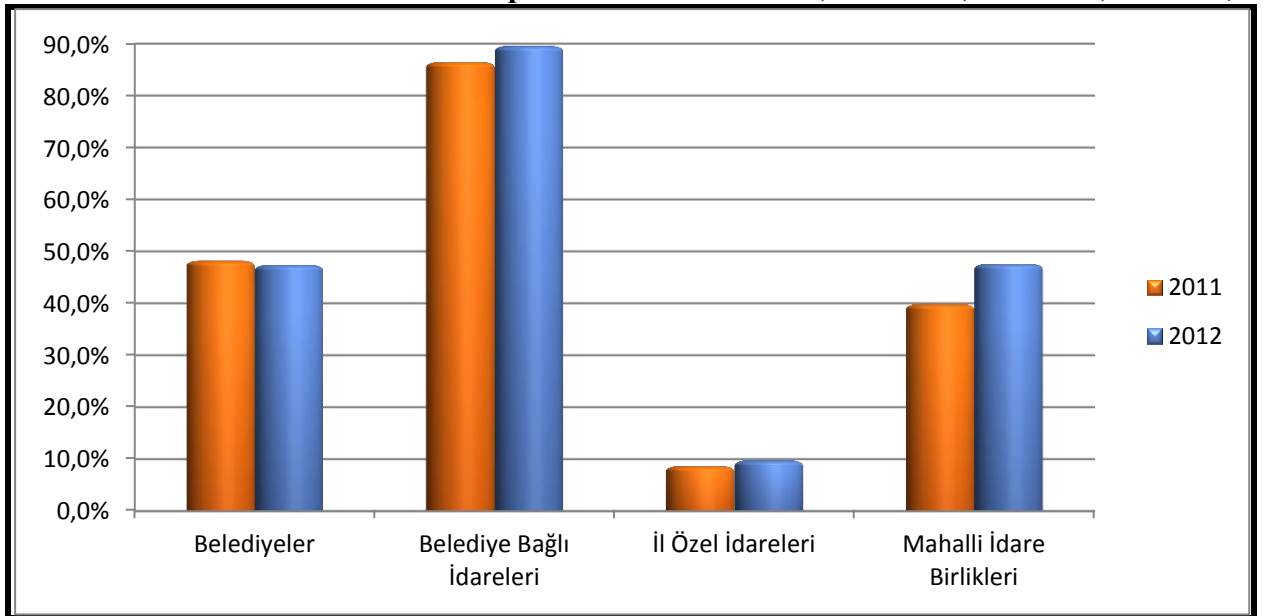
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2012 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2012 yılında belediyeler 21.405.085.000 TL, il özel idareleri 1.216.713.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.025.605.000 TL ve belediye bağlı kuruluşları 9.191.363.000 TL öz gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin öz gelirlerinin toplam gelirlerine oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:33

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Öz Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012) (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2012 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde öz gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı % 46,92'dir. Bu pay belediyelerde % 47,43, belediye bağlı idarelerinde % 89,61, mahalli idare birliklerinde % 47,64 ve il özel idarelerinde % 9,78'dir.

VII.3.2.1. Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin öz gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:50

Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirleri (2011-2012) (1.000 TL)

	2011			2012		
	Öz Gelir	Toplam Gelir	%	Öz Gelir	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	5.224.550	15.560.584	33,58	5.304.191	17.228.427	30,79
İl Belediyeleri	2.312.508	4.518.688	51,18	2.721.807	5.183.880	52,51
İlçe ve Belde Belediyeleri	12.115.748	20.660.955	58,64	13.379.087	22.719.218	58,89
Toplam	19.652.806	40.740.227	48,24	21.405.085	33.086.978	64,69

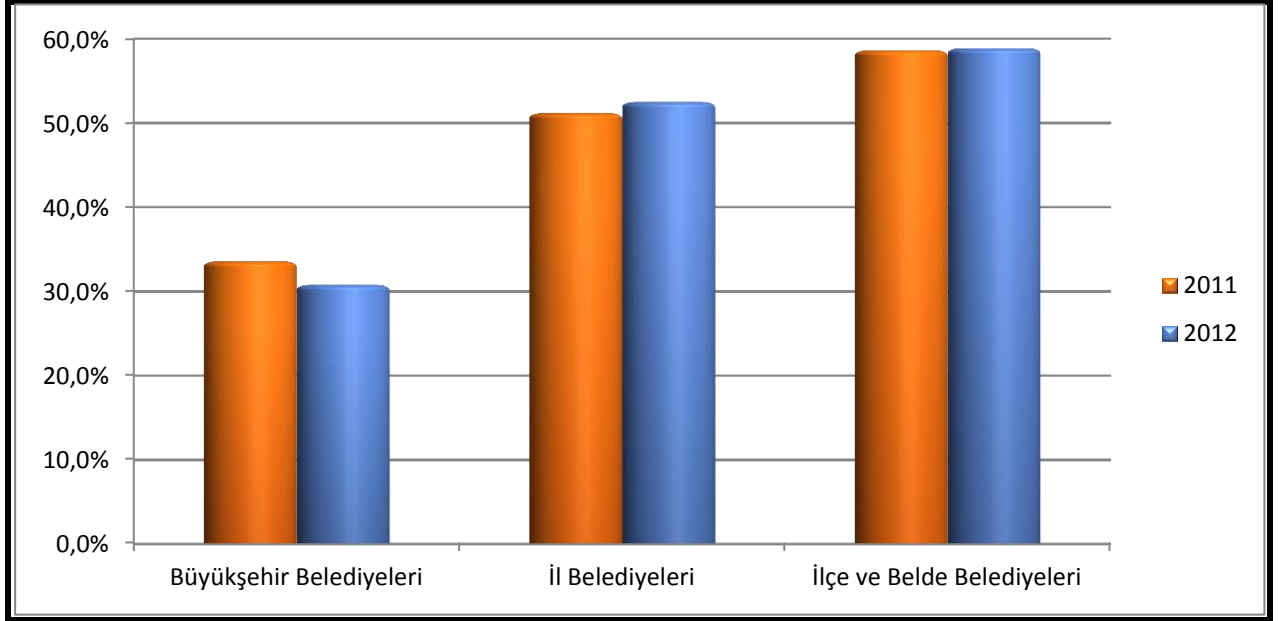
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2012 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2012 yılında büyükşehir belediyeleri 5.304.191.000 TL, il belediyeleri 2.721.807.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 13.379.087.000 TL öz gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre belediyelerin öz gelirlerinin toplam gelirlere oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:34

**Belediyelerin Türlerine Göre Öz Gelirlerinin
Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012) (1.000 TL)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün mahalli idarelerin 2012 gelir verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır.

2012 yılı itibarıyla belediyelerin öz gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı % 64,69'dur. Bu pay büyükşehir belediyelerinde % 30,79, il belediyelerinde % 52,51, ilçe ve belde belediyelerinde % 58,89'dur.

VII.3.3. Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri

2008 ve 2012 yılları itibarıyla gelir kalemlerine göre mahalli idarelerin gelirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:51

Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri (2008-2012) (1.000 TL)

Türü	2008	2009	2010	2011	2012
Vergi Gelirleri	4.190.482	3.776.080	5.904.388	6.901.489	7.249.848
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	9.187.821	10.558.298	11.922.406	13.868.818	16.050.147
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	5.208.655	6.150.040	8.876.235	10.261.712	10.330.824
Faizler Paylar ve Cezalar	18.404.010	19.885.113	24.172.266	28.852.081	32.546.882
Sermaye Gelirleri	1.731.648	1.333.119	2.690.268	3.483.632	3.049.318
Alacaklardan Tahsilâtlar	119.235	1.067.293	16.555	48.057	36.281
Toplam*	38.841.851	42.477.177	53.582.118	63.415.789	69.263.300

*Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce hesaplanan konsolide toplam esas alınmıştır.

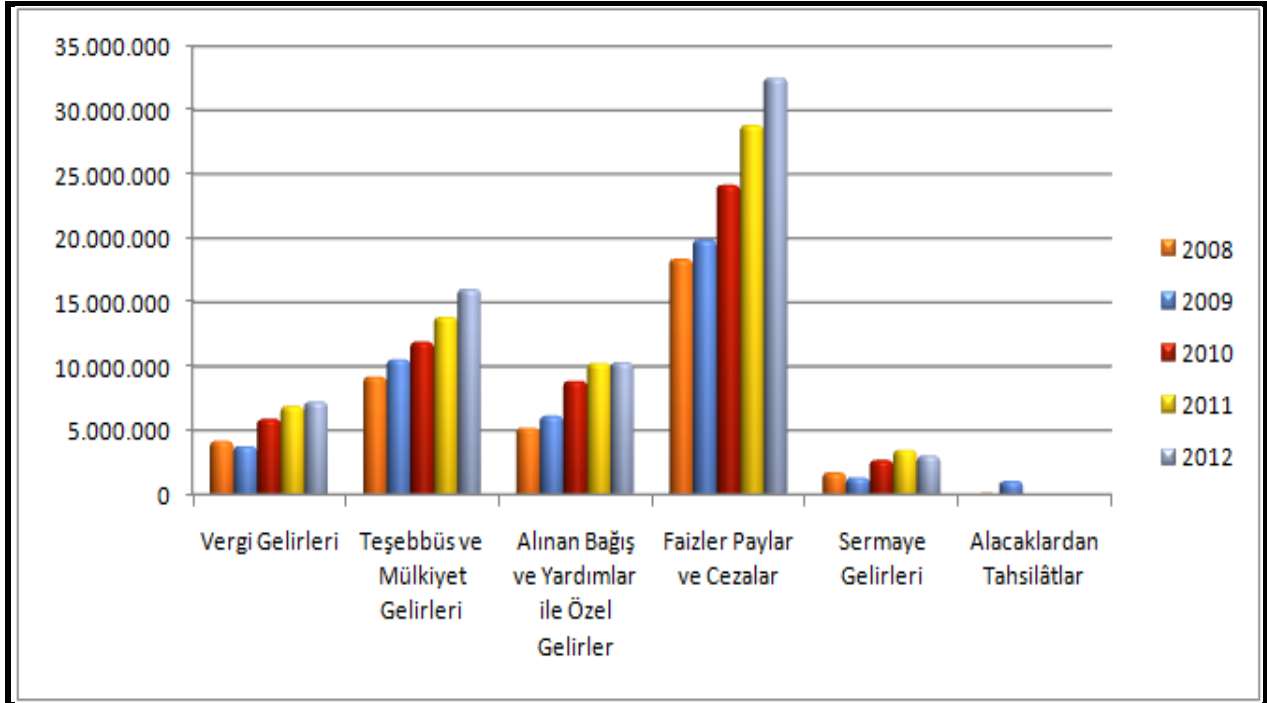
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerin gelirleri 69.263.300.000 TL'dir. Vergi gelirleri 7.249.848.000 TL, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri 16.050.147.000 TL, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler 10.330.824.000 TL, faizler, paylar ve cezalar 32.546.882.000 TL, sermaye gelirleri 3.049.318.000 TL ve alacaklardan tahsilâtlar 36.281.000 TL'dir. 2008 yılına ait gelire mahalli idare birliklerinin geliri dâhil değildir.

2008 ve 2012 yılları itibarıyla gelir kalemlerine göre mahalli idarelerin gelirleri aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:35

Gelir Kalemlerine Göre Mahalli İdarelerin Gelirleri (2008-2012) (1.000 TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

VII.3.3.1. Vergi Gelirleri

Vergi gelirleri, ilgili mahalli idarece alınan emlak (bina, arsa, arazi) vergisi, çevre temizlik vergisi, haberleşme vergisi, elektrik ve havagazı tüketim vergisi, eğlence vergisi, yangın sigorta vergisi, ilan ve reklam vergisi ile bina inşaat harcı, işyeri açma izni harcı, yapı kullanma izni harcı, ölçü ve tartı aletlerinin muayene harcı, hayvan kesimi muayene ve denetleme harcı, işgal harcı, kaynak suları harcı, tatil günlerinde çalışma ruhsat harcı, tellallık harcı, toptancı hali resmi ve diğer harçlardan oluşmaktadır.

Belediyelerin topladığı vergiler Belediye Gelirleri Kanununda ve Emlak Vergisi Kanununda düzenlenmiştir. Yerel vergiler nispi ve maktu olmak üzere iki şekilde belirlenmektedir. Nispi vergiler, enflasyon dönemlerinde reel olarak kendilerini korumaktadır. Maktu vergiler ise enflasyon karşısında aşınmaktadır. Türkiye’de Bina Vergisi, Arazi Vergisi, Eğlence Vergisi gibi vergiler nispi olarak hesaplanırken, İlan ve Reklam Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi ve harçların tamamına yakını (Tellallık Harcı hariç) maktu olarak hesaplanmaktadır.

Büyükşehir belediyelerinde büyükşehir sınırları ve mücavir alanları içinde belediyelerince tahsil edilen emlak vergisi tutarının tamamı ilgili ilçe ve ilk kademe belediyeleri tarafından alınır. Bunlardan büyükşehir belediyesine veya özel idareye ayrıca pay kesilmez.

İl özel idarelerine ait vergi gelirleri yok denecek kadar azdır. Çünkü özel idarelere belediyelerde olduğu gibi vergi ve harç toplama konusunda henüz yetki verilmemiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin vergi gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:52
Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve
Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	6.878.140	40.740.227	16,88	7.232.437	45.131.525	16,03
Belediye Bağlı İdareleri	0	9.581.186	0,00	0	10.257.480	0,00
İl Özel İdareleri	16.814	11.678.259	0,14	15.509	12.440.479	0,12
Mahalli İdare Birlikleri	6.535	2.221.391	0,29	1.902	2.152.998	0,09
Toplam	6.901.489	64.221.063	10,75	7.249.848	69.982.482	10,36

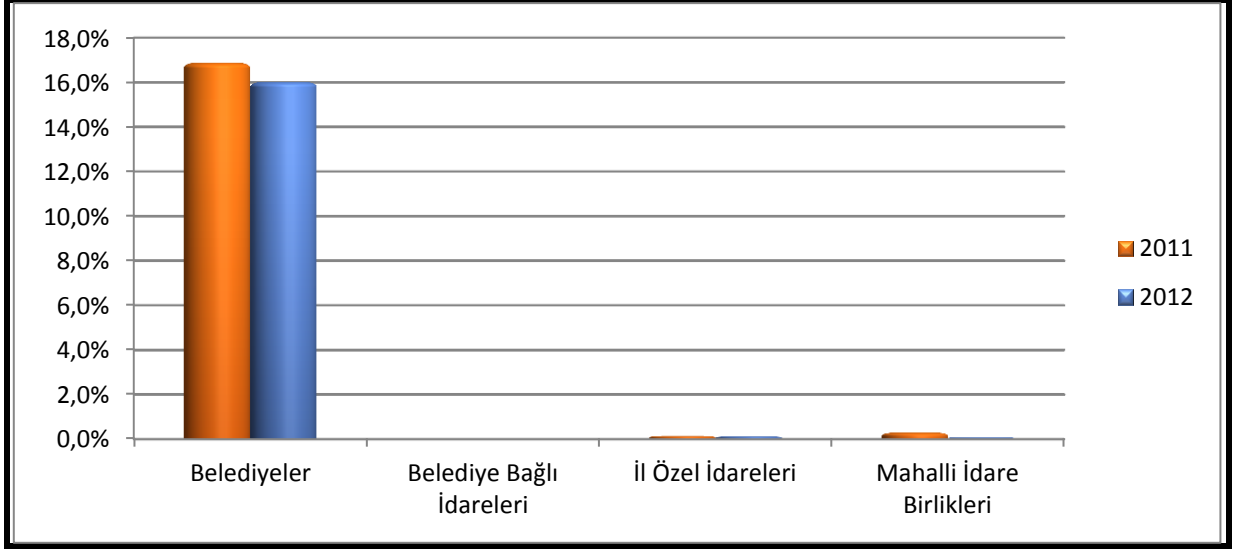
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında vergi gelirleri olarak belediyeler 7.232.437.000 TL, il özel idareleri 15.509.000 TL ve mahalli idare birlikleri 1.902.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin vergi gelirlerinin toplam gelirlere oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:36

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Vergi Gelirlerinin
Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasab-at.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde vergi gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı % 10,36'dır. Bu pay belediyelerde % 16,03, il özel idarelerinde % 0,12 ve mahalli idare birliklerinde % 0,09'dur.

VII.3.3.1.1. Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre vergi gelirleri ve toplam gelirler karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:53

**Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirleri ve
Toplam Gelirler (2011-2012)**

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%	Vergi Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	333.122	15.560.584	2,14	256.984	17.228.427	1,49
İl Belediyeleri	595.026	4.518.688	13,17	661.356	5.183.880	12,76
İlçe ve Belde Belediyeleri	5.949.992	20.660.955	28,80	6.314.097	22.719.218	27,79
Toplam	6.878.140	40.740.227	16,88	7.232.437	45.131.525	16,03

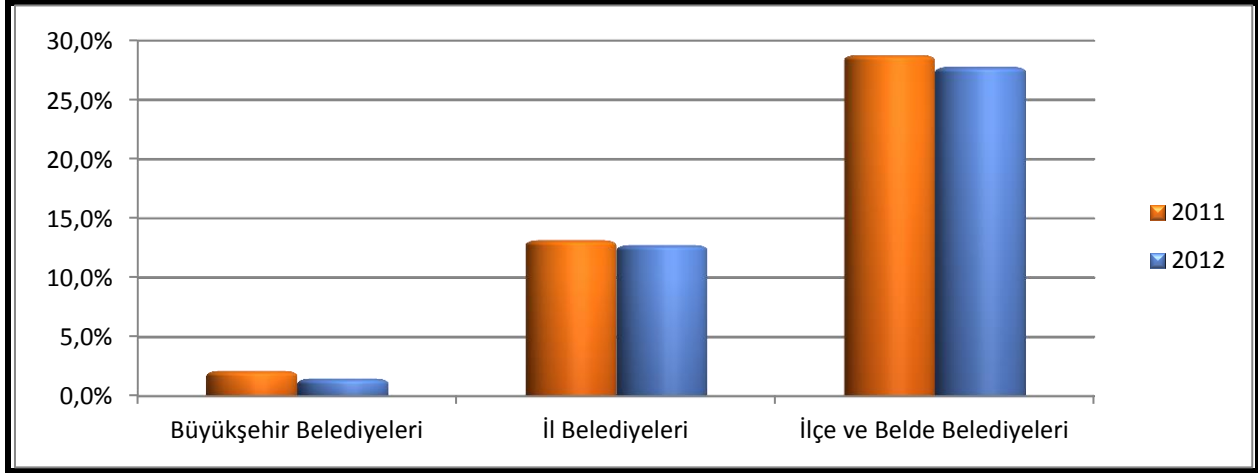
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında vergi gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 256.984.000 TL, il belediyeleri 661.356.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 6.314.097.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre vergi gelirlerinin toplam gelirlere oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:37

Belediye Türlerine Göre Vergi Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla vergi gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı; büyükşehir belediyelerinde % 1,49, il belediyelerinde % 12,76, ilçe ve belde belediyelerinde % 27,79'dir.

VII.3.3.2. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri;

- a) Şartname, basılı evrak, değerli kâğıt ve kitap gibi mal satışlarından elde edilen gelirler,
- b) Doğalgaz hizmetlerine ilişkin gelirler, su hizmetlerine ilişkin gelirler, otopark işletme gelirleri, sosyal tesis işletme gelirleri, ilan ve reklam gelirleri, muayene denetim ve kontrol ücretleri, sağlık hizmetlerine ilişkin gelirler, ulaştırma hizmetlerine ilişkin gelirler gibi sunulan hizmetlerden elde edilen gelirler,
- c) Su, ulaştırma, sağlık, eğitim, doğalgaz, tarımsal, kültürel, çevre ve esenlik ile ekonomik hizmetlere ilişkin kurumlar hâsılatı ve kârı,
- d) Lojman, sosyal tesis, spor tesisi, kültürel amaçlı tesis ve diğer taşınmaz kira gelirleri ile ecrimisil gelirleri,
- e) Taşınır kira gelirleri,
- f) Diğer çeşitli teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinden oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:54

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	5.365.883	40.740.227	13,17	6.505.295	45.131.525	14,41
Belediye Bağlı İdareleri	7.695.203	9.581.186	80,32	8.657.828	10.257.480	84,41
İl Özel İdareleri	331.679	11.678.259	2,84	357.299	12.440.479	2,87
Mahalli İdare Birlikleri	476.053	2.221.391	21,43	529.725	2.152.998	24,60
Toplam	13.868.818	64.221.063	21,60	16.050.147	69.982.482	22,93

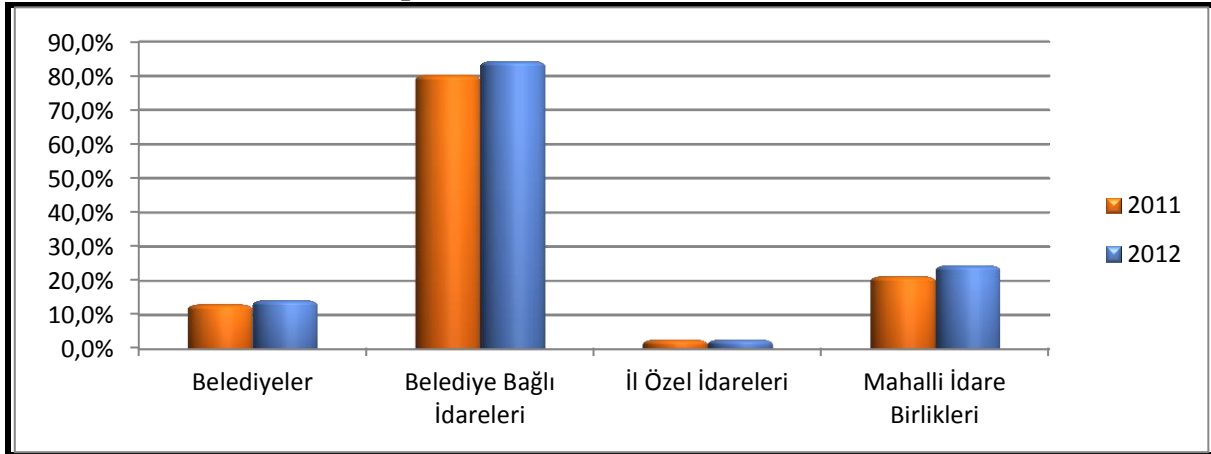
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında teşebbüs ve mülkiyet gelirleri olarak belediyeler 6.505.295.000 TL, il özel idareleri 8.657.828.000 TL, mahalli idare birlikleri 529.725.000 TL ve belediye bağlı idareleri 8.657.828.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla türlerine göre mahalli idarelerin teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:38

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı % 22,93'tür. Bu pay belediyelerde % 14,41, belediye bağlı idarelerinde % 84,41, mahalli idare birliklerinde % 24,60 ve il özel idarelerinde % 2,87'dir.

VII.3.3.2.1.Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:55

Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012)

(1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.302.592	15.560.584	8,37	1.893.212	17.228.427	10,99
İl Belediyeleri	1.237.736	4.518.688	27,39	1.448.565	5.183.880	27,94
İlçe ve Belde Belediyeleri	2.825.555	20.660.955	13,68	3.163.518	22.719.218	13,92
Toplam	5.365.883	40.740.227	13,17	6.505.295	33.086.978	19,66

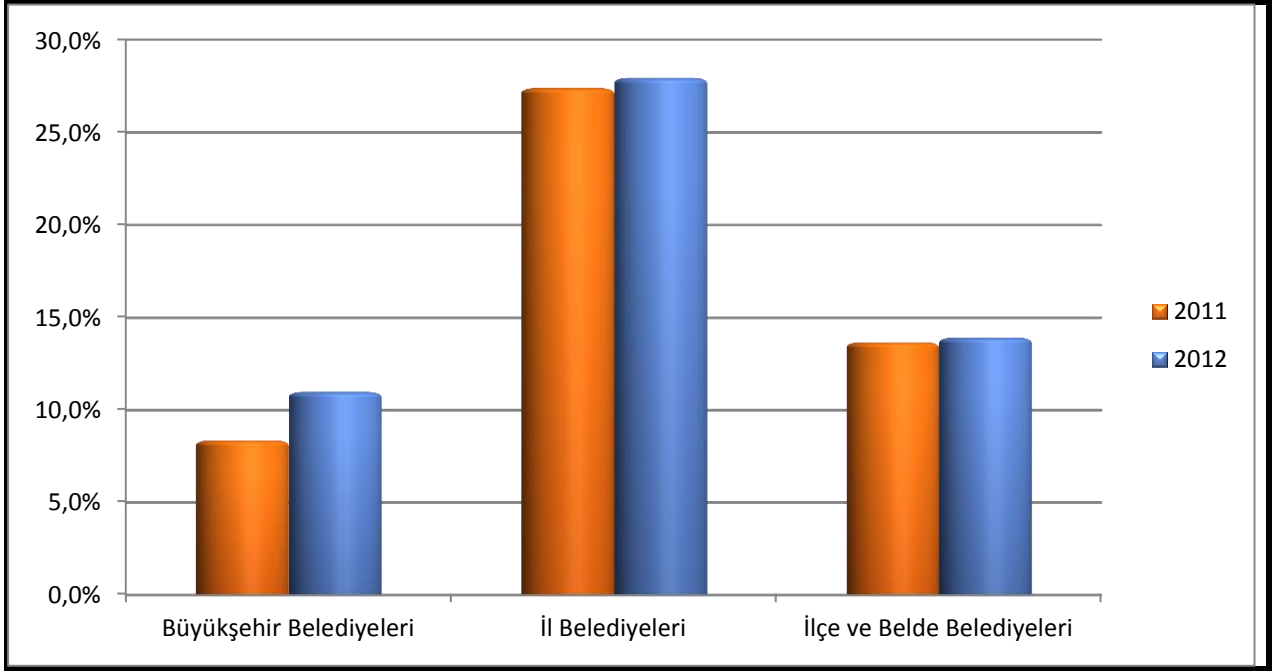
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında teşebbüs ve mülkiyet gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 1.893.212.000 TL, il belediyeleri 1.448.565.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 3.163.518.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:39

**Belediye Türlerine Göre Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin
Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı; büyükşehir belediyelerinde % 10,99, il belediyelerinde % 27,94, ilçe ve belde belediyelerinde % 13,92'dir.

VII.3.3.3. Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler

Alınan bağış ve yardımlar:

- a) Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi yurtdışı kurumlarından alınan bağış ve yardımlar,
- b) Merkezi yönetim bütçesine dâhil idarelerden alınan bağış ve yardımlar,
- c) Diğer idarelerden alınan bağış ve yardımlar,
- d) Kurum ve kişilerden alınan bağış ve yardımlar,
- e) Proje karşılığı alınan bağış ve yardımlardan oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:56

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%
Belediyeler	626.713	40.740.227	1,54	645.662	45.131.525	1,43
Belediye Bağlı İdareleri	820.623	9.581.186	8,56	510.879	10.257.480	4,98
İl Özel İdareleri	8.003.367	11.678.259	68,53	8.306.379	12.440.479	66,77
Mahalli İdare Birlikleri	1.483.291	2.221.391	66,77	1.259.168	2.152.998	58,48
Toplam	10.933.994	64.221.063	17,03	10.722.088	69.982.482	15,32

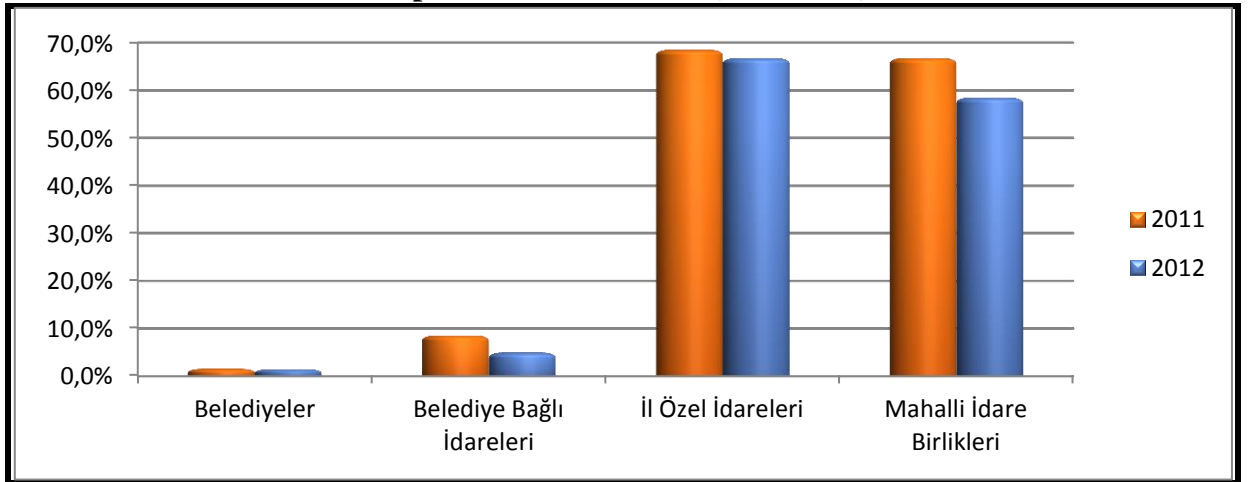
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler olarak; belediyeler 645.662.000 TL, il özel idareleri 8.306.379.000 TL, mahalli idare birlikleri 1.259.168.000 TL ve belediye bağlı idareleri 510.879.000TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:40

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 1,43, belediye bağlı idarelerinde % 4,98, mahalli idare birliklerinde % 58,48 ve il özel idarelerinde % 66,77'dir.

VII.3.3.3.1. Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:57

Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler ve Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam Gelir	%	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Toplam	%
Büyükşehir Belediyeleri	120.000	15.560.584	0,77	159.071	17.228.427	0,92
İl Belediyeleri	92.869	4.518.688	2,06	72.561	5.183.880	1,40
İlçe ve Belde Belediyeleri	413.844	20.660.955	2,00	414.030	22.719.218	1,82
Toplam	626.713	40.740.227	1,54	645.662	33.086.978	1,95

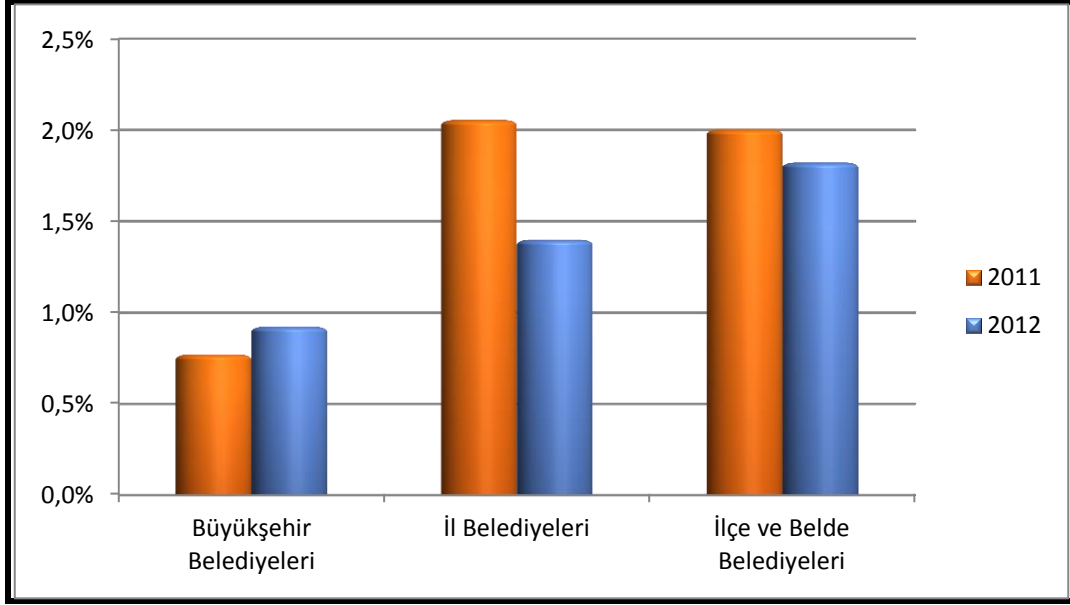
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 159.071.000 TL, il belediyeleri 72.561.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 414.030.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:41

Belediye Türlerine Göre Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2012

2012 yılı itibarıyla alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 0,92, il belediyelerinde % 1,40, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 1,82'dir.

VII.3.3.4. Faizler, Paylar ve Cezalar

a) Faiz gelirleri; kurumca verilen borçlardan alacakların faizleri, takipteki kurum alacakları faizleri, menkul kıymet ve gecikmiş ödemeler faizleri, mevduat faizleri, vergi, resim ve harç gecikme faizleri ve diğer faiz gelirlerinden oluşmaktadır.

b) Pay gelirleri; vergi ve harç gelirlerinden alınan paylar, genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar, yönetim giderlerine katılma payları, kamu harcamalarına katılma payları, maden işletmelerinden, müze girişi ücretleri gibi mahalli idarelere ait paylardan elde edilen gelirlerden oluşmaktadır.

c) Ceza gelirleri; idari para cezaları, vergi cezaları, irat kaydedilecek nakdi teminatlar, mera gelirleri, irat kaydedilecek hisse senedi ve tahviller ile teminat mektupları gibi diğer çeşit gelirlerden oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre faizler, paylar ve cezalara ilişkin gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:58

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Faizler Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%	Faizler Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	24.391.216	40.740.227	59,87	27.437.036	45.131.525	60,79
Belediye Bağlı İdareleri	938.128	9.581.186	9,79	1.018.263	10.257.480	9,93
İl Özel İdareleri	3.276.131	11.678.259	28,05	3.741.682	12.440.479	30,08
Mahalli İdare Birlikleri	246.606	2.221.391	11,10	349.901	2.152.998	16,25
Toplam	28.852.081	64.221.063	44,93	32.546.882	69.982.482	46,51

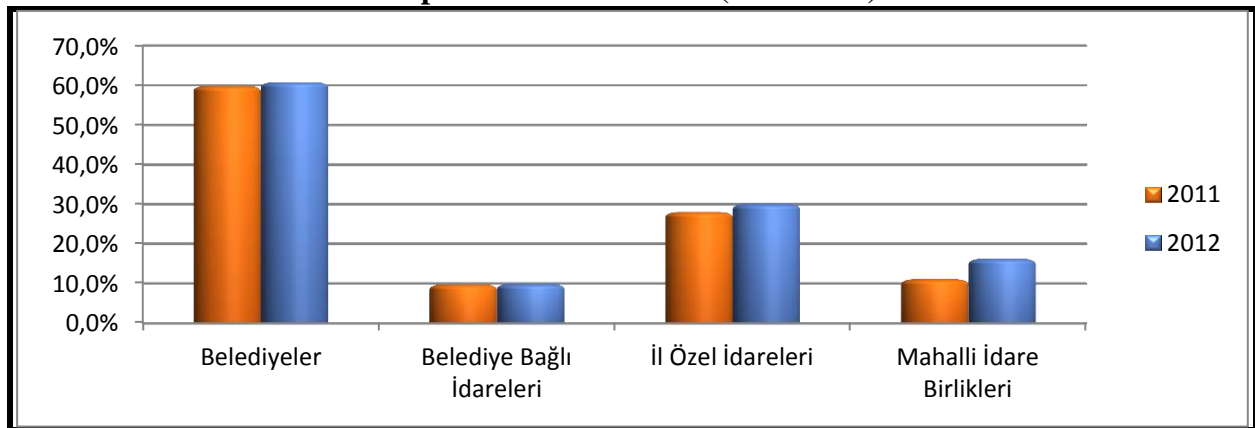
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında faizler, paylar ve cezalara ilişkin gelirler olarak; belediyeler 27.437.036.000 TL, il özel idareleri 3.741.682.000 TL, mahalli idare birlikleri 349.901.000 TL ve belediye bağlı idareleri 1.018.263.000TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre faizler, paylar ve cezalara ilişkin gelirlerin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:42

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezaların Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde faizler, paylar ve cezaların toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 60,79, belediye bağlı idarelerinde % 9,93, il özel idarelerinde % 30,08 ve mahalli idare birliklerinde % 16,25'tir.

VII.3.3.4.1.Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faizler, paylar ve cezalar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:59

**Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezalar ve
Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)**

Türü	2011			2012		
	Faizler, Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%	Faizler, Paylar ve Cezalar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	11.928.431	15.560.584	76,66	13.663.037	17.228.427	79,31
İl Belediyeleri	2.412.481	4.518.688	53,39	2.742.717	5.183.880	52,91
İlçe ve Belde Belediyeleri	10.050.304	20.660.955	48,64	11.031.282	22.719.218	48,55
Toplam	24.391.216	40.740.227	59,87	27.437.036	33.086.978	82,92

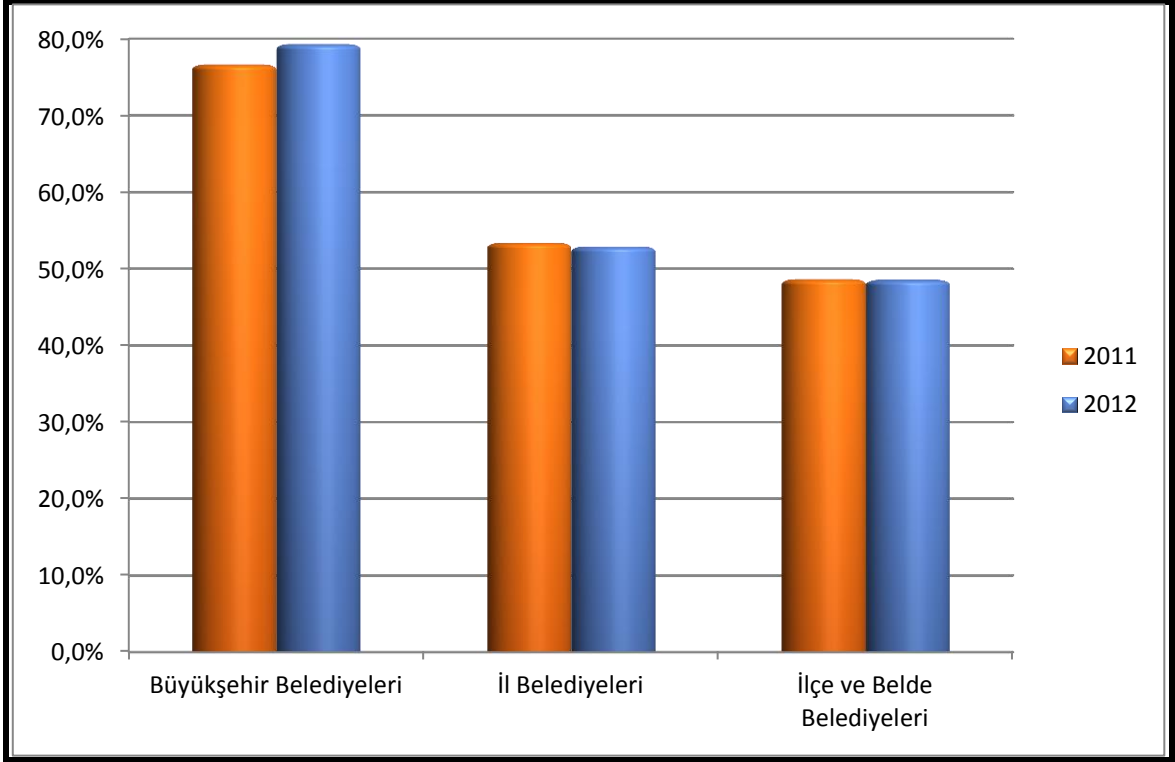
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında faiz, pay ve ceza gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 13.663.037.000 TL, il belediyeleri 2.742.717.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 11.031.282.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre faiz, pay ve ceza gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir

Grafik:43

**Belediye Türlerine Göre Faizler, Paylar ve Cezaların
Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla faizler, paylar ve cezaların toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 79,31, il belediyelerinde % 52,91, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 48,55'tir. Bu gelir kaleminin toplam gelirlere oranının yüksekliği mahalli idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payları da içermesinden kaynaklanmaktadır.

VII.3.3.5. Sermaye Gelirleri

Sermaye gelirleri,

- a) Bina, arazi ve arsa gibi taşınmaz satışlarından elde edilen gelirler,
- b) Taşınır satışlarından elde edilen gelirler,
- c) Menkul kıymet ve varlık satış gelirlerinden oluşmaktadır

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre sermaye gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:60

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%
Belediyeler	3.351.272	40.740.227	8,23	2.988.174	45.131.525	6,62
Belediye Bağlı İdareleri	80.286	9.581.186	0,84	36.244	10.257.480	0,35
İl Özel İdareleri	50.268	11.678.259	0,43	20.053	12.440.479	0,16
Mahalli İdare Birlikleri	1.806	2.221.391	0,08	4.847	2.152.998	0,23
Toplam	3.483.632	64.221.063	5,42	3.049.318	69.982.482	4,36

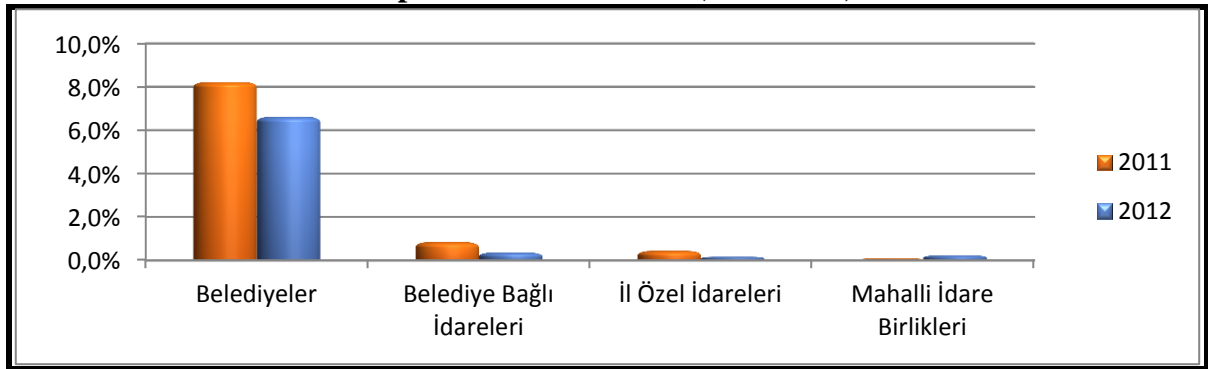
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sermaye geliri olarak; belediyeler 2.988.174.000 TL, il özel idareleri 20.053.000 TL, mahalli idare birlikleri 4.847.000 TL ve belediye bağlı idareleri 36.244.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre sermaye gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:44

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Sermaye Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde sermaye gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 6,62, belediye bağlı idarelerinde % 0,35, mahalli idare birliklerinde % 0,23 ve il özel idarelerinde % 0,16'dır.

VII.3.3.5.1. Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:61
Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirleri ve
Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%	Sermaye Gelirleri	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	1.750.415	15.560.584	11,25	934.480	17.228.427	5,42
İl Belediyeleri	180.576	4.518.688	4,00	258.681	5.183.880	4,99
İlçe ve Belde Belediyeleri	1.420.281	20.660.955	6,87	1.795.013	22.719.218	7,90
Toplam	3.351.272	40.740.227	8,23	2.988.174	33.086.978	9,03

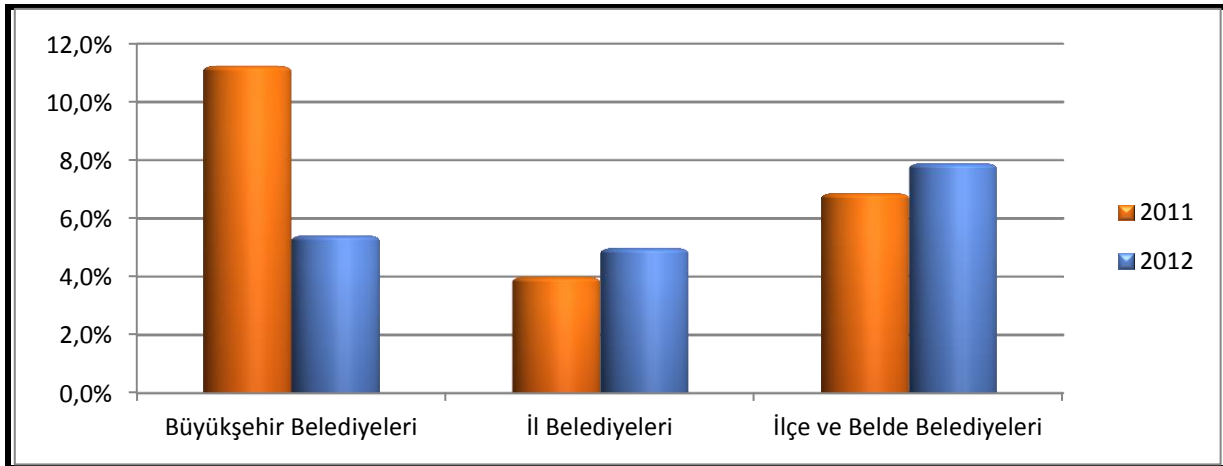
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında sermaye gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 934.480.000 TL, il belediyeleri 258.681.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 1.795.013.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre sermaye gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:45

Belediye Türlerine Göre Sermaye Gelirlerinin Toplam Gelirlere Oranı(2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla sermaye gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 5,42, il belediyelerinde % 4,99, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 7,90'dır.

VII.3.3.6. Alacaklardan Tahsilâtlar

Alacaklardan tahsilâtlar, genel bütçeli idareler ile mahalli idareler ve diğer yurtiçi alacaklardan ilgili mahalli idarece yapılan tahsilâtlardan oluşmaktadır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alacaklardan tahsilâtlar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:62

**Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve
Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)**

Türü	2011			2012		
	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	127.003	40.740.227	0,31	322.921	45.131.525	0,72
Belediye Bağlı İdareleri	46.946	9.581.186	0,49	34.266	10.257.480	0,33
İl Özel İdareleri	0	11.678.259	0,00	-443	12.440.479	0,00
Mahalli İdare Birlikleri	7.100	2.221.391	0,32	7.455	2.152.998	0,35
Toplam	181.049	64.221.063	0,28	364.199	69.982.482	0,52

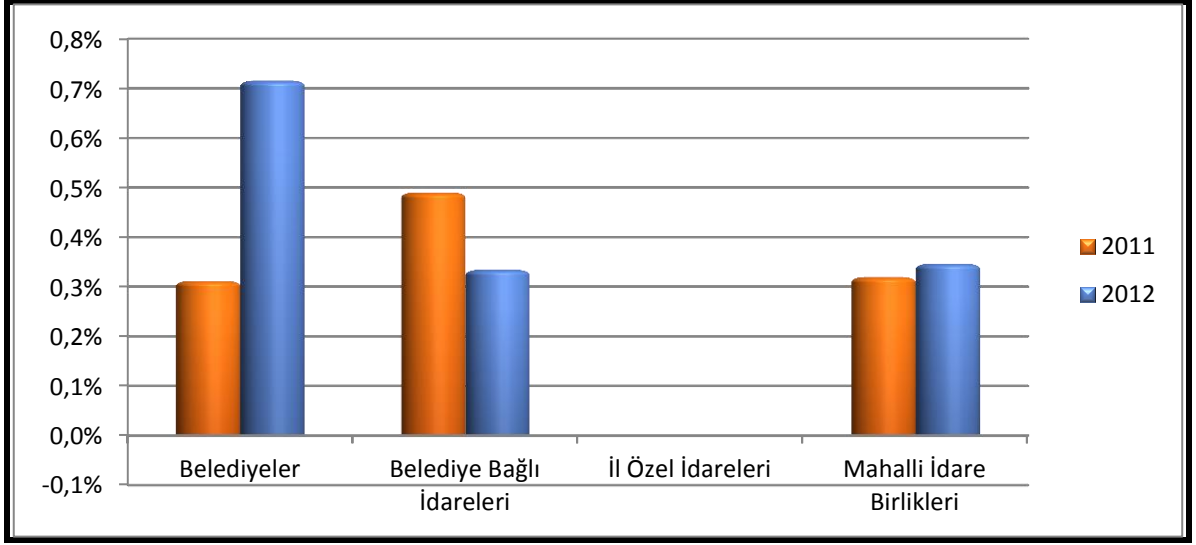
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında alacaklardan tahsilât gelirleri olarak; belediyeler 322.921.000 TL, mahalli idare birlikleri 7.455.000 TL ve belediye bağlı idareleri 34.266.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre alacaklardan tahsilât gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:46

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtların Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla mahalli idarelerde alacaklardan tahsilâtların toplam gelirler içerisindeki payı belediyelerde % 0,72, belediye bağlı idarelerinde % 0,33, mahalli idare birliklerinde ise % 0,35'tir.

VII.3.3.6.1. Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alacaklardan tahsilât gelirleri ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:63

Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtlar ve Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%	Alacaklardan Tahsilâtlar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	126.024	15.560.584	0,81	321.643	17.228.427	1,87
İl Belediyeleri	0	4.518.688	0,00	0	5.183.880	0,00
İlçe ve Belde Belediyeleri	979	20.660.955	0,00	1.278	22.719.218	0,01
Toplam	127.003	40.740.227	0,31	322.921	33.086.978	0,98

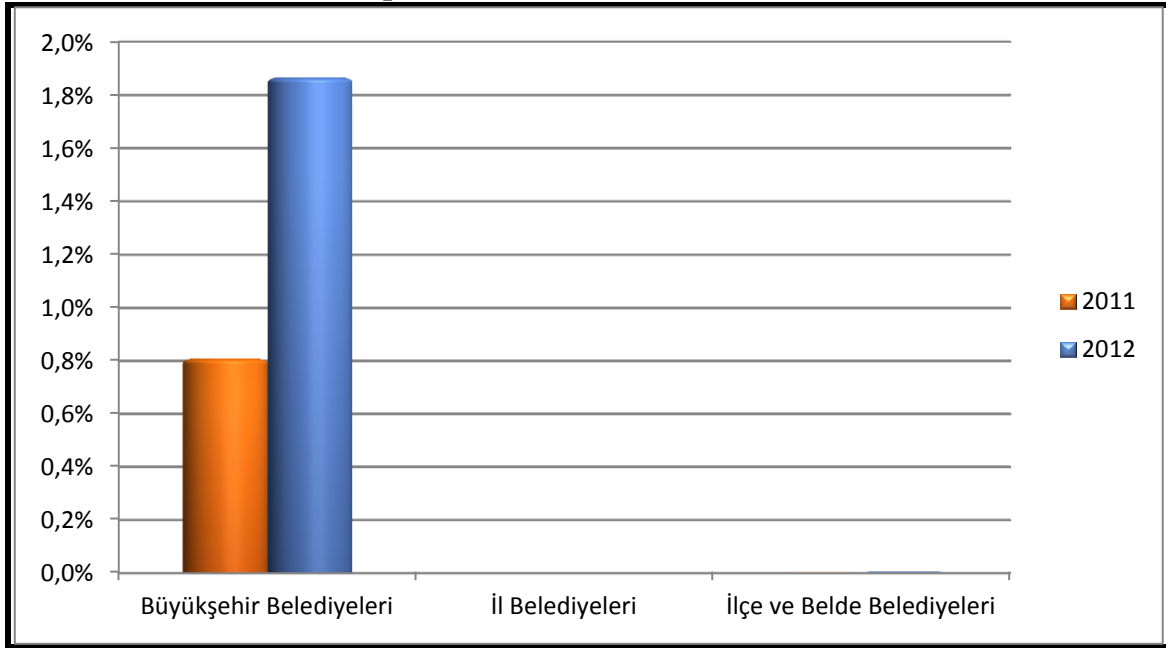
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında alacaklardan tahsilât gelirleri olarak; büyükşehir belediyeleri 321.643.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 1.278.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre alacaklardan tahsilât gelirlerinin toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:47

**Belediye Türlerine Göre Alacaklardan Tahsilâtların
Toplam Gelirlere Oranı(2011-2012)**

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla alacaklardan tahsilât gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı büyükşehir belediyelerinde % 1,87, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 0,01'dir.

VII.3.3.7. Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Ödenekler

İl Özel İdareleri: 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre Genel Bütçe vergi gelirleri tahsilatının yüzde 1,15'i il özel idare payı olarak ayrılır ve bu payın; yüzde 50'lik kısmı illerin nüfusuna, yüzde 10'luk kısmı illerin yüzölçümüne, yüzde 10'luk kısmı illerin köy sayısına, yüzde 15'lik kısmı illerin kırsal alan nüfusuna, yüzde 15'lik kısmı ise illerin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca tespit edilen en son gelişmişlik endeksindeki grubuna göre dağıtılır.

Büyükşehir Belediyeleri: 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun hükümleri uyarınca; büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi tahsilâtı toplamının yüzde 5'i ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 2,5 u olarak büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan ve bu belediyelere nüfus esasına göre dağıtılan payın yüzde 30'u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır. Büyükşehir sınırları içerisindeki genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından ayrılan yüzde 5'lik payın yüzde 70'i doğrudan ilgili büyükşehir belediyesine aktarılır, kalan yüzde 30'luk kısmı ise ortak bir havuzda toplanarak tüm büyükşehir belediyelerinin nüfuslarına göre dağıtılır. Genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 2,5'u olarak ayrılan büyükşehir ilçe belediye payı nüfusa göre dağıtılarak yüzde 30'luk büyükşehir belediye payı ve 2560 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi gereğince dağıtılacak yüzde 10'luk büyükşehir belediyesi bağlı su ve kanalizasyon idaresi payı ayrıldıktan sonra geri kalan kısmı büyükşehir ilçe belediyelerine nüfusa göre dağıtılır.

İl, İlçe ve Belde Belediyeleri: 5779 sayılı İl Özel İdareleri ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre; genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 2,85'i büyükşehir dışındaki belediyelere ayrılır. Bu yüzde 2,85'lik belediye payının; yüzde 80'lik kısmı belediyelerin nüfusuna, yüzde 20'lik kısmı ise belediyelerin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından tespit edilen en son "gelişmişlik endeksi" verileri esas alınarak, en az gelişmiş ilçeden en çok gelişmiş olana doğru, eşit sayıda oluşturulan beş gruptan dâhil oldukları grubun aldığı paydan nüfuslarına göre dağıtılır. Belde belediyeleri bağlı buldukları ilçenin gelişmişlik endeksindeki grubunda değerlendirilir.

Denkleştirme Ödeneği ise; kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının binde biri oranında her yıl Maliye Bakanlığı bütçesine belediyeler denkleştirme ödeneği olarak konan ödenek olup, Maliye Bakanlığınca, mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde dağıtılmak üzere bu ödenek İller Bankası hesabına aktarılır. Bu ödeneğin yüzde 60'ı, nüfusu 5.000'e kadar olan belediyelere, yüzde 40'ı ise nüfusu 5.001 – 9.999 arasında olan belediyelere eşit şekilde dağıtılır.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:64

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%
Belediyeler	20.738.988	40.740.227	50,91	23.440.051	45.131.525	51,94
Belediye Bağlı İdareleri	620.183	9.581.186	6,47	674.083	10.257.480	6,57
İl Özel İdareleri	2.776.516	11.678.259	23,78	3.119.433	12.440.479	25,07
Mahalli İdare Birlikleri	3.046	2.221.391	0,14	9.446	2.152.998	0,44
Toplam	24.138.733	64.221.063	37,59	27.243.013	69.982.482	38,93

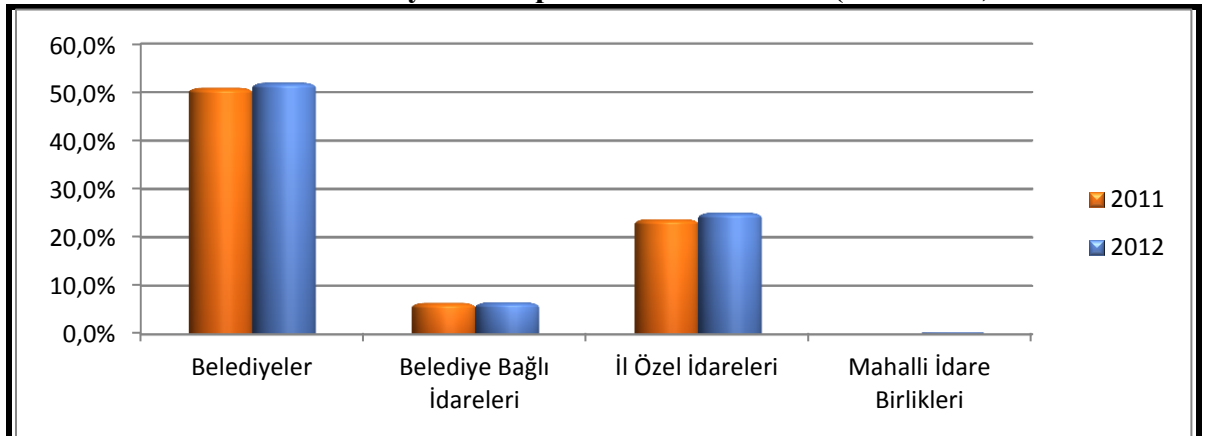
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylardan; belediyeler 23.440.051.000 TL, il özel idareleri 3.119.433.000 TL, mahalli idare birlikleri 9.446.000 TL ve belediye bağlı idareleri 674.083.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla mahalli idare türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:48

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasibat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı belediyelerde % 51,94, il özel idarelerinde % 25,07, mahalli idare birliklerinde % 0,44 ve belediye bağlı idarelerinde % 6,57'dir.

VII.3.3.7.1. Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar ve toplam gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:65

Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar ve Toplam Gelirler (2011-2012) (1.000 TL)

Türü	2011			2012		
	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%	G.B.V.G. Alınan Paylar	Toplam Gelir	%
Büyükşehir Belediyeleri	10.256.767	15.560.584	65,92	11.874.411	17.228.427	68,92
İl Belediyeleri	2.164.014	4.518.688	47,89	2.438.077	5.183.880	47,03
İlçe ve Belde Belediyeleri	8.318.207	20.660.955	40,26	9.127.563	22.719.218	40,18
Toplam	20.738.988	40.740.227	50,91	23.440.051	33.086.978	70,84

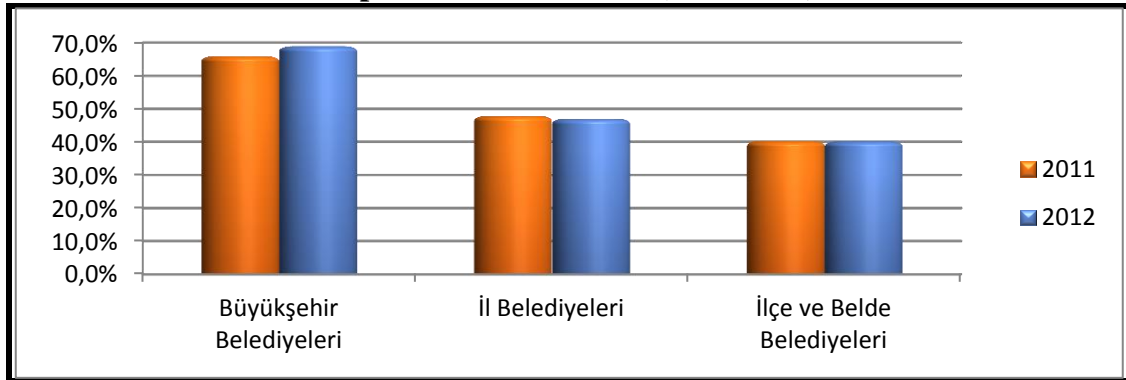
Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılında genel bütçe vergi gelirlerinden alınan pay olarak; büyükşehir belediyeleri 11.874.411.000 TL, il belediyeleri 2.438.077.000 TL, ilçe ve belde belediyeleri 9.127.563.000 TL gelir elde etmiştir.

2011 ve 2012 yılları itibarıyla belediye türlerine göre genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:49

Belediye Türlerine Göre Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Toplam Gelirlere Oranı (2011-2012)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2012 yılı itibarıyla genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payın toplam gelirlere oranı büyükşehir belediyelerinde % 68,92, il belediyelerinde % 47,03, ilçe ve belde belediyelerinde ise % 40,18'dir.

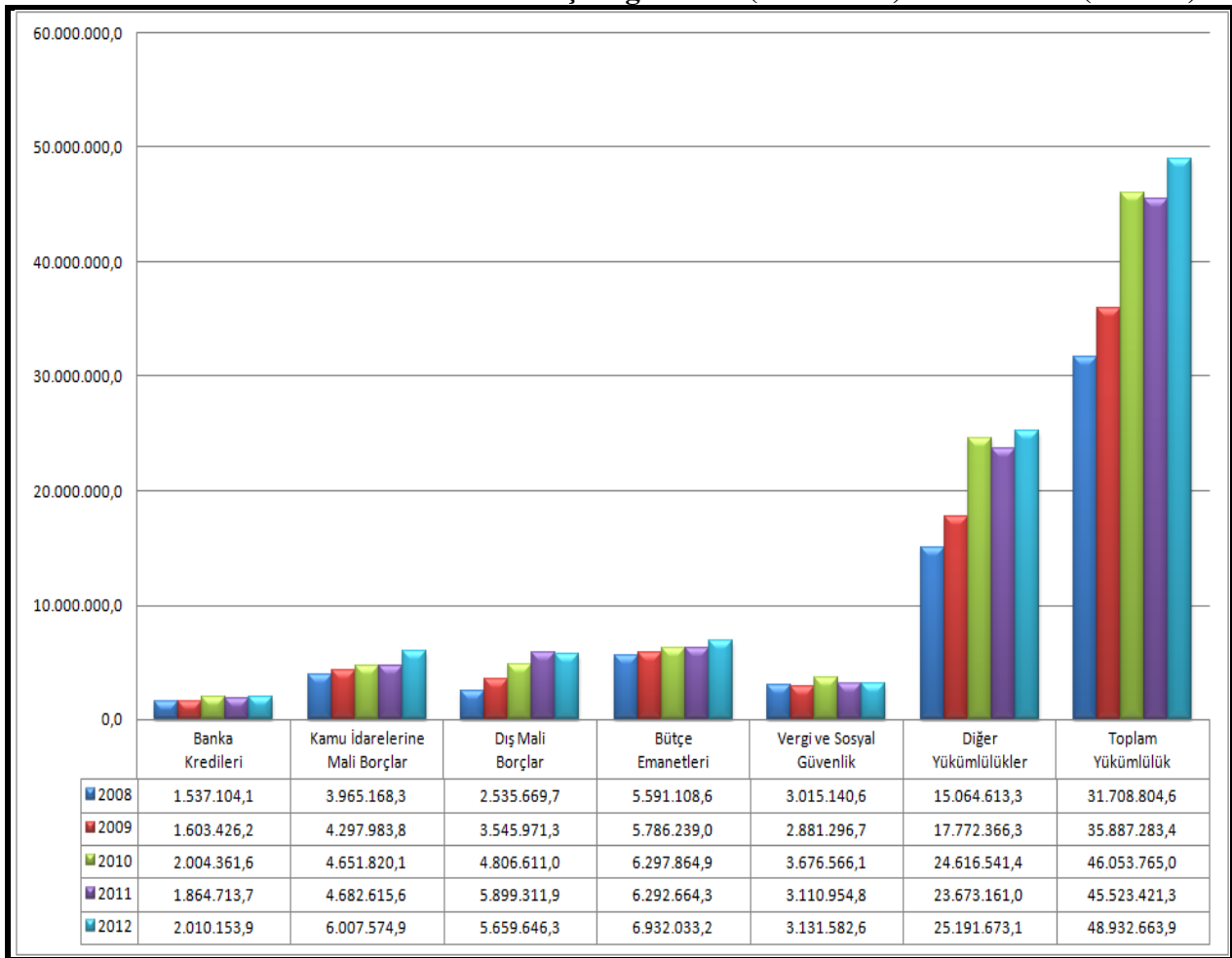
VII.4. Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları

2008-2012 yılları itibarıyla mahalli idarelerin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:66

Mahalli İdarelerin Borç Dağılımları (2008-2012)

(Bin TL)

Kaynak: 2009 Yılı Mahalli İdareler Mali İstatistikleri Bülteni-Muhasebat Genel Müdürlüğü,<http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2013

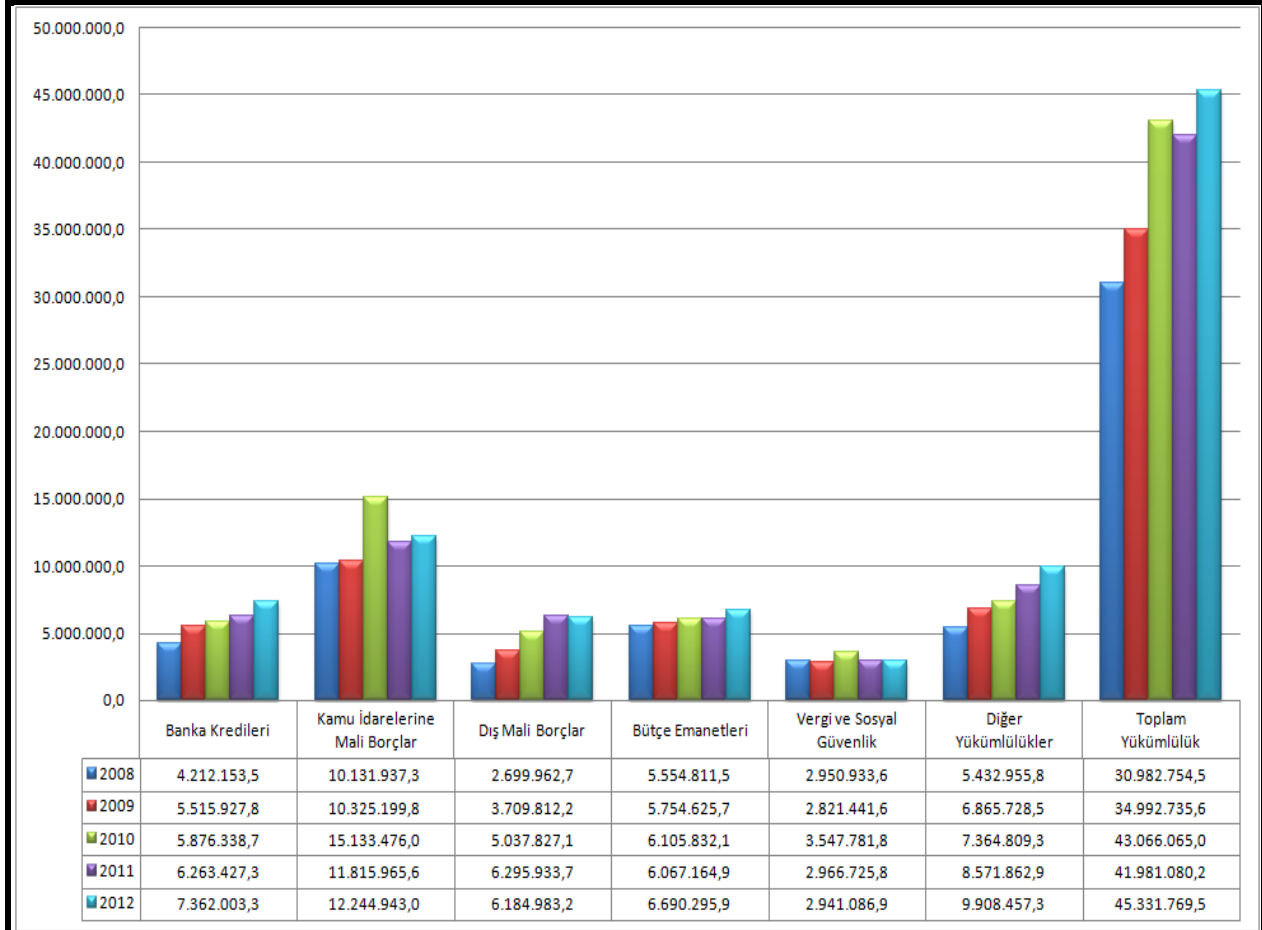
Tüm mahalli idarelere ait yükümlülükler incelendiğinde, yükümlülük toplamının 2008'den 2011 yılına kadar sürekli olarak arttığı ancak, 2011 yılında küçük bir düşüşün ardından 2012 yılında yükümlülük toplamının 48.932.663.900 TL'ye yükseldiği görülmektedir.

VII.4.1. Belediyelerin Borç Dağılımları

2008 - 2012 yılları itibarıyla belediyelerin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:67

Belediyelerin Borç Dağılımları (2008-2012) (Bin TL)

Kaynak: 2009 Yılı Mahalli İdareler Mali İstatistikleri Bülteni-Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

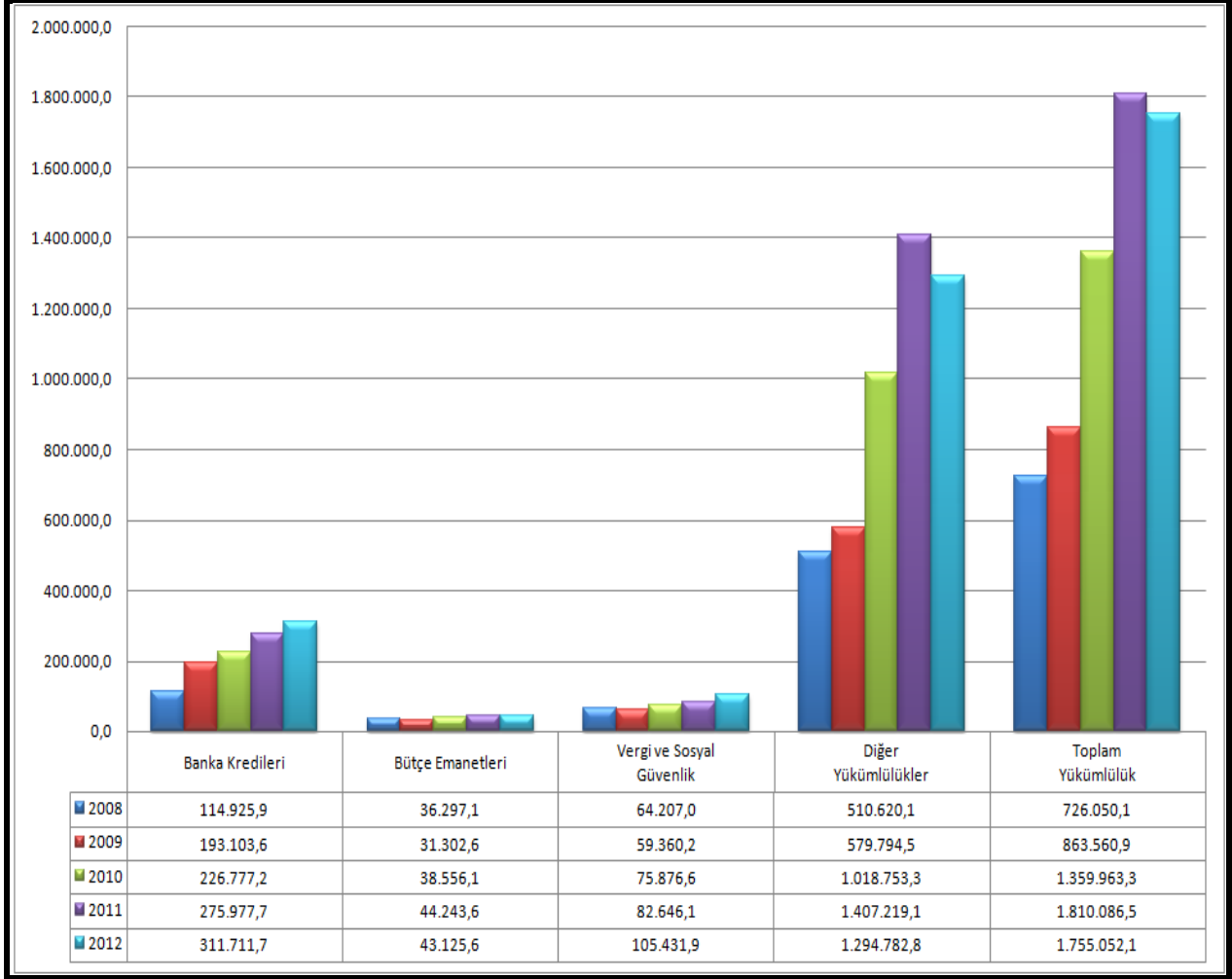
Belediyelere ait yükümlülükler incelendiğinde, yükümlülük toplamının 2008'den 2011 yılına kadar sürekli olarak arttığı, 2011 yılında yükümlülük toplamının 41.981.080.200 TL'ye düştüğü ancak 2012 yılında tekrar 45.331.769.500 TL'ye çıktığı görülmektedir.

VII.4.2. İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları

2008-2012 yılları itibarıyla il özel idarelerinin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:68

İl Özel İdarelerinin Borç Dağılımları (2008-2012) (Bin TL)

Kaynak: 2009 Yılı Mahalli İdareler Mali İstatistikleri Bülteni-Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2013

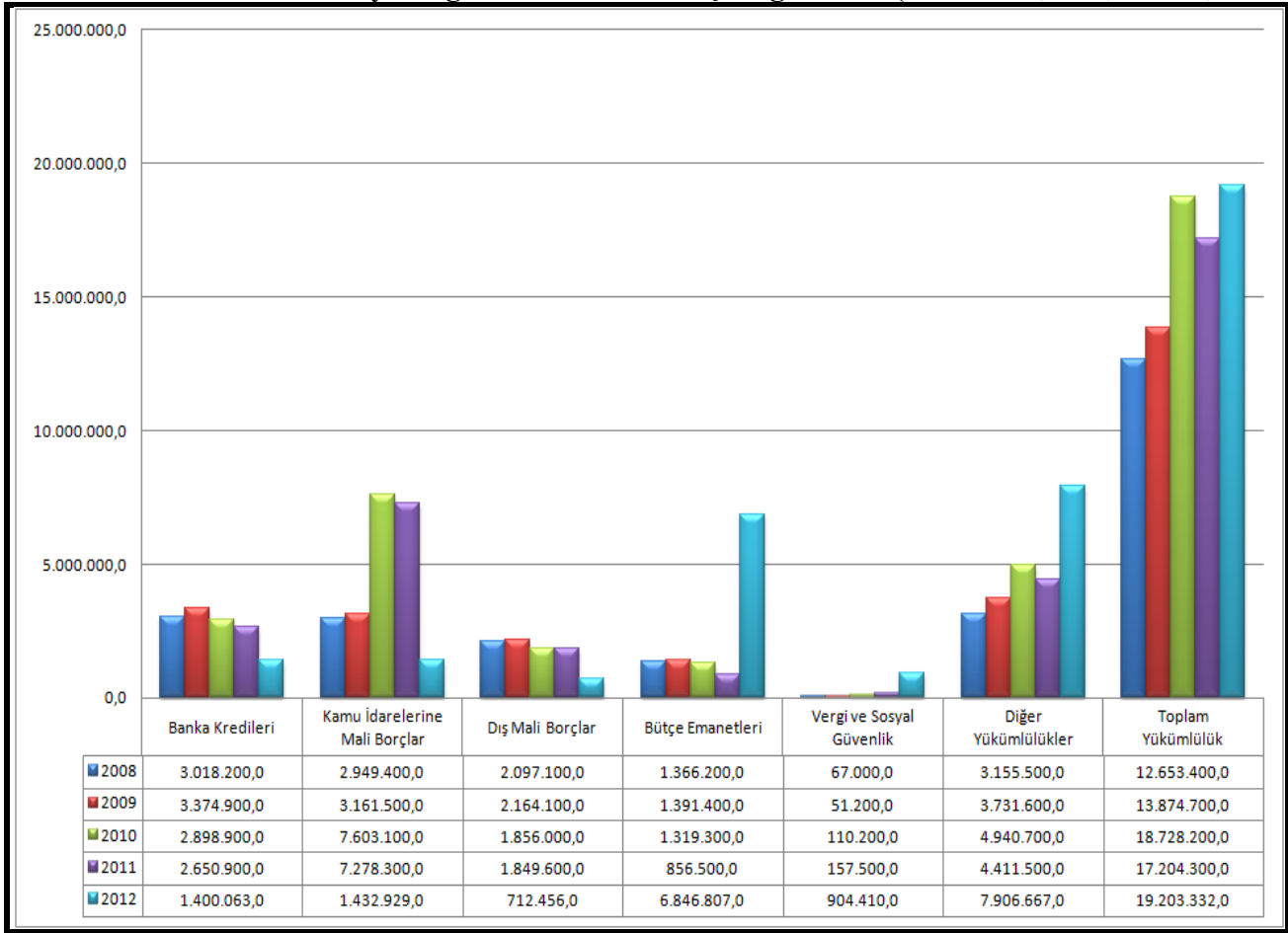
İl Özel İdarelerine ait yükümlülükler incelendiğinde, yükümlülük toplamının 2008'den günümüze sürekli arttığı, ancak 2012 yılında 1.755.052.100 TL'ye düştüğü görülmektedir.

VII.4. 3.Belediye Bağlı İdarelerinin Borç Dağılımları

2008-2012 yılları itibarıyla belediye bağlı idarelerinin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:69

Belediye Bağlı İdarelerinin Borç Dağılımları (2008-2012) (Bin TL)

Kaynak: 2011 Yılı Mahalli İdareler Mali İstatistikleri Bülteni-Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasebat.gov.tr/>, 2013

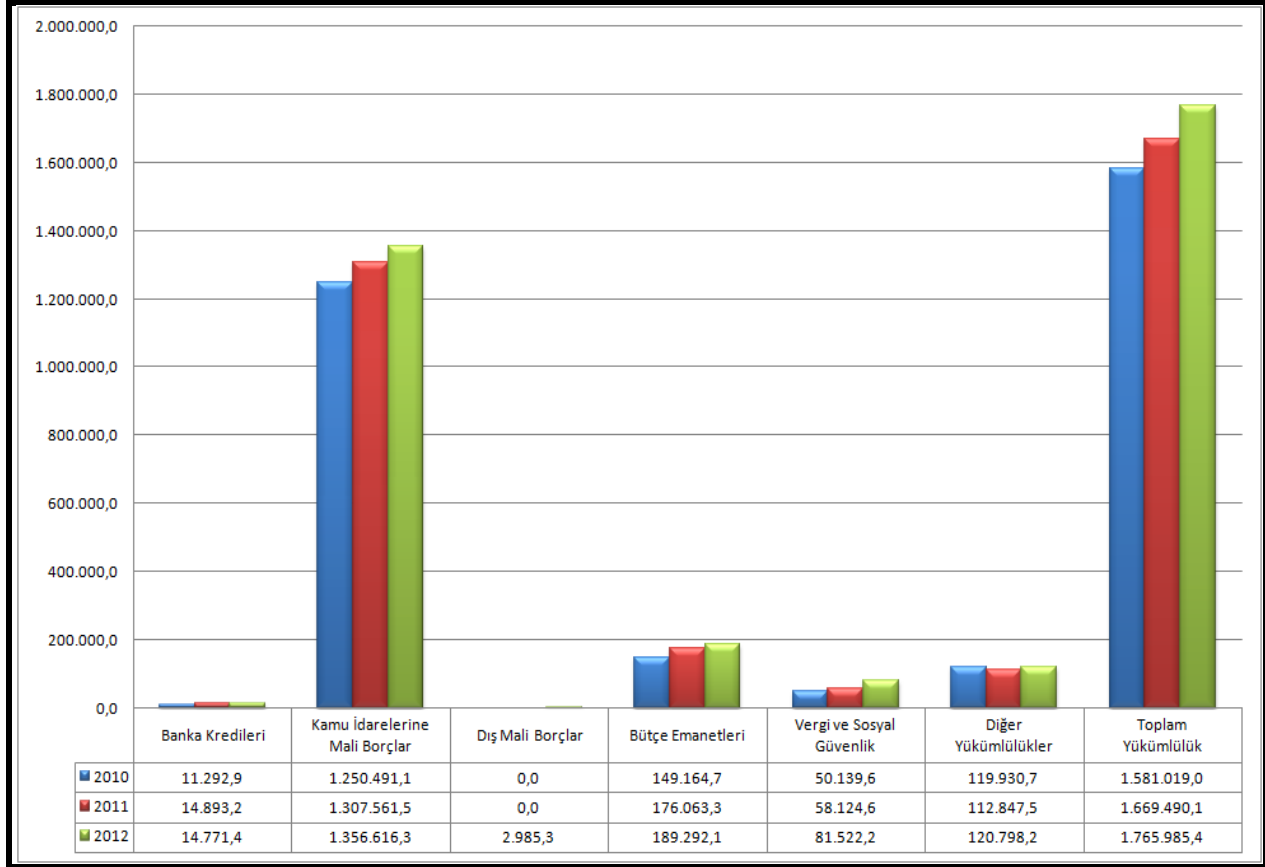
Belediye bağlı idarelerine ait yükümlülükler incelendiğinde, yükümlülük toplamının 2008'den 2011 yılına kadar sürekli olarak arttığı, 2011 yılında küçük bir düşüşün ardından, 2012 yılında yükümlülük toplamının 19.203.332.000 TL'ye yükseldiği görülmektedir.

VII.4.4 Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları

2011-2012 yılları itibarıyla mahalli idare birliklerinin borç dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:70

Mahalli İdare Birliklerinin Borç Dağılımları (2011-2012) (Bin TL)

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, <http://www.muhasabat.gov.tr/>, 2013

2010 yılından önce mahalli idare birliklerine ait veri bulunmamakta olup, 2010 yılından 2012 yılına kadar yükümlülük toplamının sürekli artarak 2012 yılında 1.765.985.400 TL'ye yükseldiği görülmektedir.

Mahalli idarelerde yapılacak denetimin genel çerçevesi Anayasanın 127 nci maddesi, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile çizilmiştir.

Buna göre mahalli idarelerde iç denetim, dış denetim ve İçişleri Bakanlığı denetimi yapılmaktadır.

VIII.1. İç Denetim

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 63 üncü maddesine göre iç denetim; kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız ve nesnel güvence sağlayan danışmanlık faaliyetidir. Bu faaliyetler, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile mali işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak gerçekleştirilir.

5018 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesi hükmü uyarınca iç denetçi bulundurulacağı belirtilen büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri, belediyelerin bağlı idareleri ve il belediyelerinde 5/10/2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2006/10911 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tahsis edilen 588 iç denetçi kadrosuna 2007 yılından itibaren atamaya başlanmıştır. Bu kapsamda mahalli idarelerin iş ve işlemleri hukuka uygunluk, mali denetim ve performans denetimi biçiminde iç denetçiler marifetiyle yürütülmektedir.

2012 yılı sonu itibarıyla türlerine göre mahalli idarelere tahsis edilen iç denetçi kadroları ve bunlara yapılan atamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 71

Mahalli İdarelerin Türlerine Göre İç Denetçi Sayıları (2012)

Türü	Tahsis Edilen Kadro Sayısı	Doldurulan Kadro Sayısı	Doluluk Oranı %
Belediye	701	238	34
İl Özel İdare	128	45	35
Bağlı İdare	37	23	62
Toplam	866	306	35

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 17 nci, 5393 sayılı Belediye Kanununun 25 inci maddelerine istinaden İl özel idaresi, Büyükşehir belediyesi, İl belediyesi, İlçe belediyesi ve Nüfusu 10.000' in üzerindeki belediyelerde, meclis, her ocak ayı toplantısında idarenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur.

Nüfusu 10.000 den aşağı olan belde belediyeleri ile birliklerde denetim komisyonu isteğe bağlı olarak oluşturulabilir.

VIII.2. Dış Denetim

5018 Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanununun 68 inci maddesine göre dış denetim, Sayıştay tarafından harcama sonrası yapılan denetimdir. Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasıdır.

Bu hüküm çerçevesinde genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali iş ve işlemlerini denetleme yetkisine sahip Sayıştay Başkanlığı, mahalli idareler ile bunların bağlı kuruluş ve işletmelerinin mali iş ve işlemlerini de harcama sonrası dış denetim kapsamında denetlemektedir.

2012 yılında Sayıştay Başkanlığınca mahalli idarelerin denetlenen hesaplarına ait bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo: 72

**Sayıştay'ın Denetim Faaliyetlerine İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler
(2012)**

Hesabın Adı (Türlerine Göre)		Toplam Kurum Sayısı	Denetim Programına Alınan Kamu İdare Sayısı
Mahalli İdareler	İl Özel İdaresi	81	81
	Büyükşehir Belediyesi	16	16
	Büyükşehir Bağlı Kuruluşu	19	15
	İl Belediyesi	65	63
	Büyükşehirine Bağlı İlçe Belediyesi	143	46
Genel Toplam		324	221

Kaynak: Sayıştay Başkanlığı 2011 Yılı Faaliyet Raporu, s. 23-24, 2012

Sayıştay Başkanlığınca 2012 yılı denetim döneminde 81 adet il özel idaresi, 16 adet büyükşehir belediyesi, 15 adet büyükşehirine bağlı kuruluş, 46 adet büyükşehir ilçe belediyesi, 63 adet il belediyesi olmak üzere toplam 221 adet mahalli idare denetim programına alınmıştır.

VIII.3. İçişleri Bakanlığınca Yapılan Denetim

İçişleri Bakanlığı, mahalli idareler ile bunların bağlı kuruluş ve işletmelerinin mali işlemler dışında kalan diğer idari işlemlerini hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından denetleme yetkisine sahiptir.

1-5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 38 ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 55 inci maddeleri gereğince il özel idaresi, belediye ve bağlı idarelerin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından denetlenmektedir.

2- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 77 nci maddesi kapsamında, malî yönetim ve kontrol sisteminin tümüyle zaafa uğradığı, belirgin yolsuzluk veya kamu zararına yönelik emarelerin ortaya çıktığı durumlarda; il özel idareleri için ilgili vali, belediyeler için ilgili belediye başkanının, talep etmesi veya doğrudan Başbakanın onayı üzerine, İçişleri Bakanı, yetkili denetim elemanlarına, ilgili mahallî idarelerin tüm malî yönetim ve kontrol sistemlerini, malî karar ve işlemlerini mevzuata uygunluk yönünden teftiş ettirir. Bu teftişler sonucunda düzenlenecek raporların bir örneği İç Denetim Koordinasyon Kuruluna, bir örneği de gerekli işlemlerin yapılması için ilgili vali veya belediye başkanına gönderilmektedir.

3- 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 22 nci maddesine göre mahallî idare birliklerinin denetimi İçişleri Bakanlığınca yapılmaktadır. İçişleri Bakanlığı mahalli idareler birlikleri üzerinde hem mali ve hem de idari denetim yetkisine sahiptir.

4- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 40 ıncı, 5393 sayılı Belediye Kanununun 57 nci maddelerine göre de, İl özel idaresi ve belediye hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatıldığı ve bu durumun halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayati derecede olumsuz etkilediğinin İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi durumunda İçişleri Bakanı, hizmetlerde meydana gelecek aksamanın giderilmesini, hizmetin özelliğine göre makul bir süre vererek il özel idaresi/belediye başkanından ister. Aksama giderilemezse, söz konusu hizmetin yerine getirilmesini o ilin valisinden ister. Bu durumda vali aksaklığı giderir. Ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o belediyenin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden belediyeye ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.

5- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 39 ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 56 ncı maddelerine göre; vali ve belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde faaliyet raporunu hazırlar.

İl özel idaresinde, faaliyet raporu yetersiz görülürse il genel meclisi tarafından buna ilişkin tutanak gereği yapılmak üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.

Belediyelerde, faaliyet raporu yetersiz görülürse buna ilişkin tutanak mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir. Valinin gerekçeli görüşü İçişleri Bakanlığı aracılığı ile Danıştay'a gönderilir. Danıştay tarafından yetersizlik kararı yerinde görülürse belediye başkanı başkanlıktan düşer.

6- 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre görevleri ile ilgili suç işlediği iddia edilen Büyükşehir, il, ilçe belediye başkanı ve meclis üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanlığı'nca ön inceleme işlemleri yürütülmektedir. Belde belediye başkanları ve meclis üyelerinin ön incelemesini yaptırmaya vali ve kaymakamlar yetkili olmakla birlikte ilgili valilik veya kaymakamlığın talebi halinde bu görevlilerin ön incelemeleri de İçişleri Bakanlığı tarafından yapılabilmektedir.

2011-2012 yıllarında İçişleri Bakanlığınca; belediye başkanı, diğer belediye görevlileri ve il genel meclis üyeleri hakkında alınan ön inceleme, araştırma / ön inceleme, özel teftiş, re'sen ön inceleme ve işleme konulmama onayları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:73

2011-2012 Yıllarında Belediye Başkanı ve Diğer Belediye Görevlileri İle İl Genel Meclis Üyeleri Hakkında Alınan Onaylar (Ön İnceleme, Araştırma/Ön İnceleme, Özel Teftiş, Re'sen Ön İnceleme, İşleme Konulmama)

İşlem Yapılan Mahalli İdare Yetkilileri	Araştırma/Ön İnceleme, Ön İnceleme, Özel Teftiş, Re'sen Ön İnceleme		İşleme Konulmama		Soruşturma İzni Verilmesi		Soruşturma İzni Verilmemesi	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Belediye Başkanı ve Diğer Belediye Görevlileri	1011	918	939	848	383	373	494	387
İl Genel Meclis Üyeleri	7	3	3	1	2	1	4	1
Toplam	1018	921	942	849	385	374	498	388

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Tablo:74

2011-2012 Yıllarında Görevden Uzaklaştırma İşlemleri

Unvanı	Görevden Uzaklaştırma		Göreve İade	
	2011	2012	2011	2012
Belediye Başkanı	17	24	4	8
Belediye Meclis Üyesi	34	48	1	2
İl Genel Meclis Üyesi	6	13	1	-
Muhtar	13	18	2	2

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

İçişleri Bakanlığı'nca mahalli idarelerin denetimi yukarıda sayılan kanunlarla çizilen çerçevede İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Tüzüğü ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliği'nde belirlenen esaslara göre mülkiye müfettişleri ve mahalli idareler kontrolörleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

VIII.3.1. Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetim

Mülkiye müfettişlerince gerçekleştirilen denetimler İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Tüzüğü'nde belirlenen esaslara göre gerçekleştirilmekte ve denetime tabi birimlerin üç yılda bir denetlenmesi ilkesine bağlı kalınmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede her yıl Teftiş Kurulu Başkanlığı'nca hazırlanan ve denetlenecek mahalli idareleri gösteren programa göre olağan denetimler gerçekleştirilmektedir.

Olağan denetim programı dışında Tüzüğün 31 inci maddesine göre İçişleri Bakanının onayı ile özel teftiş, inceleme, soruşturma ve araştırma yapılmaktadır. İhbar ve şikâyet dilekçeleri ise ilgisine göre merkez birimleri, bağlı kuruluşlar veya valiliklerce incelendikten sonra sonuçlandırılmaktadır.

2008 ve 2012 yılları arasında mülkiye müfettişlerince gerçekleştirilen denetim faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda açıklanmıştır.

Tablo:75

Mülkiye Müfettişlerince Gerçekleştirilen Denetimler (2008-2012)

Tür	2008	2009	2010	2011	2012
İl Özel İdaresi	26	25	26	29	26
Belediye	60	56	29	94	75
Belediye Bağlı Kuruluşu	4	3	-	10	4
KHGB	289	336	283	263	791
Diğer	-	51	1.543	1.814	346
Toplam	379	471	1.881	2.210	1.242

Kaynak: Mülkiye Teftiş Kurulu, 2013

2012 yılında denetlenen toplam 1.242 mahalli idare biriminden 26' sı il özel idaresi, 75'i belediye, 791'i ise köylere hizmet götürme birliği, 346'sı ise diğer mahalli idare birimidir.

Mülkiye müfettişleri tarafından düzenlenen raporlar sekiz gruptan oluşmaktadır:

Tablo:76

**Mülkiye Müfettişleri
Tarafından Düzenlenen Raporlar (2008-2012)**

Raporun Türü	2008	2009	2010	2011	2012
Araştırma Raporu	112	106	285	199	123
Ön İnceleme Raporu	231	395	506	1210	600
Değerlendirme Raporu	14	37	18	16	10
İnceleme Raporu	72	93	73	97	101
İnceleme Araştırma Raporu	59	19	29	21	37
Tevdi Raporu	84	126	70	209	105
Disiplin Raporu	24	51	53	72	88
Tazmin Raporu	13	12	14	26	24
Toplam	609	839	1.048	1.850	1.088

Kaynak: Mülkiye Teftiş Kurulu, 2013

Mülkiye Müfettişleri tarafından 2012 yılında 1.242 adet rapor düzenlenmiştir. Bunların 26'sı araştırma, 600'ü ön inceleme, 10'u değerlendirme, 101'i inceleme, 37'si inceleme araştırma, 105'i tevdi, 88'i disiplin ve 24'ü tazmin raporudur.

VIII.3.2 Mahalli İdareler Kontrolörlerince Gerçekleştirilen Denetim

İçişleri Bakanlığı mahalli idareler kontrolörlerince gerçekleştirilen denetimler İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliğinde belirlenen esaslara göre gerçekleştirilmekte ve teftişe tabi birimlerin üç yılda bir denetlenmesi ilkesine bağlı kalınmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede her yıl Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile Teftiş Kurulu Başkanlığı'nca müştereken hazırlanan programa göre olağan denetimler gerçekleştirilmektedir.

Olağan denetim programı dışında aynı Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre İçişleri Bakanının onayı ile gerektiğinde özel denetim, inceleme, soruşturma ve araştırma yapılmaktadır. İhbar ve şikâyet dilekçeleri ise ilgisine göre valiliklerce incelenip soruşturulduktan sonra sonuçlandırılmaktadır.

2008 ve 2012 yılları arasında olağan denetim kapsamında mahalli idare kontrolörlerince denetlenen mahalli idare birimlerinin türlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo:77

**Mahalli İdareler Kontrolörlerince Denetlenen
Mahalli İdare Türleri (2008-2012)**

Türü	2008	2009	2010	2011	2012
Büyükşehir İlçe Belediyesi	-	27	-	-	9
İlçe Belediyesi	203	174	126	144	220
Belde Belediyesi	93	68	373	353	457
İlk Kademe Belediyesi	15	-	-	-	-
Sulama Birliği	44	83	-	-	-
Büyükşehir Bağlı Kuruluşu	1	6	-	-	-
Toplam	341	358	499	497	686

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Olağan denetim kapsamında 2012 yılında mahalli idareler kontrolörlerince denetlenen toplam 686 mahalli idare biriminden; 220'si ilçe belediyesi, 457'si belde belediyesidir.

2008 ve 2012 yıllarında mahalli idareler kontrolörleri tarafından düzenlenen raporlar aşağıda gösterilmiştir:

Tablo:78

**Mahalli İdareler Kontrolörleri
Tarafından Düzenlenen Raporlar (2008-2012)**

Raporun Türü	2008	2009	2010	2011	2012
Ön İnceleme Raporu	361	425	581	493	409
Denetim Raporu	341	358	499	497	686
Tevdi Raporu (Cumhuriyet Savcılığına)	44	51	69	26	19
Tevdi Raporu (Valilik-Kaymakamlıklara)	21	37	78	42	46
Tevdi Raporu (TBMM)	1	-	-	-	-
Tevdi Raporu (Diğer Bakanlıklara)	-	-	1	6	3
İnceleme Araştırma Raporu	23	29	24	12	9
Kamu Zararı Tespit Raporu	10	19	23	13	15
Özel Denetim Raporu	8	19	21	2	1
Disiplin Soruşturması Raporu	3	4	4	5	2
Araştırma Raporu	2	-	-	-	-
Değerlendirme Raporu	1	-	-	-	-
Toplam	815	942	1.300	1096	1190

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2012

2012 yılında mahalli idareler kontrolörleri tarafından 409 adet Ön İnceleme Raporu, 686 adet Denetim Raporu, 9 adet İnceleme ve Araştırma Raporu, 15 adet Kamu Zararı Tespit Raporu, 1 adet Özel Denetim Raporu, 2 adet Disiplin Soruşturması Raporu ve 68 adet Tevdi Raporu düzenlenerek İçişleri Bakanlığına sunulmuştur.

Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES), köylerin içme suyu, yol ve küçük ölçekli sulama sorunlarını, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile mahalli katkıları da dâhil ederek kısa sürede çözümlenmek amacıyla başlatılmıştır.

Yüksek Planlama Kurulu (YPK) tarafından belirlenen 2012 yılı KÖYDES projesi ödeneğinin harcanmasında uygulanacak esas ve öncelikler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Tahsis edilen ödeneklerin kullanımında bileşenler arasında öncelik sırası, içmesuyu, yol, küçük ölçekli sulama ve atıksu işleri şeklindedir.
- Bölge, il çevre düzeni ve İl özel idaresinin stratejik planı, yıllık yatırım ve çalışma programlarına uygun projelere öncelik verilir.
- Halihazırda susuz olan köylerin yeterli içme suyuna kavuşturulması ile köylerin merkeze ulaşımında en çok kullandığı ve mevcutta ham yol niteliğinde olan birinci derece yollarının asgari stabilize yol standardına çıkarılması esastır.
- Yerleşik nüfusu fazla veya nüfus artış hızı en yüksek olan, gelişme ve çevresine hizmet verme potansiyeli bulunan yerleşimlere ait projelere öncelik verilir.
- Birden fazla yerleşime hizmet edecek veya yarar sağlayacak entegre projelerin KÖYDES İl Yatırım Programına alınmasına öncelik verilir.
- İşgücü, sermaye, arazi gibi yatırım giderleri itibarıyla yöre halkının aynı veya nakdi katkısı en yüksek olan projelerin gerçekleştirilmesine öncelik verilir.
- Afetlerden kaynaklanabilecek risklerin azaltılması ile afet hasarlarının telafisine yönelik projelere öncelik verilir.

Projede ödenek dağılımı aşağıdaki kriterlere göre yapılmaktadır:

- Geçmiş dönem KÖYDES Projesi ödenekleri ve uygulama sonuçları,
- Köy alt yapı envanter bilgilerine dayalı ihtiyaç analizi,
- 2011 yılında meydana gelen deprem ve afet zararları,
- Sosyo-ekonomik gelişmişlik verilerine dayalı olarak yapılan ihtiyaç analizi.

2012 yılında Proje kapsamında 550 milyon TL ödenek tahsis edilmiş olup, ödeneğin tamamı proje kapsamındaki il özel idareleri ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri hesaplarına aktarılmıştır.

IX.1. 2012 Yılı Proje Uygulama Sonuçları

IX.1.1. Yol Çalışmaları

2012 yılında Proje kapsamında yapılan yol çalışmaları 31/12/2012 tarihi itibarıyla aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:79

KÖYDES Yol Çalışmaları (2012)

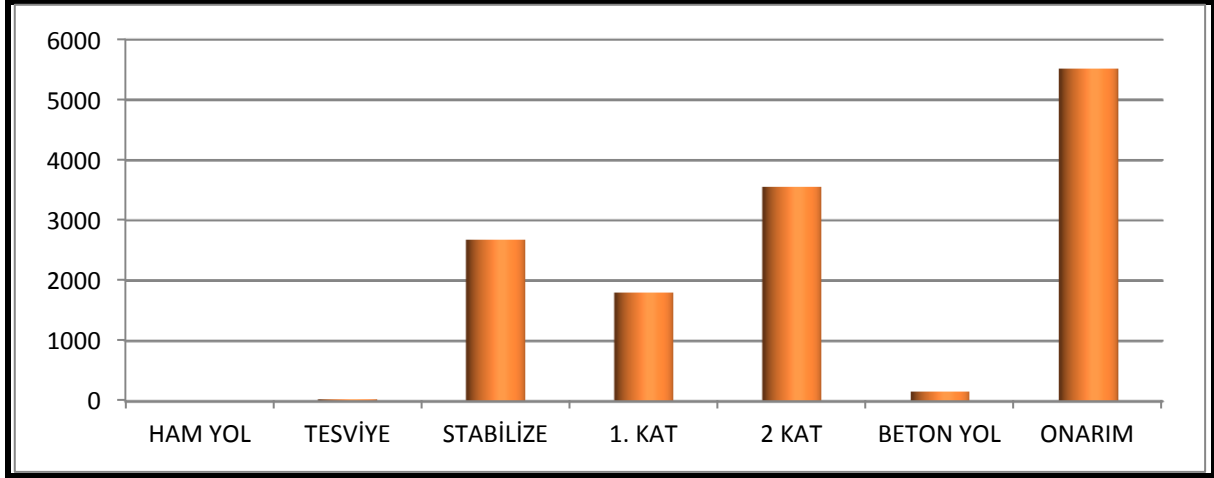
İşlerin Niteliği		Sene Başında Planlanan	Biten
Ham Yol (km)		13,5	12,6
Tesviye (km)		3.737,5	37,5
Stabilize (km)		2.775,9	2.681,0
Asfalt	1.Kat (km)	1.784,4	1.808,2
	2. Kat (km)	4.101,3	3.558,7
	Toplam (km)	5.885,7	5.366,9
Beton Yol (km)		156,1	155,9
Parke (m2)		1.550.445,0	1.337.746,0
Onarım (km)		5.324,2	5.521,7
Taş Duvar (m3)		50.803,7	41.619,0
Köprü (Adet)		56,0	58,0
Menfez (Adet)		889,0	1.086,0

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2012 yılında Proje kapsamında yapılan yol miktarları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:50

Yol Çalışmaları (2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır,2013

31/12/2012 tarihi itibarıyla 12,6 km ham yol; 37,5 km tesviye yol; 2.681 km stabilize yol; 1.808,2 km 1.kat asfalt ve 3.558,7 km 2. kat asfalt yol; 155,9 km beton yol; 58 adet köprü ve 1.086 adet menfez yapılmıştır.

IX.1.2. İçme Suyu Çalışmaları

2012 yılında Proje kapsamında yapılan içme suyu çalışmaları 31/12/2012 tarihi itibarıyla aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:80

KÖYDES İçme Suyu Çalışmaları (2012)

İşlerin Niteliği	Sene Başında Planlanan			Biten		
	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus
Yeni tesis	31	551	136.516	36	369	121.511
Tesis Geliştirme	17	900	285.908	27	734	250.280
Bakım Onarım	58	1.619	447.673	28	2.366	369.929

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

31/12/2012 tarihi itibarıyla susuz 91 köy ve bağlisına Şebekeli içme suyu tesisi yapılmış, suyu yetersiz 3.469 köy ve bağlisının içme suyu tesisleri yenilenmiŐ ve geliştirilmiştir. Yeni tesis, tesis geliştirme ve bakım–onarım Őeklindeki içme suyu yatırımlarının yapıldığı toplam 3.560 köy ve bağlisında 741.720 kişi yaşamaktadır.

IX.1.3. Küçük Ölçekli Sulama Çalışmaları

Küçük ölçekli sulama projeleri (arazi toplulaŐtırma çalışmaları hariç) KÖYDES Projesi kapsamına 2010 yılından itibaren dahil edilmiştir.

31/12/2012 tarihi itibarıyla küçük ölçekli sulama çalışmaları kapsamında 9 adet yerüŐtü sulama tesisi, 3 adet yer altı sulama tesisi, 1 adet hayvan içmesuyu göleti tamamlanmıŐ olup 709 çiftçi ailesinin projeden yararlanması sağlanarak 286 hektar alana hizmet götürülmüştür.

IX.2. 2005- 2012 Yılları Proje Ödenekleri

Projenin baŐlangıç tarihi olan 2005 yılından 2012 yılına kadar;

- 2005 yılında 200 milyon TL,
- 2006 yılında 2 milyar TL
- 2007 yılında 2 milyar TL
- 2008 yılında 500 milyon TL,
- 2009 yılında 500 milyon TL,
- 2010 yılında 1 milyar 550 milyon TL,
- 2011 yılında 550 milyon TL,
- 2012 yılında 550 milyon olmak üzere, toplam 7 milyar 850 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.

IX.3. Yıllar İtibarıyla İller Bazında Dağıtılan Proje Ödenekleri

2005- 2012 yılları itibarıyla iller bazında dağıtılan Proje ödenekleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 81**İller Bazında Dağıtılan KÖYDES Proje Ödenekleri (2005-2012)**

Sıra No	İli	2005 Ödeneği	2006 Ödeneği	2007 Ödeneği	2008 Ödeneği	2009 Ödeneği	2010 Ödeneği	2011 Ödeneği	2012 Ödeneği
1	Adana	3.257.200	31.445.194	29.406.000	8.703.000	6.527.000	21.356.818	7.852.794	6.500.000
2	Adıyaman	3.294.300	27.448.954	26.803.000	6.784.000	6.784.000	21.569.931	7.228.006	7.500.000
3	A.Karahisar	1.033.000	17.653.706	16.058.000	3.365.000	2.187.000	8.632.208	3.815.748	4.896.000
4	Ağrı	5.366.687	37.690.212	40.844.000	11.823.000	14.912.000	43.046.532	11.984.982	11.985.000
5	Aksaray	1.405.000	13.848.408	11.972.000	1.920.000	1.440.000	11.062.275	2.858.003	2.942.000
6	Amasya	2.464.900	18.930.545	17.608.000	4.524.000	4.524.000	14.646.075	4.889.527	4.799.000
7	Ankara	2.359.000	28.687.283	28.258.000	6.750.000	6.188.000	16.202.602	9.997.100	6.552.000
8	Antalya	3.856.000	39.485.748	42.355.000	10.395.000	7.796.000	21.508.797	9.779.147	12.020.000
9	Ardahan	1.809.200	18.720.724	17.271.000	4.971.000	6.270.000	18.668.974	5.280.453	5.280.000
10	Artvin	5.141.520	32.126.446	38.965.000	10.542.000	13.297.000	38.442.252	10.802.115	12.500.000
11	Aydın	1.367.300	24.468.085	21.773.000	4.830.000	3.140.000	10.011.082	7.837.183	5.115.000
12	Balıkesir	2.468.000	27.030.385	27.374.000	8.430.000	6.323.000	20.679.578	7.198.428	7.198.000
13	Bartın	1.993.000	19.705.876	19.628.000	5.027.000	5.532.000	17.162.865	5.384.782	4.765.000
14	Batman	3.706.100	26.320.193	28.605.000	5.150.000	5.667.000	19.562.322	6.941.529	6.545.000
15	Bayburt	1.249.000	17.188.670	17.103.000	1.696.000	1.696.000	7.236.975	3.600.546	3.601.000
16	Bilecik	823.000	13.389.738	11.855.000	3.390.000	2.543.000	7.032.802	3.044.029	3.500.000
17	Bingöl	2.414.000	29.752.298	37.423.000	8.173.000	10.009.000	30.899.471	9.254.602	9.255.000
18	Bitlis	4.463.019	24.313.266	25.491.000	6.628.000	7.500.000	18.599.772	6.784.372	6.784.000
19	Bolu	2.158.300	20.637.844	18.414.000	5.483.000	4.112.000	13.884.299	5.044.880	5.045.000
20	Burdur	1.101.000	14.837.671	12.665.000	2.611.000	1.697.000	5.685.713	3.010.063	3.324.000
21	Bursa	550.000	21.962.606	18.975.000	4.399.000	2.200.000	9.064.874	4.457.003	4.000.000
22	Çanakkale	1.369.500	17.741.379	15.721.000	3.590.000	2.334.000	8.807.560	6.821.903	4.805.000
23	Çankırı	1.796.500	18.456.343	16.383.000	4.209.000	4.209.000	13.730.198	4.584.335	5.246.000
24	Çorum	2.784.200	28.051.165	26.642.000	7.456.000	7.456.000	28.926.798	7.533.852	7.534.000

25	Denizli	2.189.000	21.798.425	20.510.000	4.184.000	2.720.000	10.789.554	4.849.975	5.323.000
26	Diyarbakır	8.336.600	58.500.709	64.438.000	15.933.000	19.595.000	57.360.297	17.481.529	17.482.000
27	Düzce	1.304.000	16.240.244	14.912.000	3.895.000	2.921.000	10.362.059	3.870.737	4.500.000
28	Edirne	1.117.000	15.013.370	12.905.000	2.469.000	2.469.000	9.705.655	3.207.484	3.491.000
29	Elazığ	2.618.700	27.153.059	24.620.000	6.379.000	6.379.000	20.375.157	6.825.688	6.826.000
30	Erzincan	3.373.134	24.846.436	24.696.000	6.248.000	6.248.000	19.706.199	6.637.944	7.348.000
31	Erzurum	3.911.690	44.926.403	44.472.000	13.638.000	17.202.000	49.147.020	13.514.698	13.515.000
32	Eskişehir	1.435.255	17.816.048	15.961.000	3.508.000	2.280.000	7.380.829	3.773.055	3.773.000
33	Gaziantep	609.000	17.172.160	14.440.000	2.860.000	1.430.000	5.495.392	3.275.931	3.276.000
34	Giresun	3.726.700	41.822.520	47.051.000	11.565.000	13.087.000	39.874.849	12.253.614	12.254.000
35	Gümüşhane	2.139.600	24.884.955	29.860.000	5.707.000	7.198.000	22.212.224	7.174.792	7.175.000
36	Hakkâri	3.730.500	23.403.964	28.741.000	7.275.000	9.176.000	27.151.354	7.736.756	7.737.000
37	Hatay	1.981.500	22.187.219	20.206.000	5.233.000	3.925.000	13.311.570	5.212.913	6.711.000
38	Iğdır	1.818.800	17.943.439	16.586.000	5.309.000	5.309.000	15.868.782	4.900.214	5.413.000
39	Isparta	999.000	16.435.639	13.882.000	2.488.000	1.617.000	5.603.890	3.199.391	3.272.000
40	İzmir	1.462.200	24.528.192	22.113.000	5.062.000	2.531.000	8.847.145	5.033.454	5.033.000
41	K.Maraş	3.057.000	32.497.417	33.586.000	9.477.000	10.725.000	31.479.438	9.422.383	9.422.000
42	Karabük	3.071.400	18.254.912	17.957.000	5.141.000	5.657.000	17.159.012	5.243.750	5.244.000
43	Karaman	1.600.000	15.768.336	13.878.000	3.352.000	3.352.000	11.320.046	3.842.368	3.869.000
44	Kars	3.105.330	23.875.733	24.529.000	5.508.000	6.947.000	21.160.220	6.638.507	7.250.000
45	Kastamonu	3.836.750	39.402.748	43.524.000	13.909.000	17.543.000	48.856.694	13.029.215	13.029.000
46	Kayseri	1.632.000	20.645.401	17.887.000	4.282.000	2.783.000	10.659.772	4.514.489	4.813.000
47	Kırkkale	1.167.500	13.354.114	11.405.000	2.777.000	2.083.000	6.207.849	2.885.037	3.250.000
48	Kırklareli	299.000	11.843.432	10.284.000	2.098.000	1.574.000	6.466.641	2.418.919	2.564.000
49	Kırşehir	1.023.000	13.229.948	11.540.000	2.624.000	1.706.000	5.478.122	2.776.394	3.000.000
50	Kilis	1.353.000	15.483.586	12.636.000	1.435.000	718.000	3.825.738	2.764.677	3.000.000

51	Konya	2.524.000	34.021.329	29.696.000	6.227.000	4.048.000	15.821.248	7.195.512	7.735.000
52	Kütahya	1.489.745	19.066.634	17.250.000	4.821.000	3.616.000	12.287.842	4.564.628	4.617.000
53	Malatya	2.783.000	32.090.743	32.493.000	8.040.000	9.098.000	27.755.382	10.576.317	9.916.000
54	Manisa	1.555.000	28.754.431	26.405.000	4.976.000	2.488.000	11.383.543	5.892.738	6.424.000
55	Mardin	3.489.980	29.436.825	31.638.000	6.853.000	7.541.000	23.980.390	8.027.810	8.028.000
56	Mersin	4.226.600	30.132.338	28.302.000	5.812.000	3.778.000	15.708.178	8.707.513	7.187.000
57	Muğla	4.980.000	26.792.127	24.869.000	6.030.000	3.920.000	11.875.264	6.119.242	7.999.000
58	Muş	2.901.000	27.767.362	27.449.000	7.211.000	8.160.000	24.398.528	7.633.792	7.743.000
59	Nevşehir	802.000	11.950.474	9.724.000	1.826.000	913.000	3.661.416	2.252.016	2.427.000
60	Niğde	791.000	13.600.330	11.399.000	2.119.000	2.119.000	6.046.666	2.813.310	3.056.000
61	Ordu	4.882.360	50.003.332	58.121.000	12.457.000	15.712.000	47.118.780	14.684.291	16.665.000
62	Osmaniye	1.982.500	16.873.910	15.744.000	4.230.000	3.173.000	10.754.444	4.114.329	4.634.000
63	Rize	3.991.567	26.238.424	29.998.000	10.698.000	12.106.000	34.398.461	9.157.866	9.184.000
64	Sakarya	2.606.000	18.154.731	16.492.000	4.815.000	2.408.000	9.311.993	4.194.668	4.235.000
65	Samsun	2.897.600	48.584.042	50.118.000	14.189.000	15.612.000	46.106.699	13.843.032	13.145.000
66	Siirt	3.776.763	25.582.187	24.889.000	5.380.000	5.380.000	17.409.657	6.427.416	6.600.000
67	Sinop	2.783.000	26.884.857	27.618.000	8.123.000	10.246.000	29.249.903	8.181.033	8.181.000
68	Sivas	2.398.000	40.038.002	40.424.000	11.597.000	13.124.000	38.125.742	11.363.023	11.363.000
69	Şanlıurfa	4.592.700	52.949.858	61.058.000	15.947.000	17.045.000	48.781.980	19.712.742	16.424.000
70	Şırnak	3.903.500	20.818.058	19.270.000	5.176.000	5.176.000	16.689.430	5.539.531	5.981.000
71	Tekirdağ	1.160.000	13.140.627	10.948.000	1.666.000	1.083.000	5.237.899	2.510.150	2.510.000
72	Tokat	2.263.800	25.573.462	23.800.000	5.887.000	5.887.000	18.700.229	10.146.550	7.000.000
73	Trabzon	3.357.000	48.218.457	54.540.000	16.260.000	20.506.000	52.228.824	19.694.172	15.589.000
74	Tunceli	2.017.000	23.591.183	26.190.000	6.312.000	7.711.000	23.009.270	6.927.512	6.928.000
75	Uşak	2.977.600	17.429.649	15.778.000	3.197.000	2.398.000	7.655.159	3.855.285	4.250.000
76	Van	4.363.800	43.249.875	48.652.000	14.540.000	16.204.000	47.102.981	13.578.287	16.491.000

77	Yalova	463.000	8.920.115	7.136.000	1.101.000	551.000	2.446.592	1.607.858	2.500.000
78	Yozgat	2.397.100	29.193.500	28.719.000	5.251.000	3.938.000	15.319.521	6.614.571	6.615.000
79	Zonguldak	2.517.000	22.021.990	21.069.000	6.054.000	4.541.000	15.207.702	5.595.510	6.312.000
Genel Toplam		200.000.000	2.000.000.000	2.000.000.000	500.000.000	500.000.000	1.550.000.000	550.000.000	550.000.000

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

IX.4. Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı (2005- 2012 Yılları)

2005-2012 Yılları Proje ödeneğinin bölgesel dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:82**KÖYDES Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı (2005-2012)**

Bölgesi	2005 KÖYDES Ödeneği	2006 KÖYDES Ödeneği	2007 KÖYDES Ödeneği	2008 KÖYDES Ödeneği	2009 KÖYDES Ödeneği	2010 KÖYDES Ödeneği	2011 KÖYDES Ödeneği	2012 KÖYDES Ödeneği	Toplam KÖYDES Ödeneği	Bölgedeki İl Sayısı	Bölgedeki Her Bir İle Düşen Ortalama Ödenek	Toplam KÖYDES Ödeneğinin Türkiye Toplamına Oranı
Akdeniz Bölgesi	20.460.800	203.895.137	196.146.000	48.949.000	39.238.000	125.408.849	51.298.533	53.070.000	738.466.319	8	92.308.290	9,4
Doğu Anadolu Bölgesi	44.675.860	399.324.697	419.457.000	112.055.000	131.125.000	386.889.642	118.274.124	122.471.000	1.734.272.323	14	123.876.594	22,1
Ege Bölgesi	19.521.845	207.521.633	192.130.000	44.895.000	29.323.000	102.161.374	49.166.681	50.855.000	695.574.532	8	86.946.817	8,9
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	33.061.943	273.712.531	283.777.000	65.518.000	69.336.000	214.675.135	77.399.171	74.836.000	1.092.315.780	9	121.368.420	13,9
İç Anadolu Bölgesi	21.330.355	270.609.516	247.246.000	56.442.000	48.183.000	161.016.284	65.469.213	64.641.000	934.937.368	13	71.918.259	11,9
Karadeniz Bölgesi	52.561.697	524.770.488	556.928.000	148.613.000	167.633.000	501.774.701	160.130.264	156.522.000	2.268.933.150	18	126.051.842	28,9
Marmara Bölgesi	8.387.500	120.165.999	104.316.000	23.528.000	15.162.000	58.074.015	28.262.014	27.605.000	385.500.528	9	42.833.392	4,9
Türkiye Toplamı	200.000.000	2.000.000.000	2.000.000.000	500.000.000	500.000.000	1.550.000.000	550.000.000	550.000.000	7.850.000.000	79	99.367.089	100,0

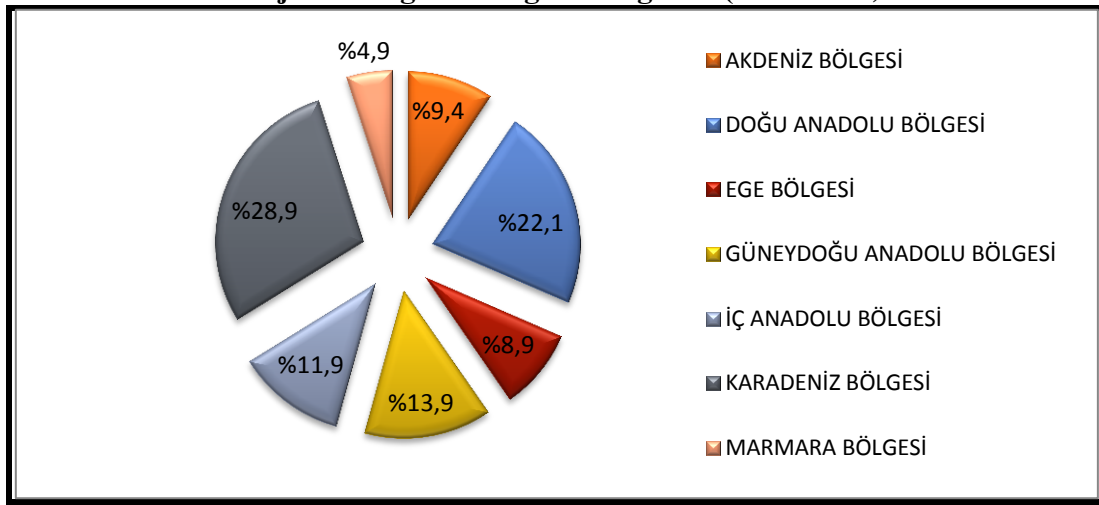
Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Proje ödeneğinin altı yıllık bölgesel dağılımına bakıldığında % 28,9 ile Karadeniz Bölgesi birinci sırada, % 22,1 ile Doğu Anadolu Bölgesi ikinci sırada yer alırken % 4,9 ile Marmara Bölgesi son sırada yer almaktadır. Bölgelere gönderilen toplam ödeneğin il başına ortalaması açısından 126.051.842 TL ile Karadeniz Bölgesi birinci, 123.876.594 TL ile Doğu Anadolu Bölgesi ikinci, 121.368.420 TL ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi üçüncü sırada yer alırken 42.833.392 TL ile Marmara Bölgesi son sırada bulunmaktadır.

2005-2012 Yılları Proje ödeneğinin bölgesel dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:51

Proje Ödeneğinin Bölgesel Dağılımı (2005-2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

IX.5. Proje Uygulama Sonuçları (2005-2012 Yılları)

IX.5.1. İçmesuyu Çalışmaları

2005-2012 yılları arasında altı yıllık süre içerisinde gerçekleştirilen içmesuyu çalışmaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:83

KÖYDES İçmesuyu Çalışmaları (2005-2012)

İşin Türü	Planlanan			Biten		
	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus	Susuz (Adet)	Suyu Yetersiz (Adet)	Nüfus
Yeni Tesis	3.261	10.538	2.861.108	3.241	11.830	3.235.369
Tesis Geliştirme	441	17.323	5.577.826	605	19.939	6.614.724
Bakım Onarım	323	9.371	2.740.134	270	11.576	3.324.634

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

31/12/2012 tarihi itibarıyla; içme suyu sektöründe 4.116 susuz köy ve bağlısına şebekeli içme suyu tesisi yapılmış, 43.345 suyu yetersiz köy ve bağlısının içme suyu tesisinin yenilenmesi sağlanmıştır. Susuz ve suyu yetersiz toplam 47.461 köy ve bağlısında yaşayan 13.174.727 vatandaşımıza içme suyu hizmeti götürülmüştür.

IX.5.2. Yol Çalışmaları

2005-2012 yılları arasında altı yıllık süre içerisinde gerçekleştirilen yol çalışmaları 31/12/2012 tarihi itibarıyla aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo:84

KÖYDES Yol Çalışmaları (2005-2012)

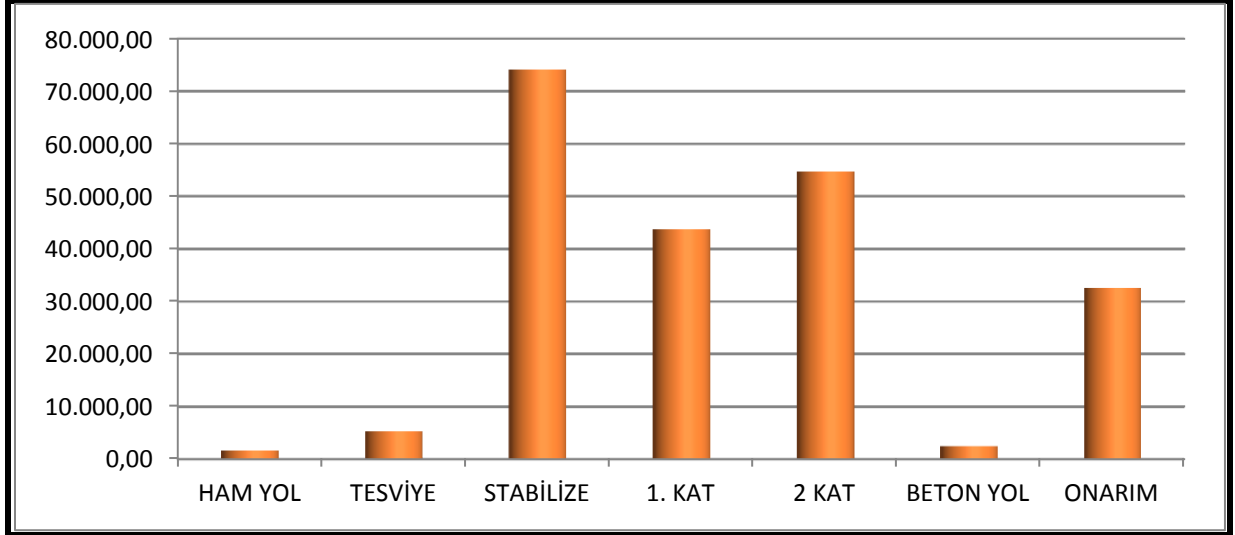
İşin Türü		Planlanan	Biten
Ham Yol (km)		1.192,5	1.693,5
Tesviye (km)		10.210,2	5.283,7
Stabilize (km)		57.946,3	74.182,1
Asfalt	1.Kat (km)	38.704,3	43.678,6
	2. Kat (km)	54.572,3	54.715,5
	Toplam (km)	93.276,5	98.394,0
Beton Yol (km)		2.370,4	2.454,6
Parke (m ²)		8.095.301,3	10.520.862,0
Onarım (km)		22.438,1	32.574,7
Taş Duvar (m ³)		950.010,1	1.092.127,1
Köprü (Adet)		1.002,0	1.245,0
Menfez (Adet)		27.403,0	34.161,0

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

2005-2012 yılları arasında altı yıllık süre içerisinde yapılan yol miktarları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik:52

Yol Çalışmaları (2005-2012)

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

31/12/2012 tarihi itibarıyla 1.693,5 km ham yol; 5.283,7 km tesviye yol; 74.182,1 km stabilize yol; 43.678,6 km 1.kat asfalt ve 54.715,5 km 2. kat asfalt yol; 2.454,6 km beton yol; 1.245 adet köprü ve 34.161 adet menfez yapılmıştır.

IX.6. İllerin Köy Yol Envanteri (31/12/2012 Tarihi İtibarıyla)

31/12/2012 tarihi itibarıyla illerin köy yol envanteri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 85

31/12/2012 Tarihi İtibarıyla İllerin Köy Yol Envanteri

S.No.	İl	Ham	Tesviye	Stabilize	Asfalt	Beton	Toplam	Asfalt+ Beton/ Toplam	Stabilize/ Toplam	Ham+ Tesviye/ Toplam
1	Adana	0	0	1.887	2.633	0	4.520	58,25	41,75	0,00
2	Adıyaman	0	27	2.075	2.115	0	4.217	50,15	49,21	0,64
3	A.Karahisar	75	589	564	2.708	0	3.935	68,81	14,33	16,86
4	Ağrı	0	0	3.709	472	0	4.181	11,29	88,71	0,00
5	Aksaray	117	31	774	1.260	0	2.182	57,75	35,47	6,78
6	Amasya	0	301	1.342	1.383	33	3.059	46,29	43,87	9,84

7	Ankara	323	1.511	1.784	4.182	0	7.800	53,61	22,87	23,52
8	Antalya	285	2.411	1.197	5.133	0	9.024	56,88	13,26	29,86
9	Ardahan	0	0	1.117	400	106	1.624	31,19	68,81	0,00
10	Artvin	233	193	4.398	247	397	5.468	11,78	80,43	7,79
11	Aydın	375	545	321	2.483	70	3.794	67,29	8,46	24,25
12	Balıkesir	0	70	2.376	2.535	30	5.011	51,19	47,42	1,39
13	Bartın	4	12	656	1.186	33	1.890	64,49	34,69	0,82
14	Batman	100	491	818	887	5	2.302	38,78	35,52	25,70
15	Bayburt	98	143	935	714	0	1.890	37,80	49,46	12,74
16	Bilecik	0	56	897	888	0	1.841	48,23	48,72	3,04
17	Bingöl	58	604	2.285	879	30	3.856	23,57	59,26	17,17
18	Bitlis	12	486	1.048	765	9	2.320	33,36	45,18	21,46
19	Bolu	0	0	1.932	2.666	0	4.598	57,98	42,02	0,00
20	Burdur	0	124	665	1.332	108	2.229	64,60	29,83	5,56
21	Bursa	0	0	929	2.687	182	3.798	75,54	24,46	0,00
22	Çanakkale	0	145	2.204	2.528	34	4.910	52,17	44,88	2,95
23	Çankırı	0	110	1.276	1.166	49	2.600	46,69	49,09	4,22
24	Çorum	0	209	2.399	2.236	0	4.844	46,16	49,53	4,31
25	Denizli	20	50	877	2.685	0	3.632	73,93	24,15	1,93
26	Diyarbakır	15	148	3.235	1.817	6	5.220	34,92	61,96	3,12
27	Düzce	0	0	754	971	2	1.727	56,34	43,66	0,00
28	Edirne	0	0	993	853	0	1.846	46,21	53,79	0,00
29	Elazığ	4	177	2.448	1.942	0	4.571	42,49	53,56	3,96
30	Erzincan	0	422	1.571	2.174	0	4.166	52,17	37,70	10,12
31	Erzurum	0	583	5.162	1.072	0	6.817	15,73	75,72	8,55
32	Eskişehir	21	86	1.575	2.229	0	3.911	56,99	40,27	2,74
33	Gaziantep	13	112	778	1.879	6	2.787	67,63	27,91	4,46
34	Giresun	198	1.461	3.577	882	781	6.899	24,10	51,85	24,05
35	Gümüşhane	101	1.938	1.256	825	4	4.124	20,10	30,46	49,44
36	Hakkari	73	273	1.156	358	0	1.860	19,25	62,15	18,60
37	Hatay	48	230	1.260	2.028	531	4.097	62,46	30,75	6,79
38	Iğdır	0	0	395	451	29	875	54,85	45,15	0,00
39	Isparta	0	226	417	1.390	12	2.045	68,55	20,39	11,05
40	İzmir	205	388	502	3.086	288	4.469	75,50	11,23	13,27
41	K.Maraş	8	617	2.776	1.753	0	5.154	34,01	53,86	12,13
42	Karabük	2	3	1.334	765	0	2.104	36,36	63,40	0,24
43	Karaman	27	59	1.942	883	0	2.911	30,33	66,71	2,95

44	Kars	394	604	1.767	329	15	3.109	11,06	56,84	32,10
45	Kastamonu	36	382	7.120	1.664	43	9.245	18,46	77,01	4,52
46	Kayseri	0	0	1.054	1.914	0	2.968	64,50	35,50	0,00
47	Kırıkkale	0	98	764	850	13	1.725	50,03	44,29	5,68
48	Kırklareli	99	16	593	1.213	0	1.921	63,14	30,87	5,99
49	Kırşehir	22	0	920	1.178	0	2.120	55,57	43,40	1,04
50	Kilis	0	38	476	462	0	976	47,37	48,74	3,89
51	Konya	465	749	1.732	5.097	0	8.043	63,37	21,53	15,09
52	Kütahya	8	351	1.437	2.116	0	3.912	54,09	36,73	9,18
53	Malatya	122	1.561	2.681	2.157	0	6.521	33,08	41,12	25,80
54	Manisa	119	289	1.139	4.053	91	5.691	72,82	20,01	7,18
55	Mardin	351	826	1.462	1.867	36	4.541	41,90	32,18	25,91
56	Mersin	0	151	1.691	3.280	0	5.122	64,04	33,01	2,95
57	Muğla	9	39	975	3.321	0	4.344	76,45	22,44	1,10
58	Muş	13	408	796	1.535	0	2.751	55,79	28,92	15,30
59	Nevşehir	0	31	217	1.191	0	1.438	82,82	15,06	2,13
60	Niğde	73	127	641	1.092	62	1.995	57,84	32,13	10,03
61	Ordu	112	430	7.997	1.538	219	10.296	17,07	77,68	5,26
62	Osmaniye	0	64	1.644	1.068	59	2.834	39,75	58,01	2,24
63	Rize	254	453	3.673	319	1.585	6.285	30,30	58,45	11,25
64	Sakarya	0	0	734	1.975	33	2.742	73,23	26,77	0,00
65	Samsun	0	0	5.397	3.234	17	8.648	37,59	62,41	0,00
66	Siirt	86	4	811	882	4	1.787	49,55	45,42	5,03
67	Sinop	65	534	3.327	1.122	10	5.058	22,38	65,78	11,84
68	Sivas	0	676	4.746	2.623	15	8.060	32,73	58,88	8,39
69	Şanlıurfa	0	6	3.651	3.686	0	7.343	50,20	49,72	0,08
70	Şırnak	171	374	320	1.027	106	1.998	56,72	16,00	27,28
71	Tekirdağ	6	60	436	1.209	0	1.711	70,66	25,48	3,86
72	Tokat	0	0	2.230	1.951	102	4.283	47,93	52,07	0,00
73	Trabzon	0	953	9.274	723	1.222	12.172	15,98	76,19	7,83
74	Tunceli	431	1.101	1.248	554	2	3.336	16,67	37,41	45,92
75	Uşak	170	75	1.058	1.361	19	2.683	51,44	39,42	9,13
76	Van	2	254	3.817	1.685	0	5.758	29,26	66,29	4,45
77	Yalova	0	0	78	348	0	426	81,69	18,31	0,00
78	Yozgat	0	212	1.551	2.563	0	4.326	59,25	35,85	4,90
79	Zonguldak	10	43	1.098	1.831	110	3.092	62,77	35,52	1,71
Genel Toplam		5.432	25.736	148.148	134.542	6.507	320.366	44,03	46,24	9,73

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

IX.7. İllerin İçme Suyu Envanteri (31/12/2012 Tarihi İtibarıyla)

31/12/2012 tarihi itibarıyla illerin içme suyu envanteri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 86

31/12/2012 Tarihi İtibarıyla İllerin İçme Suyu Envanteri

S.N	İl	Susuz	Yetersiz		Sulu		Toplam	Susuz / Toplam	Yetersiz / Toplam		Sulu / Toplam	
			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli			Şebekeli	Çeşmeli	Şebekeli	Çeşmeli
1	Adana	10	8	47	801	63	929	1,1	0,9	5,1	86,2	6,8
2	Adıyaman	0	0	57	883	0	940	0,0	0,0	6,1	93,9	0,0
3	A.Karahisar	0	1	8	486	29	524	0,0	0,2	1,5	92,7	5,5
4	Ağrı	0	5	37	764	125	931	0,0	0,5	4,0	82,1	13,4
5	Aksaray	0	0	0	174	0	174	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
6	Amasya	2	24	1	512	38	577	0,3	4,2	0,2	88,7	6,6
7	Ankara	0	13	21	742	8	784	0,0	1,7	2,7	94,6	1,0
8	Antalya	170	14	24	1.552	65	1.825	9,3	0,8	1,3	85,0	3,6
9	Ardahan	2	20	0	250	0	272	0,7	7,4	0,0	91,9	0,0
10	Artvin	0	81	461	1.405	88	2.035	0,0	4,0	22,7	69,0	4,3
11	Aydın	24	1	12	793	47	877	2,7	0,1	1,4	90,4	5,4
12	Balıkesir	0	27	5	1.067	37	1.136	0,0	2,4	0,4	93,9	3,3
13	Bartın	0	18	19	740	22	799	0,0	2,3	2,4	92,6	2,8
14	Batman	34	4	42	363	122	565	6,0	0,7	7,4	64,2	21,6
15	Bayburt	0	0	0	267	0	267	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
16	Bilecik	0	0	0	274	8	282	0,0	0,0	0,0	97,2	2,8
17	Bingöl	44	0	130	763	198	1.135	3,9	0,0	11,5	67,2	17,4
18	Bitlis	2	1	149	478	0	630	0,3	0,2	23,7	75,9	0,0
19	Bolu	0	0	0	1.142	3	1.145	0,0	0,0	0,0	99,7	0,3
20	Burdur	0	0	0	280	0	280	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
21	Bursa	0	0	0	604	0	604	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
22	Çanakkale	0	4	0	623	17	644	0,0	0,6	0,0	96,7	2,6
23	Çankırı	6	4	0	541	19	570	1,1	0,7	0,0	94,9	3,3
24	Çorum	0	0	0	1.027	92	1.119	0,0	0,0	0,0	91,8	8,2
25	Denizli	21	4	4	643	0	672	3,1	0,6	0,6	95,7	0,0
26	Diyarbakır	14	12	137	1.397	226	1.786	0,8	0,7	7,7	78,2	12,7
27	Düzce	0	1	0	568	0	569	0,0	0,2	0,0	99,8	0,0
28	Edirne	0	0	0	248	0	248	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
29	Elazığ	0	0	0	1.143	141	1.284	0,0	0,0	0,0	89,0	11,0
30	Erzincan	0	8	3	628	141	780	0,0	1,0	0,4	80,5	18,1
31	Erzurum	0	42	100	1.121	199	1.462	0,0	2,9	6,8	76,7	13,6
32	Eskişehir	2	0	7	364	7	380	0,5	0,0	1,8	95,8	1,8
33	Gaziantep	2	9	0	577	0	588	0,3	1,5	0,0	98,1	0,0
34	Giresun	0	328	0	2.103	0	2.431	0,0	13,5	0,0	86,5	0,0
35	Gümüşhane	0	8	0	709	302	1.019	0,0	0,8	0,0	69,6	29,6
36	Hakkari	1	3	155	348	0	507	0,2	0,6	30,6	68,6	0,0
37	Hatay	0	52	0	628	0	680	0,0	7,6	0,0	92,4	0,0
38	Iğdır	10	6	6	184	1	207	4,8	2,9	2,9	88,9	0,5
39	Isparta	4	1	2	241	58	306	1,3	0,3	0,7	78,8	19,0
40	İzmir	22	5	26	761	32	846	2,6	0,6	3,1	90,0	3,8

41	K.Maraş	0	2	26	1.036	57	1.121	0,0	0,2	2,3	92,4	5,1
42	Karabük	6	33	36	753	35	863	0,7	3,8	4,2	87,3	4,1
43	Karaman	4	0	8	223	5	240	1,7	0,0	3,3	92,9	2,1
44	Kars	1	15	7	394	9	426	0,2	3,5	1,6	92,5	2,1
45	Kastamonu	0	5	39	3.340	308	3.692	0,0	0,1	1,1	90,5	8,3
46	Kayseri	0	42	2	410	24	478	0,0	8,8	0,4	85,8	5,0
47	Kırkkale	0	11	1	169	17	198	0,0	5,6	0,5	85,4	8,6
48	Kırklareli	0	0	0	175	0	175	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
49	Kırşehir	0	0	0	262	15	277	0,0	0,0	0,0	94,6	5,4
50	Kilis	22	1	0	174	0	197	11,2	0,5	0,0	88,3	0,0
51	Konya	43	56	7	704	14	824	5,2	6,8	0,8	85,4	1,7
52	Kütahya	0	2	0	560	58	620	0,0	0,3	0,0	90,3	9,4
53	Malatya	0	0	442	1.158	0	1.600	0,0	0,0	27,6	72,4	0,0
54	Manisa	5	3	4	1.394	70	1.476	0,3	0,2	0,3	94,4	4,7
55	Mardin	64	0	9	698	107	878	7,3	0,0	1,0	79,5	12,2
56	Mersin	0	2	33	982	69	1.086	0,0	0,2	3,0	90,4	6,4
57	Muğla	51	29	0	861	0	941	5,4	3,1	0,0	91,5	0,0
58	Muş	26	8	10	414	72	530	4,9	1,5	1,9	78,1	13,6
59	Nevşehir	0	0	0	142	0	142	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
60	Niğde	0	6	0	124	0	130	0,0	4,6	0,0	95,4	0,0
61	Ordu	34	314	0	2.204	0	2.552	1,3	12,3	0,0	86,4	0,0
62	Osmaniye	13	17	0	461	0	491	2,6	3,5	0,0	93,9	0,0
63	Rize	40	130	0	1.638	0	1.808	2,2	7,2	0,0	90,6	0,0
64	Sakarya	0	12	3	496	15	526	0,0	2,3	0,6	94,3	2,9
65	Samsun	0	10	73	1.578	869	2.530	0,0	0,4	2,9	62,4	34,3
66	Siirt	93	78	27	311	9	518	18,0	15,1	5,2	60,0	1,7
67	Sinop	0	43	38	1.543	294	1.918	0,0	2,2	2,0	80,4	15,3
68	Sivas	7	1	2	1.718	154	1.882	0,4	0,1	0,1	91,3	8,2
69	Şanlıurfa	50	39	59	2.282	265	2.695	1,9	1,4	2,2	84,7	9,8
70	Şırnak	0	9	9	250	1	269	0,0	3,3	3,3	92,9	0,4
71	Tekirdağ	0	1	0	260	0	261	0,0	0,4	0,0	99,6	0,0
72	Tokat	0	31	1	820	34	886	0,0	3,5	0,1	92,6	3,8
73	Trabzon	37	495	0	3.267	0	3.799	1,0	13,0	0,0	86,0	0,0
74	Tunceli	15	13	765	486	192	1.471	1,0	0,9	52,0	33,0	13,1
75	Uşak	0	13	0	501	20	534	0,0	2,4	0,0	93,8	3,7
76	Van	0	87	76	889	0	1.052	0,0	8,3	7,2	84,5	0,0
77	Yalova	0	0	0	63	0	63	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
78	Yozgat	0	1	1	576	6	584	0,0	0,2	0,2	98,6	1,0
79	Zonguldak	0	163	15	888	0	1.066	0,0	15,3	1,4	83,3	0,0
Toplam		881	2.376	3.146	62.398	4.807	73.608	1,2	3,2	4,3	84,8	6,5

Kaynak: MİGM verilerine dayanılarak hazırlanmıştır, 2013

Mahalli idareler, halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir. Kuruluş, görev ve yetkileri yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Ülkemizde kamusal hizmetlerin halka en yakın ortamda ve onların ihtiyaçlarına uygun bir biçimde sunulması bakımından önemli bir işlev üstlenen mahalli idareler, son yıllarda yapılan hukuki düzenlemeler ile hem personel kaynakları hem de mali kaynaklar bakımından güçlenerek daha etkin bir şekilde hizmet verir hale gelmektedirler.

5018 sayılı Kamu Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi ve bu maddeye dayanarak hazırlanan ve 17.03.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik gereğince mahalli idarelerdeki harcama yetkilisi her yıl Şubat ayı sonuna kadar birim faaliyet raporunu hazırlayarak üst yöneticiye sunar. Harcama yetkilisi, raporun içeriğinden üst yöneticiye karşı sorumludur. Mahalli idaredeki üst yöneticiler ise birim faaliyet raporlarını esas alarak idare faaliyet raporunu hazırlar. İl özel idarelerinde Mart ayı, belediye ve mahalli idare birliklerinde ise Nisan ayı sonuna kadar idare faaliyet raporu kamuoyuna açıklanır. İdare faaliyet raporunun birer örneği Sayıştay ve İçişleri Bakanlığı'na gönderilir. Üst yöneticiler hazırladıkları idare faaliyet raporunda yer alan bilgilerin doğruluğundan meclislerine karşı sorumludurlar.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, mahalli idarelerin idare faaliyet raporlarını esas alarak Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporunu Haziran ayının 15'ine kadar hazırlayarak kamuoyuna açıklar ve birer örneğini Sayıştay ve Maliye Bakanlığı'na gönderir.

Yukarıda açıklanan esaslara göre hazırlanan 2012 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu'nda; mahalli idarelerin ülkemizdeki tarihsel gelişimi; hukuki durumları; görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklarına geniş yer verilmiştir. Ayrıca, ülkemizdeki mahalli idarelere ilişkin genel sayısal bilgiler değerlendirilmiştir.

Türkiye'nin mahalli idarelerle ilgili taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ve taahhütler kapsamında Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, Yerel Topluluklar ve Yerel Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği Avrupa Çerçeve Sözleşmesi, Avrupa Kentsel Şartı, Habitat, Yerel Gündem 21 çalışmalarına değinilmiştir.

2012 yılı itibarıyla; il özel idarelerinde 33.850 belediyelerde 189.365, bağlı idarelerde 26.806, mahalli idare birliklerinde (köy birlikleri hariç) ise 7.802 olmak üzere mahalli idarelerde toplam 257.823 personel istihdam edilmektedir. Mahalli idarelerdeki personelin % 39,4'ünü memurlar, % 48,3'ünü sürekli işçiler, % 8,9'unu sözleşmeli personel, % 3,4'ünü ise geçici işçiler oluşturmaktadır. Ayrıca; mahalli idarelerde toplam 173.629 personel hizmet satın alma yöntemiyle çalıştırılmaktadır. Türkiye'de kamuda istihdam edilen personel sayısı 2.652.115'tir. Mahalli idarelerin kamu istihdamı içindeki payı % 9,72'ye karşılık gelmektedir. Mahalli idarelerdeki memur sayısının kamuda çalışan memur sayısına oranı % 4,68, sözleşmeli personel sayısının kamuda çalışan sözleşmeli personel sayısına oranı % 13,29, sürekli işçi sayısının kamuda çalışan sürekli işçi sayısına oranı % 43,07, geçici işçi sayısının kamuda çalışan geçici işçi sayısına oranı % 48,38'dir.

Mahalli idarelerin 2012 yılı bütçe gerçekleştirmelerinde, gelirlerin giderleri karşılama oranında küçük bir düşüş olduğu görülmektedir. 2011 yılında, gelirlerin giderleri karşılama oranı % 103,9 iken bu oran 2012 yılında % 99,9'a düşmüştür.

2012 yılında mahalli idarelerin toplam harcaması 691.298.699.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın harcama kalemlerine göre yüzdeler dağılımı şöyledir:

1	Personel Giderleri.....%	17,23	5	Cari Transferler.....%	4,7
2	SGK Devlet Primi.....%	2,78	6	Sermaye Giderleri.....%	32,96
3	Mal ve Hizmet Alımları.....%	37,03	7	Sermaye Transferleri.....%	1,17
4	Faiz Harcamaları.....%	2,03	8	Borç Verme.....%	2,63

2012 yılında mahalli idarelerin toplam gelirleri 69.263.300.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın gelir kalemlerine göre yüzdeler dağılımı şöyledir:

1	Vergi Gelirleri.....%	10,36	4	Faizler, Paylar ve Cezalar.%	46,51
2	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri.....%	22,93	5	Sermaye Gelirleri.....%	4,36
3	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler..%	15,32	6	Alacaklardan Tahsilatlar..%	0,52

Mahalli idarelerin merkezi idare kaynaklarına bağımlılık durumunu belirleyen öz gelirleri; bu idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları paylar ile merkezi bütçeden ve diğer kamu kurumlarından aldıkları yardımlar ve özel gelirler haricindeki gelirlerini kapsamaktadır. Öz gelirlerin toplam mahalli idareler gelirleri içindeki payı % 46,92'dir. Bu oran; belediyeler genelinde % 47,43, büyükşehir belediyelerinde % 30,79, il belediyelerinde % 52,51, ilçe ve belde belediyelerinde % 58,89, il özel idarelerinde % 9,78 ve mahalli idare birliklerinde % 47,64'tür.

2012 yılı genel bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere aktarılan pay 27.243.013.000 TL olup; bu gelirin toplam mahalli idare gelirleri içindeki payı % 38,93'dir. Toplam bütçe gelirleri içerisindeki genel bütçe vergi gelirleri payı il özel idarelerinde % 25,07, belediyeler genelinde % 51,94, büyükşehir belediyelerinde % 68,92, il belediyelerinde % 47,03, ilçe ve belde belediyelerinde % 40,18, belediye bağlı idarelerinde ise % 6,57'dir.

Mahalli idarelerin denetim konusu, yeni yasal düzenlemelere uygun olarak yapılandırılmıştır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile çizilen çerçeveye uygun olarak İl Özel İdaresi ve Belediye Kanununda denetime dair ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Bu kapsamda; il özel idaresi ve belediyelerde iç ve dış denetimin yapılacağı, denetimin iş ve işlemlerin hukuka uygunluğu ile sınırlı olacağı, denetimde performansla önem verileceği, mali işlemler dışında kalan diğer idari işlemlerin İçişleri Bakanlığı tarafından da denetleneceği yapılan düzenlemeler arasında yer almıştır. 2012 yılında yapılan denetimler kapsamında, mülkiye müfettişleri 1.242, mahalli idare kontrolörleri ise 686 mahalli idare birimini denetlemiş ve toplam 2.278 muhtelif rapor düzenlenmiştir. Sayıştay tarafından 2012 yılında toplam 221 adet mahalli idare denetim programına alınmıştır.

Mahalli idare birimi olan köy idarelerine, 5018 sayılı Kanun kapsamına girmediklerinden dolayı Raporda değinilmemiştir. Köylerin ihtiyaç duydukları hizmetler, merkezi idare, il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri tarafından yerine getirilmektedir. Köylerin içme suyu ve yol sorunlarını çözmek amacıyla İçişleri Bakanlığı koordinasyonunda uygulanan KÖYDES Projesi ile köylerin alt yapı hizmetleri münhasıran köylere hizmet götürme birlikleri eliyle gerçekleştirilmiştir.

2012 yılı sonu itibarıyla Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne hazırlanan köy yolu ve köy içme suyu envanterine göre; il özel idarelerinin sorumluluk alanındaki toplam yol ağı 320.366 km'dir. Bunun % 44,03'ü asfalt ve beton yol, % 46,24'ü stabilize, % 9,73'ü de ham

ve tesviye yoldur. Köylerin il, ilçe ve belde merkezleri ile devlet ve il yollarına en uygun güzergahla ulaşımını sağlayan birinci derece yollar asfalt, stabilize ve beton yol standardında olup, bu yolların tüm köy yolları içindeki oranı % 90,27'dir.

Öte yandan, kırsal kesimde bulunan 73.608 yerleşim yerinin % 91,3'ünün yeterli içme suyu varken, % 7,5'i yetersiz içme suyuna sahiptir. Susuz olan köy ve bağlılarının oranı ise % 1,2'dir. Susuz ve suyu yetersiz olan yerleşim yerlerinin büyük çoğunluğunun nüfusu 50'nin altında olup, içme suyu kaynaklarının yetersizliği sebebiyle yatırım yapılamamıştır.

Sonuç olarak; ülkemizdeki mahalli idarelerin, son yıllarda gerçekleştirilen hukuki düzenlemeler çerçevesinde yetki ve mali kaynaklarındaki artış sonucunda ortaya çıkan veriler, mahalli idare faaliyetlerinin insanımızın günlük yaşamında geçmişe göre daha fazla yer alacağını, mahalli idarelerin kamu yönetimi içindeki ağırlığının artacağını, kullandıkları kaynaklar ve üstlendikleri görevler itibarıyla mahalli idarelerin hayatımızı daha çok etkileyeceğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

Aydemir, Süleyman R.:Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, Cilt 6 Sayı 6, Ankara, Türkiye’de Yerel Yönetimler, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Açısından Bir Değerlendirme, 2001

CAN, Hasan H. : Uygulamada Belediye Kanunları, MYD Yayıncılık, Ankara, 2009

DURU, Bülent : Kıyı Politikası, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayını, Ankara, 2003

GÖYMEN, Korel : Türk Yerel Yönetiminde Katılımcılığın Evrimi,Merkeziyetçi Bir Devlette Yönetişim Dinamikleri (Amme İdaresi Dergisi Cilt 32, Sayı 4, 1999

GÜNDÜZÖZ, İlker : Optimal Yerel Yönetim Büyüklüğü ve Belde Belediyelerinde Ölçek Sorunu: Tokat İli Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 2005

İNAÇ, Hüsamettin & ÜNAL, Feyzullah: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 17, 2007, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyeler

KAYAN, Ahmet :Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, Cilt 10,Sayı 12, 2005

KAYAN, Ahmet : Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, Cilt 11, Sayı 1, 2006

SAYIŞTAY : 2011 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara, 2011, www.sayistay.gov.tr

MUHASEBAT GENEL MD.: 2011 Yılı Mahalli İdareler Mali İstatistikleri Bülteni, 2012

YENER, Zerrin & ARAPKİRLİOĞLU, Kumru: Avrupa Kentsel Şartı İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1996

İnternet Kaynakları

İller Bankası : <http://www.ilbank.gov.tr>

MİGM : <http://www.migm.gov.tr>

Muhasebat Genel Md. : <http://www.muhasabat.gov.tr>

Mülkiye Teftiş Kurulu : <http://www.teftis.icisleri.gov.tr>

TÜİK : <http://www.tuik.gov.tr>